

SAVRY

Strukturoitu nuoruusikäisten väkivaltariskin arviointimenetelmä

Randy Borum
Patrick Bartel
Adelle Forth

käännös
Riittakerttu Kaltiala-Heino

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin julkaisuja 7/2005

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin julkaisuja
7/2005

SAVRY

- STRUKTUROITU NUORUUSIKÄISTEN VÄKIVALTARISKIN ARVIOINTIMENETELMÄ

Randy BORUM, Patrick BARTEL, Adelle FORTH

Riittakerttu Kaltiala-Heino, käännös

Tampereen yliopistollinen sairaala, nuorisopsykiatrian toimialue
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Tampere 2005

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
PL 2000
33521 TAMPERE

ISBN 951-667-101-2
ISSN 1238-2639

Tampereen Yliopistopaino Oy
Tampere 2005

KUVAILUSIVU

PIRKANMAAN SAIRAANHOITOPIIIRIN JULKAISUSARJA
THE PUBLICATION SERIES OF PIRKANMAA HOSPITAL DISTRICT

Julkaisun nimi: SAVRY - Strukturoitu nuoruusikäisten väkivaltariskin arviointimenetelmä	
Tekijä/tekijät: Boruym Randy, Bartel Patrick, Forth Adelle, käännökset Riittakerttu Kaltiala-Heino	
7/2005	Kokonaissivumäärä: 59 s.(+ liitteet) yht. 80 s.
ISSN 1238-2639 ISBN 951-667-101-2	
Julkaisupaikka: Tampere	
Julkaisija: Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	
Julkaisun luokitus: ☒ Alueelliset hoito-ohjelmat ja menettelytapaohjeet ☐ Kehittämisprojektien loppuraportit ☐ Selvitykset ja tutkimukset ☒ Muut	
Tiivistelmä: Nuorten aggressiivinen ja väkivaltainen käyttäytyminen on nykyään merkittävä haaste nuorisopsykiatrisissa ja lastensuojelupalveluissa. Erityisesti väkivaltarikollisuuden tiedetään nuorilla liittyvän usein vakaviin mielenterveyden häiriöihin, joiden hoidon tarve rikosoikeudellisissa prosesseissa ja seuraamuksissa jää paljolti tyydyttämättä. Kansainvälisessä kirjallisuudessa on keskusteltu yhä lisääntyvistä vaatimuksista esittää myös nuoruusikäisistä väkivaltaisen käyttäytymisen riskin arvioita psykiatriin, lastensuojelullisiin ja rikosseuraamuslaitoksiin sijoitettaessa ja niistä uloskirjoitettaessa. Toisaalta aikaisemmin on voimakkaasti arvosteltu psykiatrian mahdollisuuksia tehdä luotettavaa, interventioita ohjaavaa väkivaltariskin arviointia. Vastauksena kritiikkiin on kehitetty strukturoituja ohjatun kliinisen päätöksenteon arviointimalleja, joista nimenomaan nuoruusikäisten arviointiin on suunnattu SAVRY (Structured Assessment of Violence Risk in Youth). SAVRY-menetelmä on osoitettu luotettavaksi nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen uusimisriskin arvioinnissa. Menetelmän tavoitteena on auttaa päättämään, kuinka todennäköisesti korkean riskin nuori toimisi väkivaltaisesti, missä olosuhteissa ja ketä kohtaan, ja miten riskiä voidaan pienentää. Menetelmä huomioi tarkoituksenmukaisesti nuoruusiän dynaamisen luonteen ja suojaavat tekijät. SAVRY on tarkoitettu ensisijaisesti nuorisopsykiatriaan ja alaikäisten oikeuspsykiatrisiin kysymyksiin perehtyneiden psykiatrien ja psykologien käyttöön. Suomenkielisen käännökseen on tekijöiden kanssa sovitusti tehnyt dosentti Riittakerttu Kaltiala-Heino TAYSin Erityisen vaikeahoitoisten alaikäisten psykiatrisesta tutkimus- ja hoitoyksiköstä (EVA). PSHP:n julkaisusarjan toimituskunta ei vastaa käännökseen oikeellisuudesta eikä ota vastuuta sisällöstä.	
Ydintermejä indeksointia varten: nuorisopsykiatria, väkivalta	
Hinta: (sis. alv 8%) 12 €	
Julkaisu tulostettavissa osoitteesta: http://www.pshp.fi/tuty/julkaisu/index.htm	Julkaisu ostettavissa Juvenes Kirjakaupoista:
Julkaisu tilattavissa osoitteista: http://www2.juvenes.fi/verkkokauppa/ http://granum.uta.fi/granum	Yliopiston Kirjakauppa Kalevantie 4, 33014 Tampereen Yliopisto puh. (03) 2142822, 2158580
Julkaisu indeksoituna osoitteesta: http://helecon2.hkkk.fi/terkko/MEDIC/	Teknillisen Yliopiston Kirjakauppa Korkeakoulunkatu 1, 33720 Tampere puh. (03) 3170701, 3652351

Johdanto	7
SAVRY	9
Alustavia tutkimustuloksia	12
SAVRY:n käyttö	14
Käyttäjien pätevyysvaatimukset	15
Väkivallan määritelmä	15
SAVRY -osioiden koodaus	16
Huomattavaa, kun nuorten väkivaltaisuuden riskiä arvioidaan	18
Aikaisempiin elämäntilanteisiin liittyvät riskitekijät	20
1. Aikaisempi väkivaltakäyttäytyminen	20
2. Aikaisempi ei-väkivaltainen rikoskäyttäytyminen.....	21
3. Varhainen väkivaltakäyttäytymisen aloittaminen.....	22
4. Aikaisempi valvonnan/ interventioiden epäonnistuminen	23
5. Itsetuhoisuus tai itsemurhayritykset.....	24
6. Altistuminen väkivallalle kotona.....	25
7. Lapsuudenaikainen kaltoinkohtelu	26
8. Vanhemman/ huoltajan rikostausta	28
9. Varhainen hoivasuhteen katkeaminen	29
10. Heikko koulumenestys.....	30
Sosiaaliset /tilannesidonnaiset riskitekijät	33
11. Epäsosiaalinen toveripiiri.....	33
12. Toveripiirin hyljeksimäksi joutuminen	34
13. Stressi ja heikot coping-keinot.....	36
14. Vanhemmuuden puuttuminen	37
15. Sosiaalisen tuen puute	38
16. Vieraannuttava elinympäristö	38
Yksilöön liittyvät riskitekijät	41
17. Negatiiviset asenteet	41
18. Riskinotto/ impulsiivisuus.....	42
19. Päihdeongelmat.....	44
20. Vaikeus hallita vihan tunteita	45
21. Kyvyttömyys tuntea empatiaa/ katumusta	46
22. Tarkkaavuushäiriö/ Hyperaktiivisuus.....	50
23. Huono hoitomyöntyvyys.....	51
24. Vähäinen mielenkiinto/ sitoutuminen kouluun	52
Suojaavat tekijät	53
P1. Prososiaalinen käyttäytyminen.....	54
P2. Vahva sosiaalinen tuki	55

P3. Voimakkaat kiintymyssuhteet.....	55
P4. Positiiviset asenteet interventioiden ja auktoriteetteja kohtaan	56
P5. Voimakas sitoutuminen kouluun	57
P6. Joustavat persoonallisuuden piirteet	58
LIITE A	59
References	63

Johdanto

Nuorten vaarallisuuden ja väkivaltariskin arviointi on keskeinen ja tärkeä tehtävä nuorten asioita käsittelevissä oikeuslaitoksissa, päivystyspsykiatrisissa palveluissa, psykiatrisissa sairaaloissa ja avohoitopaikoissa (Borum 2000). Käytännöt ja vaatimukset tällaisia arvioita varten, käytettävissä oleva informaatio ja sen laatu saattavat vaihdella ja päätöksentekoon vaikuttavien seikkojen luonne voi olla erilainen eri tahoilla. Tämä kaikki vaikuttaa riskiarviointiin. Joka tapauksessa on kuitenkin hyväksi, että arvioitsijalla on käytettävissään systemaattinen menetelmä.

1980-luvun puolivälistä alkaen aikuisten psykiatrisen potilaiden ja väkivaltarikollisten väkivaltariskin arvioinnissa on niin tieteessä kuin kliinisessä käytännössäkin edistytty merkittävästi (Borum 1996, 2000; Borum, Swartz., Swanson 1996; Douglas, Cox, Webster 1999; McNeil et al. in press; Monahan, Steadman 1994, 2001; Monahan, Steadman, Silver, et al. 2001; Otto 2000). Sen sijaan nuorten väkivaltariskin arvioinnissa tieteen ja käytännön integraatio on erittäin puutteellista. Aikuisten väkivaltariskin arvioinnissa tapahtunut edistys on kuitenkin osittain sovellettavissa lasten ja nuoren väkivaltariskin arviointiin.

1980-luvulta alkaen väkivaltariskin arvioinnin käsitteessä ja toteutumistavoissa on tapahtunut kaksi merkittävää muutosta (Borum et al. 1996; Heilburn 1997; Litwack, Kirschner, Wack 1993; Melton, Petril, Poythress, Slobogin 1997; Monahan 1996; Webster, Douglas, Eaves, Hart 1997). Ensinnäkin käsitteellinen perusta ja sen taustalla olevat arviointia ohjaavat oletukset ovat siirtyneet väkivaltakäyttäytymisen ennustamisesta kliinisesti relevantimpaan riskien arviointi/hallinta –ajatteluun. Kun keskeisenä nähtiin väkivaltakäyttäytymisen ennustaminen, arviointi itsessään sisälsi käsitteen, että vaarallisuus on pysyvä ja dikotominen ominaisuus, joka jollakin yksilöllä joko on tai ei ole. Tästä seurasi, että käsillä oleva vaara nähtiin staattisena ja muuttumattomana. Nykyaikaisessa ajattelussa vaarallisuus tai riski kuitenkin käsitetään kontekstuaalisena (voimakkaasti riippuvaisena tilanteista ja olosuhteista), dynaamisena (muuttuvana) ja todennäköisyyden jatkumolla liikkuvana (National Research Council 1989). Yksinkertaistaen voi sanoa, että aikaisemmin arvioitsijan tehtävänä oli sanoa, onko joku henkilö vaarallinen vai ei; kun taas nyt tehtävänä on arvioida, missä määrin tutkittavana olevalla henkilöllä on riski tietynlaisiin käyttäytymismuotoihin, kun huomioidaan odotettavissa olevat olosuhteet ja tilanteet, joissa hän toimii.

Edellä kuvatun käsitteellisen muutoksen seurauksena on lisäksi tapahtunut merkittävää kehitystä väkivaltariskin arvioinnin käytännöissä ja menetelmissä. Ensimmäisen sukupolven tutkimukset ennusteiden tarkkuudesta tuottivat varsin pessimistisiä johtopäätöksiä. Siitä huolimatta mielenterveysammattilaisia jatkuvasti vaadittiin arvioimaan väkivaltariskiä psykiatrisilla ja oikeuspsykiatrisilla potilailla, ja oikeusistuimet odottivat saavansa arvioita väkivaltariskistä. Tämän seurauksena on kehitetty toisen polven menetelmiä. Perinteinen lähestymistapa vaarallisuuden arviointiin on ollut strukturoitumaton ja puhtaasti ”kliininen”. Tällä tarkoitetaan, että arvioitsija kerää rutiininomaisesti sosiaalista, kliinistä ja historiallista tietoa ja yhdistää sen mahdollisesti, erityisesti jos arvion suorittaa psykologi, joihinkin psykologiisiin testeihin kuten MMPI tai Rorschach, ja tekee päätelmiä henkilön vaarallisuudesta perustuen kliiniseen dataan. Lähestymistavan tehottomuuden vuoksi alettiin kehittää systemaattisempia, empiirisiä tutkimusmenetelmiä, joiden avulla voitaisiin tunnistaa sellaisia riskitekijöitä, joiden avulla todennäköisesti väkivaltaisesti käyttäytyvät henkilöt voitaisiin erotella niistä, joiden väkivaltaisuusriski on vähäinen. Toivottiin, että empiirisesti perustellumpi tiedonkeruu johtaisi parempaan ennustetarkkuuteen.

Tämän seurauksena kehittyi kaksi arviointisuuntausta. Ensimmäinen niistä oli tilastollinen mallintaminen (Borum 1996; Quinsey et al. 1998). Vuosien varrella on käyty voimakastakin väittelyä kliinisen arvioinnin ja tilastollisia todennäköisyyksiä tuottavien päättelypuiden hyödyllisyydestä erilaisissa arviointitilanteissa (Dawes, Faust, Meehl 1989; Melton et al. 1997; Miller, Morris 1988; Quinsey, Harris, Rice, Cormier 1998). Saatavilla oleva näitä lähestymistapoja vertaileva kirjallisuus viittaa siihen, että statistiset mallit yleisesti ottaen toimivat paremmin kuin puhdas kliininen päättely (Borum, Otto, Golding 1993; Dawes et al. 1989; Garb 1994; Grove, Zald, Lebow, Snitz, Nelson 2000; Grove, Meehl, 1996; Meehl 1970; Melton et al. 1997; Mossman 1994; Quinsey et al. 1998). Tilastollisten mallien paremmuus lisääntyy edelleen, kun niitä käytetään huolellisesti ja systemaattisesti; tällaisissa tilanteissa niiden luotettavuus on hyvinkin korkea. Näin ollen monet ovat suosittaneet, että aktuaariset menetelmät (tilastolliset mallit) ovat paras tapa tehdä päätöksiä tulevasta väkivaltariskistä (Dawes et al. 1989; Faust, Ziskin 1988; Grove, Meehl 1996; Quinsey et al. 1998). Toiset kuitenkin arvelevat, että aktuaaristen menetelmien käyttöön liittyvät tilastolliset ja käytännölliset rajoitukset ovat niin merkittäviä, että ne painavat enemmän kuin menetelmien potentiaaliset hyödyt yksittäisten henkilöiden väkivaltariskin arvioinnissa (Melton et al. 1997; Otto, Borum, Hart 2000).

Tilastollisten arviointimenetelmien epäkäytännöllisyys joudutti kehittämään vaihtoehtoista lähestymistapaa, strukturoitua kliinistä arviointia. Tässä lähestymistavassa arvioitsija tekee systemaattisen riskiarvioinnin hyödyntämällä muistilistaa kirjallisuuden väkivaltariskiin yhteydessä oleviksi osoittamista riskitekijöistä, joiden arviointia helpotetaan koodauskriteerien avulla. Tutkimus on osoittanut yhdeksi tärkeäksi syyksi kliinisen päätöksenteon heikkoon ennustetarkkuuteen sen, että arvioitsijat eivät muista ottaa huomioon tai asianmukaisesti painotta kaikkia relevantteja riskitekijöitä päätöksenteossaan (Cooper, Werner 1990; Werner, Rose, Murdach, Yesavage 1989; Werner, Rose, Yesavage 1983).

Strukturoitu kliininen arviointi auttaa fokusoimaan kaikkeen relevanttiin informaatioon, joka kerätään haastattelusta ja asiakirjalähteistä niin, että lopullinen päätöksenteko, vaikka ei perustukaan tilastollisiin laskelmiin, perustuu kuitenkin optimaaliseen tiedonkeruuseen. Tuoreet empiiriset tutkimukset ovat osoittaneet, että strukturoituihin arviointimenetelmiin perustuvat riskiarviot toimivat paremmin kuin strukturoimaton kliininen päätöksenteko, ja ne saattavat toimia yhtä hyvin tai jopa paremminkin kuin jotkut tilastolliset riskinennustamismenetelmät (Dempster 1998; Kropp, Hart, Webster, Eaves 1999; Hanson 1998).

Structured Assessment of Violence Risk in Youth (SAVRY) (Bartell, Borum, Forth 2000) perustuu strukturoidun kliinisen arvioinnin malliin. Uskomme, että strukturoitu arviointimalli sopii parhaiten nuoruusikäisten riskin arviointiin, koska se ankkuroituu empiiriseen ja ammatilliseen kirjallisuuteen, sallii kehityksellisten tekijöiden tarkoituksenmukaisen huomioon ottamisen ja korostaa väkivaltariskin dynaamista, usein tilannesidonnaista luonnetta. Tilastolliset menetelmät voivat sopia huonosti lasten ja nuorten riskiarvioihin, koska ne on yleensä suunniteltu pitkäaikaisen riskin ennustamisen optimoimiseen ja pyrkivät sen tähden korostamaan staattisia ja anamnestisia riskitekijöitä. Ottanen huomioon nuoruusiän aikana tapahtuvan perustavanlaatuisen ja laaja-alaisen muutosprosessin on syytä olettaa, että riskitekijöiden luonne ja voimakkuus tai riski itsessään ei pysy stabiilina halki nuoruusiän kehityksen. Sen tähden tulevan väkivaltakäyttäytymisen riskin ennustamisessa voi olla hyödyllisempää keskittyä välittömiin ja dynaamisiin riskitekijöihin. Edelleen, vaikka empiirinen kirjallisuus aikuisten väkivaltariskistä usein on todistanut, että henkilöhistoriaan liittyvät riskitekijät ovat parhaita aikuisten väkivaltaisen käyttäytymisen ennustajia (erityisesti pitkällä aikavälillä), toiset tutkimukset taas ovat osoittaneet, että monet tilannesidonnaiset/dynaamiset riskitekijät ovat

nuorilla yhtä tärkeitä elleivät tärkeämpiäkin myöhemmän (sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä) väkivaltakäyttäytymisen ennusmerkkejä. Lopuksi, siinä missä tilastolliset menetelmät ovat orientoituneet optimoimaan ennustetarkkuuden, SAVRYn tavoitteena on viime kädessä auttaa ennaltaehkäisyssä ja riskien vähentämisessä.

Strukturoitujen arviointimenetelmien kehittäminen nuorten väkivaltariskin arvioimiseksi on vasta aluillaan. Vaikka lukuisia instrumentteja onkin käytettävissä luokittelutarkoitukseen nuoriso-oikeudessa (Howell, Krisberg, Hawkins, Wilson 1995), monet niistä ovat käyttökelpoisia vain hyvin erityisissä nuorten joukoissa (esim. vankilatuomion saaneille nuorisoriikollisille tietyssä valtiossa), ne eivät ole keskittyneet yhteiskunnassa tapahtuvan väkivaltariikollisuuden uusimisen riskiin, eivätkä ne riittävästi ota huomioon dynaamisia riskitekijöitä, jotka voivat muuttua ajan kuluessa.

Ensimmäinen strukturoitu arviointi-instrumentti, joka kehitettiin ja jota tutkittiin nuorten väkivaltariskin arvioinnissa, oli EARL-20B (Early Assessment Risk List for Boys) (Augimeri, Webster, Koegl, Levence 2001). Se koostuu 20 osiosta, josta jokaiselle on annettu koodausohjeet, ja se on suunniteltu arvioimaan väkivaltapotentiaalia nuorten poikien joukossa (alle 12 v). Siinä on kuusi perheosiota (kodin olosuhteet, huoltajuussuhteen jatkuvuus, tukea antavat tekijät, kuormittavat tekijät, vanhemmuus, epäsosiaaliset arvot ja käyttäytyminen); 12 lapseen liittyvää osiota: (kehitykselliset ongelmat, kehityksellisten ongelmien alkuaikajankohta, kaltoinkohtelu / laiminlyönti / trauma, hyperaktiivisuus / impulsiivisuus / keskittymisvaikeudet (HIA), miellyttävyyden toveripiiriin sosiaalistuminen, koulumenestys, naapurusto, kontakti auktoriteetteihin, epäsosiaaliset asenteet, epäsosiaalinen käyttäytyminen ja coping -kyvyt) ja 2 vasteosiota (perheen vasteherkkyys ja lapsen vasteherkkyys).

Vaikka EARL-20B on käsitteellisesti lupaava, sen reliabiliteetista ja validiteetista ei ole saatavilla psykometrista dataa. Manuaalisissa sen kirjoittajat kuvaavat alustavan retrospektiivisen 387 poikaa ja 69 tyttöä käsittävän tutkimuksen, kaikki alle 12-vuotiaita tullessaan oikeuskontaktista käynnistyneeseen nuorten rikoksentehtäjäiden interventioon. 120 tapauksen alaotoksessa saatiin näyttöä hyvästä arvioitsijoiden välisestä luotettavuudesta kolmen toisistaan riippumattoman arvioitsijan kesken, luokkien sisäiset korrelaatiokertoimet olivat 0.82 yksittäiselle mittaukselle ja 0.93 keskiarvolle. Lisäksi koko aineiston analyysissä, jossa tarkasteltiin kokonaispistemäärän suhdetta myöhempään rikostuomioon vanhempana kuin 12-vuotiaana, todettiin, että ne jotka luokitettiin ”korkean” riskin kategoriaan (21–36) olivat huomattavasti suuremmassa riskissä joutua tuomituksi kuin ne, jotka luokitettiin ”matalaan” riskiin (3-21) ($X^2 = 5.1$, $df = 1$, $p = 0.02$).

EARL-20B on suunniteltu arvioimaan väkivaltaisen käyttäytymisen riskiä alle 13-vuotiailla pojilla. Näin ollen tarvitaan vielä menetelmää, joka sopisi käytettäväksi nuoruusikäisten parissa. SAVRY on kehitetty tähän tarkoitukseen.

SAVRY

SAVRYn rakenteeseen on otettu mallia ohjeistetuista aikuisten väkivaltariskin arviointimenetelmistä (Webster, Douglas, Evans, Hart 1997), mutta osioiden sisältö fokusoitu erityisesti nuoruusikäisten riskiin. SAVRY koostuu 24 riskiosiosta (aikaisempaan elämänsisältöön liittyvät, sosiaaliset/tilannesidonnaiset ja yksilöön liittyvät), jotka on valittu nuoruusiän kehitystä ja nuorten väkivaltaisuutta ja aggressiivisuutta käsittelevän aikaisemman tutkimuksen ja ammattikirjallisuuden perusteella. Lisäksi menetelmään kuuluu kuusi suojaavaa tekijää (Bartel, Borum, Forth 2000, Borum, Bartel, Forth 2000). Riskitekijät koodataan kolmeen luokkaan erityisten koodausohjeiden mukaan

(korkea/kohonnut/matala). Suojaavat tekijät koodataan kaksiluokkaisen ohjeistuksen mukaisesti (on / ei ole).

SAVRY on suunniteltu asiantuntijoiden käytettäväksi arvioitaessa nuoruusikäisten väkivaltariskiä ja tehtäessä siihen liittyviä päätöksiä. Ohjekirja tukee itse instrumenttia tarjoamalla kunkin osion mukaan ottamiselle selkeät perustelut, jotka pohjautuvat tutkimukseen ja ammatilliseen kirjallisuuteen, ja tarjoamalla operationalisoidut koodauskriteerit reliabiliteetin parantamiseksi. Arvion suorittajat voivat kuitenkin halutessaan hyödyntää täydentäviä testejä, instrumentteja tai arviointiasteikkoja arvioidakseen tai mitatakseen tiettyä riskitekijää tai suojaavaa tekijää. Dahlberg, Toal ja Behrens (1998) ovat koonneet ja läpikäyneet kokoelman nuorten väkivaltaisten asenteiden, uskomusten ja käyttäytymismuotojen arviointimenetelmiä. Heidän katsauksensa on saatavilla seuraavista paikoista: The National Center for Injury Prevention and Control ja Center for Disease Control and Prevention (USA).

Toinen tärkeä SAVRY -arviointimenetelmän piirre on sen painotus dynaamisiin riski/tarvetekijöihin (yksilöön liittyvät riskitekijät ja sosiaaliset / tilannesidonnaiset riskitekijät -osioihin). Koska nuoruusikä on merkittävänfyysinen, älyllisen, sosiaalisen ja emotionaalisen muutoksen aikaa ja koska suurin osa nuoruusiän aikana väkivaltaisesti käyttäytyvistä nuorista ei myöhemmin elämässään ole väkivaltaisia, on tärkeää ymmärtää, että monien nuorten kohdalla väkivaltariskin luonne ja aste voivat helposti muuttua tai vaihdella. On tärkeää ymmärtää, että toisin kuin aikuisilla tiettyjen persoonallisuuden piirteiden ja käyttäytymismuotojen ilmenemät lapsilla ja nuorilla ovat paljon vähemmän pysyviä ajankohdasta toiseen, ympäristöstä toiseen tai tilanteesta toiseen (Cauffman, Steinberg 1996, 2000; Grisso 1998; Steinberg, Cauffman 1996, 1999; Steinberg, Schwartz 2000). Nuoret ovat kehityksellisesti aktiivisessa muutoksessa niin, että tiettyjen piirteiden tai häiriöiden ilmenemismuoto saattaa olla erilainen erilaisissa psykososiaalisissa ja emotionaalisisissa kehitysvaiheissa. Tämä muutosprosessi tekee nuorista arvioitavina ”liikkuvia maaleja” ja sen takia vaikeammin luonnehdittavia yhteen arviointiajankohtaan perustuvien tietojen avulla (Grisso 1996, 1998).

SAVRY -osiot on jaettu neljään alueeseen: Aikaisempaan elämänhistoriaan liittyvät, sosiaaliset/tilannesidonnaiset, yksilöön liittyvät riskitekijät ja suojaavat tekijät.

Aikaisempaan elämänhistoriaan liittyvät riskitekijät: Aikaisempaan elämänhistoriaan liittyvät riskitekijät perustuvat aikaisemmalle käyttäytymiselle tai kokemuksille kuten aikaisemmille väkivaltaisille episodeille. Ne ovat yleensä staattisia eivätkä enää muutu. Nämä tekijät on otettu mukaan, koska empiirinen kirjallisuus on osoittanut niiden olevan yhteydessä väkivaltakäyttäytymisen uusimisiriskiin nuorilla rikollisilla; tarvearvioinnissa ja interventioiden suunnittelussa ne kuitenkin saattavat olla vähemmän hyödyllisiä kuin muut osiot. Elämänhistoriaan liittyvillä riskitekijöillä on kuitenkin yleensä voimakkaimmat tilastolliset todennäköisyydet ennustaa tulevaa väkivaltaisuutta, ja ne voivat olla hyödyllisiä arvioitaessa suhteellista riskitasoa. Elämänhistoriaan liittyvät tekijät SAVRYssa ovat aikaisempi väkivaltakäyttäytyminen, aikaisempi ei-väkivaltainen rikoskäyttäytyminen, varhainen väkivaltakäyttäytymisen aloittaminen, aikaisempi valvonnan / interventioiden epäonnistuminen, itsetuhoinen käyttäytyminen ja itsemurhayritykset, altistuminen väkivallalle kotona, lapsuudenaikainen kaltoinkohtelu, vanhemman/huoltajan rikostausta, varhainen hoivasuhteen katkeaminen ja heikko koulumenestys.

Sosiaaliset/tilannesidonnaiset riskitekijät: Sosiaaliset ja tilannesidonnaiset riskitekijät – osio tarkastelee vaikutuksia, joita on interpersoonallisilla suhteilla (tovereihin ja perheeseen), yhteyksillä sosiaaliin instituutioihin ja ympäristöllä. Sosiaaliin / tilannesidonnaisiin riskitekijöihin SAVRYssä kuuluvat epäsosiaalinen toveripiiri, toverien hyljeksimäksi

joutuminen, stressi ja heikot coping-keinot, Vanhemmuuden puuttuminen, sosiaalisen tuen puute ja vieraannuttava elinympäristö.

Yksilöön liittyvät riskitekijät: SAVRYyn kuuluu myös nuoren asenteisiin ja hänen psykologisen ja käyttäytymisen tason toimintakyvyn elementteihinsä keskittyviä riskitekijöitä. Yksilöllisiin riskitekijöihin SAVRYssä kuuluvat negatiiviset asenteet, riskinotto/impulsiivisuus, päihdeongelmat, vaikeus hallita vihantunteita, kyvyttömyys tuntea empatiaa/katumusta, tarkkaavaisuushäiriö/hyperaktiivisuus, huono hoitomyöntyvyys ja vähäinen mielenkiinto/sitoutuminen kouluun.

Suojaavat tekijät: Yhden tai useamman riskitekijän havaitseminen ei merkitse sitä, että väkivaltaa väistämättä on odotettavissa. Aivan kuten on olemassa väkivaltakäyttäytymisen todennäköisyyttä lisääviä riskitekijöitä, on myös yksilöllisiä tilannesidonnaisia suojaavia tekijöitä, jotka voivat vähentää riskitekijän negatiivista vaikutusta tai muutoin pienentää väkivaltakäyttäytymisen todennäköisyyttä. Suojaavat tekijät saattavat lieventää riskiä, ja joissakin olosuhteissa ne voidaan integroida hoidon tai intervention suunnitteluun tehostamaan riskinhallintapyrkimyksiä. Perustavanlaatuisessa Richard Jessorin ja hänen työtovereidensa (1995) psykososiaalisia suojaavia tekijöitä nuorten parissa tarkastelevassa tutkimuksessa todettiin, että ”vaikkakin riskitekijöiden vaikutus ongelmakäyttäytymiseen on merkittävämpi kuin suojaavien tekijöiden, ennen ongelmakäyttäytymisen ilmaantumista olemassa olleiden suojaavien tekijöiden vaikutus ongelmakäyttäytymisen muutokseen (tässä: vähenemiseen) on voimakkaampi kuin ennakoita havaitun riskin” (Jessor, van den Bos, Vanderryn, Costa, Turbin 1995, p.930). Asiantuntijoiden suorittamien riskiarvioiden pitäisikin riskitekijöiden arvioimisen lisäksi sisältää huolellinen suojaavien ja lieventävien tekijöiden analyysi. Vaikka riskitekijän puuttumista voidaan jossain mielessä tarkastella ”suojaavana” ja käsitellä siinä merkityksessä riskin suuruutta määritettäessä, SAVRYssa suojaavina tekijöinä koodattavat seikat ovat kaikki positiivisesti suojaavia, ”sellaisia, jotka ovat merkittäviä läsnäolonsa, eivät puuttumisensa takia”, mikä on eri asia kuin passiivinen suojaava tekijä (sellainen, joka oikeastaan tarkoittaa riskitekijän puuttumista). Näin ollen SAVRY -mallissa positiiviset tekijät ”käsitetään muuttujiksi, jotka kuvastavat perinteisten yhteiskuntarakenteiden kanssa tekemisissä oloa ja sitoutumista niihin, jotka kontrolloivat normeja rikkovaa käyttäytymistä vastaan, ja jotka ovat luonteeltaan sellaisia, että ne eivät suosi normatiivistakaan rajojen rikkomista” (Jessor ym. 1995). Tämä tapa käsitteellistää suojaavia tekijöitä on yhtenäinen Rutterin (1987) ja Surgeon General’s Report on Youth Violencen kanssa. Vaikka empiirinen tutkimus suojaavista tekijöistä on melko rajallista, valitsimme SAVRYyn niistä seuraavat: prososiaalinen käyttäytyminen, vahva sosiaalinen tuki, voimakkaat kiintymyssuhteet, positiiviset asenteet interventioita ja auktoriteetteja kohtaan, voimakas sitoutuminen kouluun ja joustavat persoonallisuuden piirteet.

Muut riskitekijät: Olemme sisällyttäneet koodauslomakkeeseen myös osion, johon voi listata ”muut riskitekijät”. SAVRY ei välttämättä ole täydellinen lista kaikista potentiaalista väkivallan riskitekijöistä kaikissa tapauksissa. Suoritettaessa riskiarviointia tai haettaessa toistuvuuksia tietyn henkilön elämänhistorian aikaisemmista väkivaltaepisodeista saatetaan tunnistaa muita riskitekijöitä tai tilannesidonnaisia muuttujia, jotka ovat tärkeitä kyseisen henkilön tulevan väkivaltakäyttäytymisen riskin kannalta. Nämäkin tekijät tulisi ottaa huomioon ja painottaa sopivasti, kun tehdään lopullisia johtopäätöksiä. Tällaisissa tilanteissa on tärkeä dokumentoida nuo muut riskitekijät.

Arvioitsija saattaa esimerkiksi huomata, että nuorella on ollut silmiinpistävä pysyvää ja vakavaa julmuutta eläimiä kohtaan, mikä – muut seikat huomioon ottaen – näyttää lisäävän hänen riskiään käyttäytyä väkivaltaisesti muita henkilöitä kohtaan. Vaikka useimmat

olisivatkin sitä mieltä, että julmuus eläimiä kohtaan on epäsosiaalista käyttäytymistä, empiiriset tutkimukset, jotka erityisesti yhdistäisivät lapsuudenaikaisen eläimiin kohdistuvan julmuuden ja myöhemmän henkilöön käyvän väkivaltaisuuden – verrattuna muiden kirjallisuudessa mainittujen tekijöiden yhteyksien tilastolliseen voimakkuuteen – eivät ole olleet riittävän vakuuttavia edellyttääkseen eläimiin kohdistuvan julmuuden sisällyttämistä erillisenä vakio-osiona SAVRYyn (katso Miller, 2001, katsaus). Tämä tekijä otetaan usein huomioon yleisesti merkittävänä pidetyn vuoteenkastelun, tulien sytyttämisen ja eläimiin kohdistuvan julmuuden ”triadin” takia – vaikka tämän konstellation merkityksellisyydelle onkin vain vähän empiiristä tukea. Jos kuitenkin eläimiin kohdistuva julmuus näyttää tietyssä tapauksessa olevan merkittävä väkivaltariskin arviointiin vaikuttava tekijä, se tulisi kirjoittaa koodauslomakkeeseen ”muuna riskitekijänä”.

Alustavia tutkimustuloksia

SAVRYn validiteettia on tarkasteltu kahdessa pilottitutkimuksessa. Ensimmäinen oli retrospektiivinen analyysi 104 vangitusta 15–19-vuotiaasta (M=17.53; SD=0.89) miespuolisesta nuorisorikollisesta, joilla oli suhteellisen vakava väkivaltahistoria (Bartel, Forth, Borum 2001). Pistemäärien jakauma tässä aineistossa oli:

- Historialliset riskitekijät (M = 8.79; range 1 to 17; SD = 3.50)
- Sosiaaliset/tilannesidonnaiset riskitekijät (M = 6.82; range = 2 - 13; SD = 2.53)
- Yksilölliset/kliiniset (M = 6,53; range = 0 -12; SD = 2.54)
- Suojaavat tekijät (M = 1.43; range = 0 - 5; SD = 1.13)
- Kokonaispisteet (25-osioinen versio) 22.13 (range = 6 - 37; SD = 7.19)

SAVRYa verrattiin kahteen mittariin, joiden on havaittu olevan yhteydessä väkivaltakäyttäytymiseen ja uusintarikollisuuteen nuorilla rikoksentekeijöillä – Psychopathy Checklist: Youth Version (PCL-YV) (Forth, Kosson, & Hare, in press) ja Youth Level of Supervision Inventory (YLSI) (Hoge, Andrews 1994).

Univariaattianalyyseissä SAVRY -kokonaispistemäärä, yksilölliset riskitekijät -skaala ja YLSI -kokonaispistemäärä tuottivat voimakkaimmat korrelaatiot aikaisempiin väkivaltakäyttäytymisen episodeihin.

Monimuuttujamallit osoittivat, että:

- Rangaistuslaitoksessa esiintynyttä väkivaltakäyttäytymistä ennakoi vain SAVRYn yksilöön liittyvät kliiniset riskitekijät – skaala ($R^2 = 0.18$)
- Väkivaltaisuuden monimuotoisuutta ennakoi vain SAVRY - kokonaisriskiskaala ($R^2 = 0.21$)

Lopuksi tehtiin sarja hierarkisia regressiomalleja, jotta voitaisiin verrata SAVRY –kokonaisriskiarviota YLSI- ja PCL-YV -arvioihin väkivaltakäyttäytymisen ennusteena. Selitettäviksi muuttujiksi valittiin kolmenlaisia väkivaltakäyttäytymisen muotoja: Rangaistuslaitoksessa esiintyneet väkivaltakäyttäytymisen muodot, väkivaltakäyttäytymisen useus ja aggressiivisten käytöshäiriöoireiden lukumäärä. Tulokset olivat:

- Laitoksessa esiintynyt väkivaltakäyttäytyminen: SAVRYn käyttöönotto lisäsi YLSI:n ennustearvoa, joskin tämä parannus oli pieni (multiple regression 0.38 – 0.43). Kun molemmat skaalat otettiin samaan malliin, SAVRY selitti hiukan suurimman osan vaihtelusta kuin

YLSI. PCL-YV:n lisääminen ei parantanut SAVRYn tilastollista voimaa, kun taas SAVRY lisäsi PCL-YV:n ennustevoimaa laitoksessa esiintyvän väkivaltakäyttäytymisen ennustamisessa.

- Aggressiivisten käyttäytymismuotojen useus: SAVRYn mukaan ottaminen paransi vain marginaalisesti YLSI:n ennustearvoa (0.35 – 0.37). Kun molemmat skaalat olivat samassa mallissa, YLSI selitti hiukan suuremman osan varianssista kuin Savry. SAVRY ja PCL-YV toimivat yhtä hyvin aggressiivisen käyttäytymismuotojen useuden ennakoinnissa.
- Aggressiivisten käytöshäiriöoireiden lukumäärä: SAVRYn lisääminen paransi huomattavasti YLSI:n ennustevoimaa (multiple regression 0.40-0.52) ennustettaessa käytöshäiriöoireiden määrää. Kun molemmat skaalat olivat mallissa, SAVRY selitti huomattavasti suuremman osan varianssista kuin YLSI (beta-arvot 0.47 vs. 0.07). Lisäksi SAVRY lisäsi PCL-YV:n ennustevoimaa ja selitti suuremman osan varianssista kuin PCL-YV ennustettaessa käytöshäiriöoireita.

Toinen validointityö oli retrospektiivinen seurantatutkimus 108 nuoren miespuolisen rikoksentehtäjän joukossa, joita arvioitiin nuorten oikeuspsykiatrisessa yksikössä (McEarchran 2001). Selitettävänä muuttujana olivat viralliseen tietoon tulleet rikokset, jotka oli suoritettu aikuisiällä (useimmiten kolmen vuoden seurannassa). Aineistoon kuului väkivaltarikoksen uusijoita, ei-väkivaltaisten rikosten uusijoita ja niitä, jotka eivät olleet syyllistyneet uusintarikoksiin (36 joka ryhmässä). Arvioitsijoiden väliset reliabiliteettiluvut olivat verrattaen suuret (0.83) SAVRY -kokonaispistemäärään ja kohtalaiset (0.72) riskiarvioyhteenvedoon nähden.

Tulosten tulokinnassa on noudatettava tiettyä varovaisuutta. Tutkimuksessa käytettiin koodausmenetelmää, jossa "SAVRY -kokonaispistemäärä" laskettiin niin, että numeroiksi muutettujen riskitekijäpisteiden summasta vähennettiin numeroiksi käännettyjen suojaavien tekijöiden summapistemäärä. Tämä poikkeaa jossain määrin alkuperäisestä tarkoituksesta, että SAVRY -kokonaispistemäärä yksinkertaisesti edustaa riskitekijöiden summapistemäärää. Suojaavia tekijöitä tarkastellaan erikseen, eikä niitä vähennetä riskitekijöistä. Tämän pisteiden laskutavan muutoksen vaikutusta tutkimuksen tuloksiin ei tiedetä. Tulokset olivat seuraavanlaiset:

- PCL-YV pistemäärät pyrkivät korreloimaan voimakkaammin (0.46 kokonaispistemäärää kohti) virallisesti dokumentoituun väkivaltarikollisuuden uusimiseen kuin SAVRY -pistemäärät (0.32 kokonaispistemäärää kohti), kuitenkin SAVRY -riskiarvion yhteenvedo korreloi hyvin voimakkaasti väkivaltaisuuksiin (0.67).
- Samanlainen havainto saatiin, kun käytettiin Receiver Operating Characteristic (ROC) analyysiä, jossa käyrän alle jäävä alue (AUC) PCL-YV kokonaispistemäärälle oli 0.79 ja SAVRY -kokonaispistemäärälle 0.70, mutta AUC SAVRY -riskiyhteenvedolle oli 0.89.

Nämä alustavat tulokset tukevat SAVRYyn perustuvan riskiarviointin validiteettia väkivaltakäyttäytymisen uusimista ennakoitaessa. Uusia tutkimuksia tehdään parhaillaan ja niihin tullaan viittaamaan tämän manuaalin päivityksissä versioissa.

SAVRY:n käyttö

SAVRY on suunniteltu käytettäväksi asiantuntijoiden apuvälineenä tai oppaana arvioitaessa nuorten väkivaltariskiä ja suunniteltaessa interventioita nuorille. Se on alun perin erityisesti tarkoitettu avustamaan riskiarviointia 12 -18-vuotiaiden nuorten parissa. Vaikka sitä voi käyttää jonkin verran nuorempien tai jonkin verran vanhempienkin nuorten parissa, tulokinnassa tulee silloin olla varovaisempi, koska SAVRY -osiot on valittu ensisijaisesti 12 -18-vuotiaita koskevien tutkimusten perusteella. Arvioitaessa alkuperäisen ikähaarukan ulkopuolelle jääviä nuoria on suositeltavaa harkita käytettäväksi myös joitakin näille ikäryhmille tarkoitettuja riskin arviointimenetelmiä, kuten HCR-20 nuorille aikuisille tai EARL-20B tai EARL-20G alle 12-vuotiaille lapsille.

SAVRYn käyttö on hyödyllistä sekä pojilla että tytöillä, sillä tutkimukset viittaavat siihen, että monet riski- ja suojaavat tekijät toimivat samalla tavalla tyttöjen ja poikien keskuudessa. On kuitenkin tärkeää huomata, että merkittävä osa saatavilla olevasta väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijöiden tutkimuksesta on tehty vain poikien parissa, ja tarvitaan vielä systemaattista sukupuolierojen arviointia SAVRY -osioissa tarkasteltavien asioiden suhteen. Tässä manuaalissa olemme yrittäneet osoittaa ne kohdat, joista tutkimus viittaa, että tietty riskitekijä toimii eri tavalla pojilla ja tytöillä (Bjorkvist, Lagerspetz, & Kaukiainen, 1992; Rowe, Vazonyi, Flannery 1995). Kun empiiristä dataa SAVRY -osioiden mahdollisista sukupuolieroista kertyy lisää, saatamme työstää instrumentista tyttöjen riskin arviointiin oman version.

SAVRY:a ei ole suunniteltu muodolliseksi testiksi tai arviointiasteikoksi. Riskitekijät koodataan kolmitasoisella skaalalla, mutta niille ei anneta numeerista arvoa. Määrättyjä katkaisupisteitä ei ole eikä toistaiseksi ole saatavilla dataa siitä, missä määrin SAVRYyn koodatut tekijät numeroiksi muutettuina korreloivat persenttiiluokituksiin tai riskiin suhteessa perustasoon (perustasossa, yläpuolella tai alapuolella perustason) määritetyissä viiteryhmissä. Näkemysmme mukaan tämän instrumentin suurin arvo on siinä, että se auttaa strukturoimaan arviointiprosessia niin, että tutkimuksen selkeästi tunnistamat tärkeät riskitekijät eivät jää huomioimatta vaan niitä korostetaan, kun lopullinen asiantuntija-arvio riskistä annetaan.

Dynaamisten tekijöiden mukaan ottamisen ansiosta SAVRY on myös hyödyllinen apuväline intervention suunnittelussa ja muutoksen seurannassa. Sovellusalueita voivat olla klinisen hoitosuunnitelman teko, laitosten ulkopuolisen valvontasuunnitelman teko tai vapautumisen/sairaalasta uloskirjoittamisen suunnittelu. Interventioita voidaan suunnata niihin tekijöihin, jotka nuorella voimakkaimmin kohottavat riskiä, ja suojaavia tekijöitä voidaan vahvistaa tai luoda tulevan väkivaltakäyttäytymisen riskin vähentämiseksi.

HUOM! Vaikka strukturoitu kliininen arvio-lähestymistapa edustaakin parasta käytäntöä väkivaltakäyttäytymisen uusimisriskin arvioimiseksi muodollisissa riskiarviotilanteissa, on toisinaan kuitenkin syytä olla huolissaan tietyn nuoren väkivaltaisen käyttäytymisen riskistä tiettyä henkilöä tai henkilöitä kohtaan – tilanne, johon toisinaan viitataan ilmauksella ”kohdennettu väkivalta” (Borum, Fein, Vossekuil, Berglund 1999; Borum, Reddy 2001; Fein, Vossekuil 1998; Fein, Vossekuil, Holden 1995; Reddy et al. 2001). Tällaiset tilanteet yleensä vaativat jonkin verran erilaista arviointilähestymistapaa (Borum, Reddy 2001). Monissa yleisen väkivaltariskin arviointitilanteissa (esim. vankilasta tai muusta laitoksesta vapauttamisen yhteydessä) tavoitteena tyypillisesti on antaa jonkinlainen arvio siitä, missä määrin todennäköisesti nuori tietyn ajanjakson sisällä käyttäytyy väkivaltaisesti. Sen sijaan arvioitaessa kohdennetun väkivallan riskiä tavoitteena tyypillisesti on ennakoida, onko nuori aikeissa tehdä väkivaltaisen teon tunnistettavaa henkilöä tai henkilöitä kohtaan, ei siis ainoastaan arvioida, kuinka todennäköisesti hän saattaisi osoittaa jonkinlaisia

väkivaltaisuutta. Mielestämme nämä peruserot edellyttävät erilaista riskiarviointia (Borum, Reddy 2001; Reddy et al 2001).

Kokonaisriskiarvio: Koodauslomakkeessa on tila kokonaisriskiarviolle luokissa matala, kohonnut tai korkea. Asiantuntija päätelee kokonaisriskiarvion sen perusteella, mitkä ovat koko arviointiprosessin tulokset kaikkien erilaisten SAVRYyn kuuluvien riski- ja suojaavien tekijöiden osalta. Kokonaisriskiarvio ei ole suoraan laskettavissa hyödyntäen katkaisupistettä tai pisterajoja. Vaikka empiiriset tutkimukset yleisesti ottaen viittaavatkin siihen, että yhteys riskitekijöiden ja väkivaltariskin välillä on lineaarinen (siis mitä enemmän riskitekijöitä, sitä korkeampi riski), riskitekijöiden määrä tai kokonaispistemäärä yksin ei kuitenkaan voi olla päättelyä ohjaava tekijä. Esimerkiksi nuorta, jolla on suhteellisen tavanomainen perhe, koulu ja sosiaalisten suhteiden historia, mutta jolla kuitenkin on aiemmin ollut toistuvaa ja vakavaa väkivaltakäyttäytymistä ja joka ilmaisee uhkauksia tiettyä henkilöä kohtaan, voidaan pitää korkeariskisenä. Näin ollen riskiarvioinnissa on siis tarkoitus jättää sijaa asiantuntijan päättelylle, joka perustuu tapausta koskeviin faktoihin ja, kun se on relevanttia, parhaaseen saatavilla olevaan tutkimustietoon.

Käyttäjien pätevyysvaatimukset

SAVRY on tarkoitettu sellaisten asiantuntijoiden käytettäväksi, jotka tekevät nuorten väkivaltariskin arviointeja ja/tai nuorten väkivaltariskin hallintaan liittyviä interventio- tai valvontasuunnitelmia. Näillä ammattilaisilla voi olla erilaisia peruskoulutustaustoja. Tällaisissa tehtävissä olevien asiantuntijoiden tulisi luonnollisesti olla selvillä kaikista relevanteista laeista, käytännöistä ja eettisistä standardeista, sitoutua niihin ja toimia vain oman asiantuntijakompetenssinsa alueella. Vähimmillään niillä, jotka käyttävät SAVRYä, tulisi olla kokemusta (siis koulutusta ja harjoitusta) yksilöllisten arvioiden teosta, lasten/nuorten kehityksestä ja nuorten väkivaltaisuudesta. Yleisesti ottaen psykologit, psykiatrit, koulutetut nuorisorikollisuuden parissa työskentelevät viranomaiset ja sosiaalityöntekijät, joilla on tähän alueeseen liittyvää ammattitaitoa, ovat päteviä käyttämään SAVRYä.

Joidenkin yksilöllisten riskitekijöiden alueen osioiden osalta voi olla viisasta poimia tietoa tuoreista nuoren psykologisista tai psykiatrisista lausunnoista, mikäli arvioitsijalla itsellään ei ole mielenterveysalan koulutusta. Ellei tuoreita dokumentteja ole saatavissa ja arvioitsija ei pysty koodaamaan jotakin osiota tai hänellä ei ole pätevyyttä siihen, kannattaa harkita lähetettä mielenterveysalan ammattihenkilön arvioon.

Väkivallan määritelmä

Käsitteellä ”väkivalta” on monia merkityksiä. Pidämme tärkeänä, että ammatillisia arvioita tehtäessä arvioitsijat määrittelevät ne käyttäytymisen tai vahingon muodot, jotka otetaan huomioon käsillä olevassa tapauksessa (esim. seksuaalinen väkivalta esipuberteetti-ikäisiä poikia kohtaan versus jengitappeluihin osallistuminen). SAVRYn koodausta varten olemme määrittäneet termin ”väkivalta” seuraavasti: ”Pahoinpitely tai fyysinen väkivallan teko, joka on riittävän vakava aiheuttaakseen vammoja toiselle henkilölle tai henkilöille (esim. viiltoja, mustelmia, luunmurtumia, kuoleman jne.) riippumatta siitä johtaako teko tosiasiaa vammoihin tai ei; mikä tahansa seksuaalinen väkivallanteko; ja aseella tehostettu uhkaus”. Tekojen pitäisi olla niin vakavia, että ne johtavat tai voisivat johtaa syytöseen. Vahingossa aiheutettua vammaa ei lasketa. Uhkaukset, joihin ei kuitenkaan liity mitään pahoinpitelyä tai fyysistä väkivaltaa, eivät sinänsä kuulu tässä mallissa

tarkoitettaviin väkivallantekoihin. Vastaavasti aseiden omistamista ei kirjata, ellei nuori ole käyttänyt aseita toista henkilöä vastaan tai uhannut tehdä niin.

Sen lisäksi, että tarkastellaan mahdollisen tulevan väkivaltaisuuden vakavuutta, saattaa olla hyödyllistä pohtia, minkä tyyppinen väkivaltakäyttäytyminen tuntuu todennäköisimmältä. Nuorten väkivaltaisuutta koskeva tutkimus on identifioinut kaksi aggression alatyyppejä, reaktiivisen ja proaktiivisen. Reaktiiviseen aggressioon on toisinaan viitattu myös ilmauksilla impulsiivinen, vihamielinen ja/tai affektiivinen aggressio. Tämän tyyppin aggressiokäyttäytyminen ilmenee tyyppillisesti vasteena koettuun uhkaan tai provokaatioon (todelliseen tai kuviteltuun). Se on yleensä impulsiivista ja sitä luonnehtii voimakas kiihtymys ja siihen liittyvä suuttumus ja/tai pelko (Dodge 1991; Vitiello, Stoff 1997). Proaktiiviseen aggressioon on toisinaan viitattu termeillä instrumentaalinen, kontrolloitu ja suunniteltu aggressio. Sitä kutsutaan instrumentaaliseksi koska väkivalta on päämäärähakuista ja sitä käytetään instrumenttina tai keinona jonkun muun päämäärän kuin uhrin fyysisen vahingoittamisen takia. Proaktiiviset aggressiokäyttäytymisen muodot eivät yleensä ole vastetta koettuun provokaatioon, ne eivät tyyppillisesti ole impulsiivisia eikä niitä luonnehdi voimakas vihamielinen kiihtymys (Dodge 1991).

Reaktiivinen aggressio	Proaktiivinen aggressio
<ul style="list-style-type: none"> • Vihainen, reaktio, takaisin antaminen • Kiihtynyt suuttumus • Vihamielinen virhetulkinta sosiaalisissa tilanteissa • Impulsiivista • Taustalla fyysistä väkivaltaa ja julmaa kurinpitoa 	<ul style="list-style-type: none"> • Aggressio, joka on päämäärähakuista eikä liity provokaatioon • Ei kiihtynyttä suuttumusta • Positiiviset odotukset väkivaltaisen käyttäytymisen tehokkuudesta päämäärien saavuttamiseksi • Ei impulsiivista • Aikaisempi altistuminen aggressiivisille roolimalleille

Nämä kaksi aggressiivisen käyttäytymisen alatyyppejä eivät ole toisensa poissulkevia, vaikka ne ovatkin erillisiä. Jollakin nuorilla esiintyy molempia muotoja tai erilaisia yhdistelmiä proaktiivisesta ja reaktiivisesta aggressiosta. Väkivaltaisen käyttäytymisen muodon ennustamisessa aikaisemmat väkivaltaiset episodit ovat yleensä parhaita ennusmerkkejä. Toisin sanoen, millaista väkivaltakäyttäytymistä nuorella on aikaisemmin esiintynyt, sellaisen riski on tulevaisuudessakin korkein. Arvioitsijan tulisi erityisesti tarkastella tuoreimpia väkivaltakäyttäytymisen episodeja samoin kuin nuoren itsensä esiintuomia vihjeitä siitä, että hän saattaisi lähitulevaisuudessa käyttäytyä väkivaltaisesti.

SAVRY -osoiden koodaus

Osoita koodattaessa tulisi noudattaa seuraavia yleisiä periaatteita.

1. Milloin mahdollista, koodatessa tulisi ottaa huomioon informaatio mahdollisimman monista tietolähteistä. Näitä tietolähteitä voivat olla nuoren itse antamat tiedot, vanhemman/huoltajan raportit, opettajan

kertoma, sosiaalityöntekijöiden raportit, poliisin raportit, ehdonalaista koskevat tiedot, psykologinen ja psykiatrinen arvioinnin antama tieto, koulun dokumentit, oikeudenkäyntiä koskevat dokumentit ja psykiatriset ja/tai somaattiset sairauskertomukset. Spesifien itsearviointi -instrumenttien antama tieto voi olla hyödyllistä joidenkin osioiden koodauksessa (esim. impulsiivisuus, kyky kontrolloida suuttumuksen tunteita).

2. Informaatiolähteen luotettavuutta tulee huolellisesti pohtia. Enemmän painoa tulee antaa luotettavimmiksi arvioitujen informaatiolähteiden antamalle tiedolle.

SAVRYssä on 24 riskitekijäosioita. Jokainen riskitekijä koodataan kolmitasoisella skaalalla (matala, kohonnut ja korkea), mutta niille ei anneta numeerista arvoa. Päätimme nimenomaan olla käyttämättä numeroarvoja välttääksemme implikoimasta, että numeerisella kokonaisarviolla olisi erityisen tieteellinen tai empiriaan perustuva merkitys.

Kun riskitekijöiden koodaukset kirjataan koodauslomakkeeseen, riskiarviot voidaan lyhentää seuraavasti: M on matala, K on kohonnut, KK on korkea (tieteellisiä tarkoituksia varten nämä koodaukset voidaan helposti muuttaa numeerisiksi arvoiksi 0,1 ja 2). Yleisesti ottaen koodatessa riskitekijää voidaan pitää matalana, kun kyseistä luonnehdintaa tai olosuhdetta ei ole todettavissa. Kohonnut viittaa yleisesti ottaen siihen, että tietty riskitekijä on läsnä jossain määrin ja/tai se voidaan todeta, mutta se ei ole vakava tai aiheuttaa vain vähäistä toimintakyvyn laskua. Vaikka tämä yleensä spesifioidaankin jokaisen riskitekijän kohdalla erikseen, koodaus voi kuitenkin vaatia arvioitsijoilta harkinnan käyttöä siinä mielessä, missä määrin tekijä on vakava ja kuinka vakavaa haittaa se aiheuttaa. Toisinaan riskitekijä voidaan koodata kohonneeksi, jos se on aikaisemmin ollut läsnä, mutta sitä ei enää voida todeta. Tekijä arvioidaan korkeaksi, jos piirre tai olosuhde on voimakkaasti läsnä ja/tai se on vakava tai aiheuttaa voimakasta haittaa. Koodauslomakkeeseen tulee merkitä X, jos käytettävissä on liian vähän informaatiota kyseisen osion koodaamiseen.

24 riskitekijän lisäksi SAVRYssä on myös kuusi suojaavaa tekijää, jotka tulee arvioida ja koodata. Näiden tekijöiden koodaus tehdään kaksitasoisella skaalalla, suojaava tekijä joko on (koodataan on) tai ei ole (koodataan ei).

Koodaussarakkeen lisäksi jokaista riskiä ja suojaavaa tekijää kohti on sarakke nimeltään kriittinen tekijä. Tämä viittaa tekijöihin, joita arvioitsija pitää erityisen tärkeinä arvioitavan nuoren väkivaltariskin kannalta. Esimerkiksi jollakin nuorella saattaa olla vain harvoja riskitekijöitä, mutta hän voi silti kuulua korkeariskisiin nuoriin sen vuoksi, että harvat hänen kohdallaan toteutuvat riskitekijät ovat hyvin painavia, kuten aikaisempi väkivaltakäyttäytyminen tai kyvyttömyys tuntea empatiaa/katumusta (tunnekylläisyys). Merkitsemällä kriittiset tekijät arvioitsija määrittää ne riskitekijät, jotka saattavat erityisen voimakkaasti vaikuttaa tietyn henkilön väkivaltakäyttäytymisen riskiin.

Aikamääriykset: Joidenkin osioiden koodauksessa kuvauksessa käytetään termejä ajankohtainen tai viimeaikainen. Ajankohtainen viittaa siihen, että tekijä on ollut todettavissa viime aikoina ja vaikuttaa edelleen. Päihteiden väärinkäyttöä tai muita käyttäytymismuotoja (siis ei oireita) arvioitaessa ajankohtainen voi viitata ajanjaksoon välittömästi ennen johonkin laitokseen sisälle joutumista tai ennen intervention alkua. Esimerkiksi jos nuori, joka päivittäin käyttää päihteitä, pidätetään, eikä hän sen vuoksi ole viimeisen viikon aikana käyttänyt päihteitä, päihdekäyttöä on silti hänelle ajankohtainen riskitekijä. Sosiaalisten/tilannesidonnaisten ja yksilöön liittyvien riskitekijöiden alueella termi "viime aikoina" viittaa yleensä viimeisimpään kuuden kuukauden ajanjaksoon.

Poikkeuksen muodostaa kuitenkin kyvyttömyys tuntea empatiaa/katumusta osio, jossa arvioitsijan tulisi ottaa huomioon pidempi ajanjakso, pääsääntöisesti ainakin viimeinen vuosi. Lopuksi, suojaavia tekijöitä koodattaessa arvioitsijan tulisi myös tarkastella, onko tekijä ollut läsnä vai poissa viimeisimmän vuoden ajan.

Huomattavaa, kun nuorten väkivaltaisuuden riskiä arvioidaan

Toista riskiarviointi säännöllisin välein: Väkivaltariskin dynaamisen luonteen ja nuoruusiän kehityksen vuoksi on erityisen tärkeää arvioida riskiä uudestaan säännöllisin välein. Uudelleen arvioinnit voivat keskittyä ensisijaisesti muutoksiin dynaamisessa riskitekijässä (joko yksilöön liittyvissä tai sosiaalisissa / kontekstuaalisissa), jotka saattavat vähentää tai lisätä riskiä. Toistuvat riskiarvioinnit ovat erityisen tärkeitä nuorille, jotka on aikaisemmin luokitettu korkean riskin luokkaan, tai ennen statuksen muutoksia, kuten ennen siirtoa laitoshoidosta avohoitoon tai vahvasta valvonnasta vähäisempään valvontaan.

Ilmaise mielipiteesi riskistä selvästi ja täsmällisin termein: Riskiarvioita tehtäessä ei ainoastaan ole tärkeää antaa yleinen väkivaltariskiarvio, vaan myös laatia johtopäätös riskin luonteesta ja asteesta täsmällisin termein. Boer, Hart, Kropp, Webster (1997) suosittivat, että väkivaltariskiä koskevat päätelmät tulisi ilmaista niin, että seuraavat asiat on selvästi sanottu:

- Todennäköisyys, jolla nuori syyllistyy väkivallantekoon, ellei ryhdytä toimenpiteisiin riskin hallitsemiseksi.
- Väkivaltakäyttäytymisen todennäköinen luonne, toistuvuus ja vakavuusaste.
- Ketkä tulevan väkivaltarikoksen uhreja todennäköisesti ovat
- Tilanteet tai olosuhteet, jotka saattavat lisätä nuoren väkivaltaisen käyttäytymisen riskiä.
- Toimenpiteet, joihin voidaan ryhtyä väkivaltariskin hallitsemiseksi tai vähentämiseksi.

Kun nämä seikat selvästi käsitellään arviointiraportissa, arvioitsija tarjoaa enemmän hyödyllistä informaatiota kuin ainoastaan antamalla yksinkertaisen kokonaisarvion tulevasta riskistä. Tällaiset tarkennukset ovat erityisen tärkeitä toimenpiteiden suunnittelua varten.

SAVRY

Aikaisempiin elämäntilanteisiin liittyvät riskitekijät

- 1. Aikaisempi väkivaltakäyttäytyminen**
- 2. Aikaisempi ei-väkivaltainen rikoskäyttäytyminen**
- 3. Varhainen väkivaltakäyttäytymisen aloittaminen**
- 4. Aikaisempi valvonnan/interventioiden epäonnistuminen**
- 5. Itsetuhoisuus tai itsemurhayritykset**
- 6. Altistuminen väkivallalle kotona**
- 7. Lapsuudenaikainen kaltoin kohtelu**
- 8. Vanhemman/huoltajan rikostausta**
- 9. Varhainen hoivasuhteen katkeaminen**
- 10. Heikko koulumenestys**

Aikaisempiin elämänvaiheisiin liittyvät riskitekijät

1. Aikaisempi väkivaltakäyttäytyminen

Sekä aikuisia että nuoria käsittelevissä tutkimuksissa aikaisempi väkivaltakäyttäytyminen on ehkäpä paras tulevan väkivaltakäyttäytymisen ennustaja (Farrington 1991; Kohlberg, LaCrosse, Ricks 1972; Mossman 1994; Parker, Asher 1987; Tolan, Curerria, Kendall 1995). Tulevan väkivaltakäyttäytymisen riski on sitä suurempi, mitä enemmän aikaisempia väkivallantekoja henkilöllä on ollut. Aikaisemman väkivaltaisuuden ennustemerkityksestä tulevalle väkivaltaisuudelle naisilla on vähemmän tutkimuksia eikä saatavilla oleva tutkimustieto ole yhtä johdonmukaista kuin miehillä (Stattin, Magnusson 1989).

Väkivaltariskiä arvioitaessa tulisi ottaa huomioon aikaisemman väkivaltakäyttäytymisen useus, viimeaikaisuus ja vakavuus. On viitteitä siitä, että aikaisempi väkivaltakäyttäytyminen lisää tulevan väkivaltakäyttäytymisen riskiä erityisesti viimeisimmän väkivallanteon jälkeisinä vuosina ja että riski pienenee, kun aikaa kuluu enemmän (White, Moffitt, Erls, Robins, Silva 1990). Näin ollen nuorella, joka aikaisemmin on syyllistynyt väkivallantekoihin mutta joka ei viime vuosina ole käyttäytynyt väkivaltaisesti, aikaisempaa väkivaltahistoriaa painotetaan arviossa vähemmän. Toisaalta nuorella, jonka väkivaltakäyttäytyminen on ollut lisääntyvää ja käynyt yhä vakavammaksi, riski on syytä arvioida korkeammaksi.

Koodaus: Aikaisempi väkivaltakäyttäytyminen

Matala	Nuori ei ole syyllistynyt väkivallantekoihin
Kohonnut	Nuori on syyllistynyt yhteen tai kahteen väkivallantekoon
Korkea	Nuori on syyllistynyt kolmeen tai useampaan väkivallantekoon

Tätä osiota koodattaessa väkivallalla viitataan pahoinpitelyyn tai fyysiseen väkivallantekoon, joka on niin vakava, että se voisi aiheuttaa vammoja toiselle henkilölle tai toisille henkilöille (esim. viiltoja, mustelmia, luunmurtumia, kuoleman jne.), riippumatta siitä, johtiko teko tosiasiasa vammoihin; mitä tahansa seksuaalista väkivallantekoa; tai aseella tehostettua väkivallalla uhkaamista. Tässä kohdassa tarkoitettujen väkivallantekojen pitäisi olla niin vakavia, että nuori on joutunut tai olisi voinut joutua niistä syytteeseen.

Uhkaukset ilman että minkäänlaista pahoinpitelyä tai fyysistä väkivallantekoa tapahtui, tai vähäisemmät aggression osoitukset, jotka todennäköisesti eivät johtaisi vammoihin (esim. sisarusten välinen nujakointi, kevyehkö tukistaminen jne.) eivät kuulu tässä osiossa tarkoitettaviin väkivallantekoihin. Väkiältä-aseen hallussapito sinänsä ei edellytä riskin

koodaamista korkeaksi tai kohonneeksi tässä osiossa ellei nuori ole käyttänyt asetta tai uhannut sillä jotakuta.

Tämän osion koodaamisessa keskitytään tekoihin, ei syytteisiin tai pidätyksiin. Koodatessa on tärkeä ottaa huomioon informaatio mahdollisimman monista lähteistä (esim. virallisista asiakirjoista, nuoren omasta kertomuksesta tai muilta tietolähteiltä saaduista tiedoista).

Ainoastaan henkilöihin kohdistuva väkivalta koodataan tässä osiossa. Eläimiin kohdistuvaa julmuutta ei oteta huomioon tätä osiosta koodattaessa. Jos eläimiin kohdistuvaa julmuutta voidaan nuoren kohdalla pitää merkittävänä riskitekijänä, se tulee kirjata koodauslomakkeen kohtaan ”Muut riskitekijät”.

2. Aikaisempi ei-väkivaltainen rikoskäyttäytyminen

Nuorilla, jotka ovat syyllistyneet ei-väkivaltaisiin rikoksiin tai rikkeisiin, on tulevien väkivallantekojen riski suurempi, kuin niillä, jotka eivät ole tällaisiin rikkeisiin tai rikoksiin syyllistyneet (Farrington 1989; Lipsey, Derzon 1998; Petterson, Yoerger 1993; Robins 1966). Jotkut tutkimukset ovat jopa viitanneet siihen, että muu rikoskäyttäytyminen olisi voimakkaammassa yhteydessä tulevaan väkivaltakäyttäytymiseen kuin aikaisemmat väkivallanteot (Lipsey, Derzon 1998).

Epäsosiaalinen käyttäytyminen ja/tai aikaisemmat pidätykset mistä tahansa rikoksesta tai rikkeestä lisäävät myöhemmän väkivallanteon riskiä (Kohlberg et al 1972; Parker, Asher 1978). Epäsosiaalinen käyttäytyminen kuten varastaminen, omaisuuden tuhoaminen, tupakointi, huumeiden välittäminen ja varhainen yhdyntöjen aloittaminen (ennen 14 ikävuotta) korreloivat kaikki myöhempään väkivaltaisuuteen miehillä (Hawkins, Herrenkohl, Farrington, Brewer, Catalano, Harachi 1998). Aikaisempi ei-väkivaltainen rikollisuus ei mahdollisesti kuitenkaan ole hyvä myöhemmän väkivallan vakavuuden ennustekijä (Cornell, Benedek, Benedek 1987).

On kuitenkin huomattava, että rikkeet ja epäsosiaalinen käyttäytyminen yleensä nuoruusiässä ovat niin tavallisia, että se on tilastollisesti normatiivista (Elliott, Ageton, Huizinga, Knowles, Canter 1983; Hirschi 1969, Moffitt, Lynam, Silva 1994). Näin ollen tämän osion koodaamisessa tarvitaan jonkinlaista kynnystä, jotta tässä mitattavat asiat erottelisivat väkivaltariskin suhteen erilaiset nuoret toisistaan.

”Epäsosiaalinen käyttäytyminen kuten varkaudet ja omaisuuden tuhoaminen, itse ilmoitettu rikollisuus, tupakointi ja varhaiset yhdynnät sekä huumeiden välittäminen ovat yhteydessä kohonneeseen väkivaltariskiin pojilla.” (Hawkins et al.; 2000)

Koodaus: Aikaisempi ei-väkivaltainen rikoskäyttäytyminen

Matala	Nuori ei ole tehnyt ei-väkivaltaisia rikoksia tai rikkeitä
Kohonnut	Nuoren historiassa on satunnaisia aikaisempia ei-väkivaltaisia rikoksia tai rikkeitä (esim. vähemmän kuin viisi tapausta).
Korkea	Nuori on useasti syyllistynyt ei-väkivaltaisiin rikoksiin tai rikkeisiin (esim. viisi kertaa tai useammin).

Tätä osiota koodattaessa ei-väkivaltaisella rikos- tai rikekäyttäytymisellä tarkoitetaan mitä tahansa rikosta tai rikettä, joka ei sisällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa, esim. varkautta, murtoa, huumeiden myyntiä ja merkittävää omaisuuden tuhoamista, riippumatta siitä, seurasiko teosta syyte tai tuomio vai ei. Kurinpitovikkomuksia ei huomioida tässä osiossa, koska ne koodataan muualla.

Tämän osion koodaaminen perustuu epäsosiaaliseen käyttäytymiseen tai laittomiin tekoihin sinänsä eikä välttämättä syytteisiin tai pidätyksiin. Näin ollen arvioinnissa voidaan ottaa huomioon sekä viralliset rekisteritiedot, nuoren itse ilmoittamat tiedot ja tiedot, jotka on saatu muista luotettavista lähteistä.

3. Varhainen väkivaltakäyttäytymisen aloittaminen

Tulevan väkivaltaisuuden riski on sitä suurempi, mitä aikaisemmin rikollinen käyttäytyminen on aloitettu ja mitä tiheämmin rikolliset teot ovat toistuneet (Lefkowitz, Eron, Walder, Huesmann 1977; Lispey, Derzon 1998, Loeber, Stouthamer-Loeber 1998; Olweus, 1981; Stattin, Magnusson 1989). Aikainen aloittaminen ei kuitenkaan välttämättä ennusta tulevan väkivaltakäyttäytymisen useutta. Aikainen väkivaltakäyttäytymisen tai rikoskäyttäytymisen (erityisesti ennen 14 ikävuotta) aloittaminen on yhteydessä väkivaltarikoksien uusimisriskiin ja ennustaa pitkäaikaista ja vakavaa väkivaltaisuutta (Farrington, 1991; Thornberry, Huizinga, Loeber 1995; Tolan, Thomas 1995). Farrington (1995) esimerkiksi havaitsi, että noin 50 % pojista, jotka oli todettu syyllisiksi väkivaltarikokseen 10 ja 16 ikävuoden välillä, tuomittiin uudelleen vastaavasta rikoksesta varhaisaikuisuuteen mennessä, kun taas muusta (ei-väkivaltaisesta) rikoksesta nuorena henkilönä tuomituilla tuomio väkivaltarikoksesta tuli myöhemmin 8 %:lle. Yhdenmukaisesti Elliot (1994) havaitsi, että 50 % nuorista, jotka syyllistyivät ensimmäisiin väkivallantekoihin alle 11 vuoden iässä, jatkoivat väkivaltakäyttäytymistään aikuisuuteen. Kun taas niistä, joiden ensimmäinen väkivallanteko tapahtui varhaisnuoruudessa (11–13 -vuotiaana), 30 %, ja vain 10 % niistä, joiden ensimmäinen väkivallanteko tapahtui varsinaisen nuoruusiän aikana, jatkoivat väkivaltakäyttäytymistään aikuisuuteen. Varhaisessa lapsuudessa (2-5 -vuotiaana) tapahtuneen väkivaltaisen käyttäytymisen ennustemerkitys näyttää olevan suurempi pojilla kuin tytöillä, ja näin näyttää olevan myös nuoruusikäisten joukossa (Cummings, Iannotti, Zahn-Waxler 1989).

Koodaus: Varhainen väkivaltakäyttäytymisen aloittaminen

Matala	Nuori ei ole lainkaan käyttäytynyt väkivaltaisesti tai hän on ollut 14-vuotias tai vanhempi ensimmäisen tiedossa olevan väkivallanteon aikaan.
Kohonnut	Ensimmäinen tiedossa oleva väkivallanteko on tapahtunut 11–13-vuotiaana.
Korkea	Nuori on käyttäytynyt väkivaltaisesti nuorempana kuin 11-vuotiaana.

Kuten osiossa 1, tätä osiota koodattaessa väkivallalla viitataan pahoinpitelyyn tai fyysiseen väkivaltaan, joka on riittävän vakavaa aiheuttaakseen vammoja toiselle henkilölle tai toisille henkilöille (esim. viiltoja, mustelmia, luunmurtumia, kuoleman jne.), riippumatta siitä, onko vammoja tosiasiaassa syntynyt; mihin tahansa seksuaaliseen väkivallantekoon; tai aseella tehostettuun uhkaamiseen. Tähän osioon koodataan teot, jotka ovat riittävän vakavia johtaakseen syytteeseen.

Uhkailut ilman pahoinpitelyä tai väkivallantekoa tai vähäisemmät väkivaltakäyttäytymisen muodot, jotka todennäköisesti eivät johtaisi vammoihin (esim. rajut otteet, sisarusten välinen nujakointi, kevyehkö tukistaminen jne.) eivät ole tässä osiossa huomioon otettavia väkivallantekoja.

4. Aikaisempi valvonnan/ interventioiden epäonnistuminen

Tällä osiolla viitataan siihen, että nuori ei ole aikaisemmin pystynyt mukautumaan sääntöihin tai lastensuojelun tai mielenterveyspalveluiden sovittuihin interventioihin ja rajoituksiin tai oikeuden määräämiin rajoituksiin ja valvontaan. Aikaisempi valvonnan epäonnistuminen on aikuisilla havaittu väkivaltariskiä lisääväksi tekijäksi (Andrews, Bonta 1998; Simourd, Hoge, Andrews, Leschied 1994; Swanson, Swartz, Borum, Wagner, Bruns, Hiday 2001; Webster et al. 1997).

Esimerkkejä valvonnan epäonnistumisesta ovat oikeuden antamien määräysten rikkominen (esim. sovitusta oleskelu- ja asumispaikasta poikkeaminen, lähestymiskieltojen rikkominen, karkaaminen, lainrikkomukset yleensä, ehdonalaisen rikkominen) tai huono myöntyvyys hoitotoimiin (tapaamisista poisjääminen, osallistumattomuus, hoidon keskeyttäminen jne.).

Koodaus: Aikaisempi valvonnan/interventioiden epäonnistuminen

Matala	Nuori on noudattanut oikeuden määräyksiä ja osoittanut hoitomyöntyvyyttä.
Kohonnut	Nuori on aikaisemmin joko rikkonut oikeuden antamia määräyksiä tai rikkonut hoitosopimuksen, kuitenkin vähemmän kuin kolme kertaa.
Korkea	Nuori on kolme tai useampia kertoja jättänyt noudattamatta oikeuden määräyksiä tai rikkonut hoitosopimuksia.

5. Itsetuhoisuus tai itsemurhayritykset

Nuorilla, joilla on itsemurhayrityksiä tai muuta itsetuhoista käyttäytymistä, on osoitettu olevan kohonnut riski myöhempään väkivaltakäyttäytymiseen (Apter et al.1995; Battle, Battle, Tolley 1993; Garrison, McKeown, Valois, Vincent 1993; Gretton 1999; Inamdar, Lewis, Siomopoulos, Shanok, Lamela 1982). Itsetuhoisuuden ja aggressiivisen käyttäytymisen välistä suhdetta voidaan tutkia kahdella tavalla: 1. Tutkimalla ja vertaamalla itsetuhoisen käyttäytymisen määrää väkivaltaisten ja ei-väkivaltaisten nuorten joukossa. 2. Tutkimalla väkivaltaisen käyttäytymisen esiintymistä itsetuhoisten ja ei-itsetuhoisten nuorten joukossa. Molemmat lähestymistavat viittaavat vahvasti itsetuhoisuuden ja väkivaltaisuuden välillä vallitsevaan yhteyteen.

Garrison ym. (1993) totesivat high school -oppilaiden joukossa tehdyssä tutkimuksessa, että kaikenlaiset itsetuhoisen käyttäytymisen muodot lisäsivät muihin kohdistuvan väkivaltaisuuden riskiä. Itsetuhoisten käyttäytymismuotojen vakavuus oli myös yhteydessä väkivaltariskiin. Melko tuoreessa katsauksessa Apter ym. (1995) totesivat, että ”Useiden asiantuntijoiden mukaan 7-48 % potilaista, joilla on anamneesissaan väkivaltaista käyttäytymistä, ovat myös tehneet itsemurhayrityksiä. Tämä on todettu niin aikuisten (Skodol, Karasau 1978) kuin esipuberteetti-ikäisten lasten (Pfeffer, Klerman, Hurt, Kakuma 1993) joukossa. Samanlaisia havaintoja on raportoitu vankien (Climent, Puntchik, Ervin 1997) ja nuorisorikollisten (Battle ym.1993) joukossa” (Apter ym.1995).

1801 rikoksiin syyllistyneen nuoren, jotka oli sijoitettu 39 erilaiseen laitokseen, joukossa 22 % oli harkinnut itsemurhaa, 20 % oli suunnitellut sitä ja 16 % oli tehnyt itsemurhayrityksen (Morris et al., 1995). Toisinpäin, itsemurhan tehneiden nuorten joukossa melkein puolet (43 %) olivat aikaisemmin käyttäytyneet epäsosiaalisesti (Marttunen, Aro, Henrikson, Lönnqvist 1994).

On mahdollista, että tämän osion yhteys väkivaltariskiin syntyy sen yhteydestä muihin SAVRY -muuttujiin, kuten suuttumukseen, impulsiivisuuteen ja päihteiden väärinkäyttöön. Näiden muuttujien on todettu olevan yhteydessä sekä väkivaltariskiin että itsetuhoisuuteen aikuisilla (Plutchik, van Praag 1997)

Koodaus: Itsetuhoisuus tai itsemurhayritykset

Matala	Nuorella ei ole ollut itsetuhoista käyttäytymistä tai itsemurhayrityksiä.
Kohonnut	Nuori on vahingoittanut itseään tai käyttäytynyt itsetuhoisesti (esim. vähäinen itsensä vahingoittaminen kuten nirhailu, polttaminen tai ihon viilteleminen, joka ei edellytä lääkärin hoitoa tai sairaalahoitoa), mutta selkeää itsemurha-aikomusta näihin ei kuitenkaan ole sisältynyt
Korkea	Nuoren historiassa on vakavaa itsensä vahingoittamista (esim. lääkärin hoitoa tai sairaalahoitoa vaativaa) tai itsemurhayrityksiä.

6. Altistuminen väkivallalle kotona

Ristiriidat ja konfliktit perheessä ja perheenjäsenten väkivaltaiset suhteet ovat yhteydessä nuoren kohonneeseen väkivaltariskiin. Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu yhteys aviollisten ristiriitojen ja kumppaniin kohdistuvan väkivallan sekä nuorten väkivaltakäyttämisen riskin välillä (Edelson 1999; Elliot 1994; Farrington 1989, McCord 1979). Maguin ym. (1995) totesivat Seattlen-tutkimuksessaan, että nuoruusiässä koetut perheen konfliktit olivat voimakkaassa yhteydessä kohonneeseen väkivaltariskiin 18 vuoden iässä, mutta lapsuudessa koetut perhekonfliktit (10 vuoden iässä) eivät olleet.

Nuoret, joilla on väkivaltaista ja toistuvaa rikoskäyttämistä, ovat usein olleet perheväkivallan todistajia kodissaan (katso Vidom 1989). Vanhempien välinen väkivalta on yhteydessä nuoren omaan väkivaltakäyttämiseen nuoruusiässä ja aikuisuudessa (Elliot 1994; Farrington 1989). Toistuvasti vanhempina toimivien aikuisten välisen väkivallan todistajiksi joutuvat nuoret pitävät muita nuoria todennäköisemmin aggressiivista käyttäytymistä sopivana tapana suhtautua ihmissuhteissa ilmeneviin ristiriitoihin. Näissä tilanteissa nuorille tarjoutuu nuoren omaa väkivaltakäyttämistä vahvistavia roolimalleja.

Tässä osiossa ei koodata väkivallan uhriksi joutumista vaan nimenomaan sellaisia tilanteita, jossa nuori on ollut väkivallan todistajana joutumatta itse suoraan sen kohteeksi.

Väkivallalle altistumisella kotona viitataan yleisesti ottaen mihin tahansa fyysiseen aggression ilmaukseen tai väkivallan tekoon (esim. tönimiseen, lyömiseen, esineillä heittelemiseen jne.), jota on tapahtunut joko nuoren vanhempien välillä tai vanhempina toimivan henkilön ja muun lapsen välillä. Arvioitavana oleva nuori on ollut väkivallan näkijänä tai kuulijana. Väkivallan tekoihin osallisina ovat voineet olla vanhemmat, uusvanhemmat, sijaisvanhemmat, äidin tai isän avopuoliso tai seurustelukumppani, isovanhemmat tai lailliset holhoojat. Sisarusten välillä tapahtunut väkivalta voidaan tässä osiossa ottaa huomioon, mikäli väkivaltakäyttäytyminen on ollut vakavaa (riittävän vakavaa aiheuttaakseen vammoja).

Koodaus: Altistuminen väkivallalle kotona

Matala	Nuori ei ole ollut väkivallan todistajana kotonaan.
Kohonnut	Nuori on joutunut fyysisen aggression todistajaksi kotonaan satunnaisesti tai todistanut kotonaan yhtä vakavaa väkivallantekoa.
Korkea	Nuori on joutunut kotonaan jatkuvan väkivaltakäyttäytymisen tai väkivallan vakavien muotojen todistajaksi.

Fyysinen aggressio tarkoittaa esim. tönimistä, ravistelua, läimäyttämistä tai kiinni tarttumista, jossa käytetään vain vähän voimaa eikä fyysistä vammaa aiheudu. Vakavalla väkivaltakäyttäytymisellä viitataan tekoihin, jotka selvästi aiheuttavat fyysisiä vammoja tai kipua. Vakaviksi tulkitaan myös väkivaltatilanteet, joissa on uhattu hengen menetyksellä, tai uhkailut ase kädessä. Väkipalsta on saattanut johtaa mustelmiin, viiltoihin tai luunmurtumiin, ja/tai on vaatinut lääkärin hoitoa.

Nuoren todistama vakavakin perhetilanne koodataan luokkaan kohonnut, jos se on jäänyt erilliseksi ja ainoaksi tapaukseksi.

Tätä osiota koodattaessa on tärkeää arvioida tietolähteen luotettavuutta erityisesti, jos tiedot ensisijaisesti perustuvat nuoren omaan kertomukseen.

7. Lapsuudenaikainen kaltoinkohtelu

Fyysisen väkivallan tai kaltoinkohtelun uhriksi joutuminen lisää nuorten väkivaltakäyttäytymisen riskiä (Smith, Thornberry 1995). Kaltoinkohtelun uhriksi joutuminen a) antaa nuorelle väkivaltaisista malleja ja b) näyttää väkivallan käytön palkitsevana keinona saavuttaa haluamansa (Klassen, O Connor 1994). Toisen National Family Violence Survey-tutkimuksen (Gelles 1997) tulokset viittaavat siihen, että vakavan väkivallan uhreiksi kotonaan joutuneet nuoret käyttävät kolme kertaa muita nuoria todennäköisemmin huumeita ja alkoholia, joutuvat tappeluihin ja tahallaan vahingoittavat omaisuutta. Väkivallan tai kaltoinkohtelun uhriksi joutuneet myös varastavat ja joutuvat pidätetyksi nelinverroin muita nuoria todennäköisemmin. Laajassa pidätykseen johtaneiden väkivaltarikosten tutkimuksessa pohjois-carolinalaisten nuorten keskuudessa todettiin positiivinen yhteys kaltoinkohtelun uhriksi joutumisen useuden ja oman väkivaltakäyttäytymisen välillä (Zingraff, Leiter, Myers, Johanson 1993).

Smith ja Thornberry (1995) totesivat samansuuntaisesti, että väkivallan ja kaltoinkohtelun uhriksi joutuneet nuoret olivat väkivaltaisempia kuin muut nuoret sen jälkeenkin, kun demografiset ja perhemuuttajat oli kontrolloitu. Widomin (1998) tutkimukset viittaavat siihen, että seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi joutuneet syyllistyvät väkivaltarikoksiin jonkin verran vähemmän todennäköisesti kuin ne, jotka eivät ole joutuneet väärinkäytösten

kohteeksi. Ne, joita oli fyysisesti pahoinpidelty, olivat kohonneessa väkivaltakäyttäytymisen riskissä, ja kaikkein korkein riski oli niillä, jotka olivat jääneet vaille huolenpitoa. Kaltoinkohtelu / huolenpitoa vaille jättäminen lisäsi myöhemmän epäsosiaalisen käyttäytymisen ja rikollisuuden todennäköisyyttä 40 %:lla. Nämä havainnot ovat samansuuntaisia kuin Surgeon General `s Report on Youth Violence -raportissa. Nämä tekijät saattavat olla tytöillä vielä voimakkaampia väkivaltakäyttäytymisen riskitekijöitä kuin pojilla (Rivera, Widom 1990).

Koodaus: Lapsuudenaikainen kaltoinkohtelu

Matala	Nuori ei ole joutunut kaltoinkohdelluksi tai jäänyt vaille huolenpitoa lapsena.
Kohonnut	Nuori on joutunut pahoinpidellyksi tai vaille huolenpitoa jätetyksi lapsena, mutta tämä on ollut satunnaista ja/tai ei erityisen vakavaa (esim. fyysisiä vammoja ei syntynyt tai ne olivat korkeintaan aivan vähäisiä)
Korkea	Nuori on joutunut fyysisesti pahoinpidellyksi (vammoja on syntynyt) tai huolenpitoa vaille jätetyksi lapsena, ja kaltoinkohtelu on ollut jatkuvaa tai vakavaa.

Tämän osion koodaamisessa sovelletaan seuraavia määritelmiä:

Lapsuus tarkoittaa aikaa syntymästä 12 vuoden ikään.

Pahoinpitely viittaa fyysiseen pahoinpitelyyn, jossa vanhempi tai muu aikuinen huoltaja tahallaan aiheuttaa kipua tai vammoja lapselle.

Huolenpitoa vaille jättäminen viittaa tilanteisiin, joissa vanhempi tai muu nuoresta laillisesti vastuussa oleva aikuinen.

1. ei tarjoa lapselle riittävää ravintoa, vaatetusta, suojaa, koulutusta tai tarvittavaa lääkärin hoitoa, vaikka taloudelliset olosuhteet tämän sallisivat
2. ei tarjoa lapselle riittävää valvontaa ja suojelua
3. hylkää lapsen

Tätä osiota koodattaessa on erityisen tärkeää kerätä informaatiota useista lähteistä kuten sosiaalitoimen asiakirjoista ja haastattelemalla sekä molempia vanhempia että nuorta itseään. On myös tärkeää arvioida informantin luotettavuutta, erityisesti, mikäli tieto kerätään nuorelta tai vanhemmilta.

Matalan ja kohonnan luokituksen välinen ero perustuu kaltoin kohtelun useuteen ja vakavuusasteeseen. Sellaiset tapaukset, joissa on vaikea tulkitä, onko kyseessä oikeastaan ollut väärinkäytös, koodataan matalaan.

8. Vanhemman/ huoltajan rikostausta

Lukuisat vanhempien epäsosiaalisuuteen tai perheen sopeutumattomuuteen liittyvät tekijät lisäävät nuoren väkivaltaisen käyttäytymisen riskiä. Useissa tutkimuksissa on erityisesti todettu, että vanhempien rikollinen käyttäytyminen lisää lasten ja nuorten väkivaltarikollisuuden riskiä (Barker, Mednick 1947; Farrington 1989). Vaikka näitä yhteyksiä on tutkittu ensisijaisesti miesten joukossa, on mahdollista, että sukulaisten sopeutumattomuus on vielä yleisempää epäsosiaalisten naisten kuin epäsosiaalisten miesten keskuudessa (Cloninger, Christiansen, Reich, Gottesman 1978).

Myös muunlaiset vanhempien sopeutumattomuuden tai poikkeavuuden muodot kuten päihdeongelmat (Booth, Zhang 1996) ja mielenterveysongelmat (Moffitt 1987) ovat yhteydessä nuorten väkivaltaisuuteen, joskaan yhteys ei ole yhtä voimakas tai johdonmukainen. Myös vanhempien suhtautumisella nuoren väkivaltaisuuteen on merkitystä. Eräässä tutkimuksessa todettiin, että kun vanhemmat suvaitsevat lapsen väkivaltaista käyttäytymistä 10 vuoden iässä, lapset paljon todennäköisemmin käyttäytyvät väkivaltaisesti 18 vuoden iässä (Maguin ym. 1995). Vanhempien epäsosiaalisuuden merkitys saattaa myös välittyä biologisten tekijöiden tai muiden distaalimpien seikkojen kautta, esim. sosio-ekonomisen aseman, varhaisen kiintymyssuhteen häiriintymisen yms.

”Backer ja Mednick (1984) totesivat, että 18 -23-vuotiaat miehet, joiden isällä oli rikostaustaa, syylistyivät väkivaltarikoksiin 3.8 kertaa todennäköisemmin kuin miehet, joiden isillä ei ollut rikostaustaa.” (Hawkins ym. 2000)

Koodaus: Vanhemman /huoltajan rikostausta

Matala	Kumpikaan nuoren vanhemmista/ensisijaisista huoltajista ei ole aikuisiällä syylistynyt rikoksiin.
Kohonnut	Ainakin yksi nuoren vanhemmista/ensisijaisista huoltajista on joitakin kertoja (vähemmän kuin viisi kertaa) syylistynyt vähäisiin rikoksiin aikuisiällä.
Korkea	Ainakin yksi nuoren vanhemmista/ensisijaisista huoltajista on toistuvasta (viisi tai useampia kertoja) syylistynyt vähäisiin rikoksiin tai ainakin kerran tehnyt jonkun merkittävän rikollisen teon aikuisiällä.

Rikostaustalla tarkoitetaan tässä osiossa laittomia tekoja tai antisosiaalista käyttäytymistä, joka ei välttämättä kuitenkaan ole johtanut pidätykseen tai syytteeseen. Liikenne-rikkomuksia, kuten ylinopeutta tai päin punaista ajamista ei oteta huomioon tätä osiota koodattaessa. Kuten muissakin osioissa, kohonneen ja korkean riskin välinen erottelu perustuu epäsosiaalisen käyttäytymisen useuteen ja vakavuusasteeseen. Kohonnut riski koodataan, kun rikoskäyttäytyminen on ollut suhteellisen vähäistä, mutta kuitenkin niin merkittävää, että se johtaisi rikosoikeudellisiin seuraamuksiin, mikäli tulisi poliisin tietoon. Suhteellisen vähäisinä voidaan pitää esim. näpistelyä tai pienehköjä varkauksia (esim. alle 100 euron arvoisia) vähäistä vandalismia tai väärinkäytöksiä ja huumeiden hallussapitoa ja käyttöä (ilman huumeiden välittämistä muille). Korkea riski koodataan, kun rikoskäyttäytyminen on ollut joko vakavaa tai toistuvaa (viisi tai useampia kertoja).

Esimerkkejä vakavasta rikoskäyttäytymisestä ovat päällekkaukset, seksuaalinen väkivalta, huumeiden välittäminen, murtautuminen ja sisään tunkeutuminen (rakennukseen tai autoon), yli 500 euron arvoiset varkaudet, autovarkaus, väärennös ja ryöstö.

”Vanhempi” tai ”tai ensisijainen huoltaja” viittaavat aikuisiin, jotka ovat olleet nuoren elämässä aktiivisesti vanhempien roolissa. Näitä voivat olla biologiset vanhemmat, otto- ja uusvanhemmat, sijaisvanhemmat tai adoptiovanhemmat. Joka tapauksessa heidän pitäisi olla nuoren elämässä niin merkittäviä henkilöitä, että nuori itse pitää heitä vanhemmuutta edustavina hahmoina/vanhempinaan.

9. Varhainen hoivasuhteen katkeaminen

Yhä enemmän on näyttöä, että varhainen eroon joutuminen vanhemmista tai huoltajista assosioituu kohonneeseen tulevan väkivaltakäyttäytymisen tai rikoskäyttäytymisen riskiin (Farrington 1991; Hawkins, Arthur, Olson 1997; Henry, Avshalom, Moffit, Silva 1996). Farrington (1989) totesi, että joutuminen eroon vanhemmista ennen 10 ikävuotta oli yhteydessä itse ilmoitettuun väkivaltakäyttäytymiseen nuoruusiässä ja varhaisaikuisuudessa. Useissa eurooppalaisissa tutkimuksissa on havaittu, että vanhempien ero tai kasvaminen rikkoutuneessa tai yhden vanhemman perheessä varhaisessa iässä (10 - 13) ennakoivat myöhempää väkivaltakäyttäytymistä nuorella (Farrington 1989; Henry et al. 1996, Wadsworth 1978). Vastaavasti seurantatutkimus chicagolaisten afroamerikkalaisten lasten joukossa osoitti, että pois kotoa muuttaminen ennen 16 ikävuotta oli yhteydessä kohonneeseen väkivaltariskiin niin miehillä kuin naisilla (McCord, Ensminger 1995).

Tämän yhteyden syyt ovat todennäköisesti moninaiset ja saattavat liittyä muihin tässä oppaassa mainittuihin riskitekijöihin kuten pahoinpitelyyn ja laiminlyöntiin tai vanhempien rikollisuuteen. Yleisesti ottaen varhainen hoivasuhteen katkeaminen useimmiten viittaa siihen, että ensisijainen hoitaja on ollut kykenemätön tarjoamaan rakkautta, turvaa, tukea, ruokaa tai muiden lapsen perustarpeiden tyydytystä. Vaikka hoivasuhteen katkeaminen ja ”lapsuudenaikainen kaltoinkohtelu” ovat usein päällekkäisiä, tätä osiota ei kuitenkaan tule käsittää laiminlyönnin tai kaltoinkohtelun synonyymiksi.

”On näyttöä, että vanhempi-lapsisuhteen katkeamiset ennakoivat myöhempää väkivaltaista käyttäytymistä lapsella... Sekä miehillä että naisilla on myös havaittu yhteys varhaisen kotoa pois muuttamisen ja runsaan väkivaltakäyttäytymisen välillä.” (Hawkins ym. 2000)

Koodaus: Varhainen hoivasuhteen katkeaminen

Matala	Ei lapsuusaikaisen hoivan katkeamista (toisin sanoen yhden tai useamman ensisijaisen huoltajan tarjoama jatkuva hoiva).
Kohonnut	Joitakin säröjä lapsuusaikaisen hoivasuhteen jatkuvuudessa. Nuori on ehkä ollut yhden tai kaksi lyhyttä jaksoa sijoitettuna sijaisvanhemmille tai ryhmäkotiin tai sukulaisten luo, mutta on enimmäkseen ollut yhden tai useamman ensisijaisen huoltajan hoivissa.
Korkea	Merkittäviä säröjä lapsuusaikaisen hoivasuhteen jatkuvuudessa (esim. toistuvia sijaiskotiin/ryhmäkotiin sijoittamisia tai äkillisiä muuttoja sukulaiselta toiselle). Nuori on viettänyt merkittävän ajanjakson (kokonaisen vuoden tai enemmän) muiden kuin ensisijaisten huoltajiensa hoivissa lapsuutensa aikana.

Tämän osion koodaamista varten lapsuudella tarkoitetaan aikaa syntymästä 12 vuoden ikään.

10. Heikko koulumenestys

Koulumenestyksen ja koulutuksen ongelmien on toistuvasti todettu olevan yleisiä väkivaltarikoksiin syylistyneillä nuorilla (Farrington 1989). Koulunkäynnin epäonnistuminen (vähäiset oppimissaavutukset, huonot arvosanat) ensimmäisistä kouluvuosista alkaen ennakoivat kohonnutta myöhemmän väkivaltakäyttäytymisen ja epäsosiaalisuuden riskiä (Maguin, Loeber 1996; Denno 1990; Farrington 1991). Tämä tekijä saattaa olla yhtä merkittävä tai vielä merkittävämpikin tytöillä kuin pojilla. Eräässä tutkimuksessa heikot saavutukset ja suppean oppimäärän valinta yhteentoista ikävuoteen mennessä lisäsivät myöhemmän väkivaltakäyttäytymisen riskiä kaksinkertaiseksi (Farrington 1989).

Heikko sitoutuminen tai kiinnittyminen kouluun saattaa myös ennakoita kohonnutta väkivaltariskiä, selvemmin nuoruusikäisillä kuin lapsilla (Maguin et al. 1995). Tätä näkökulmaa käsittelevä kirjallisuus on kuitenkin ristiriitaisempaa (Elliot 1994). Sitoutuminen kouluun saattaa olla merkittävä suojaava tekijä (Catalano, Hawkins 1996). Lintsaaminen ja koulun keskeyttäminen ennen 15 ikävuotta saattaa yhdistyä myöhempään väkivaltaisuuteen (Farrington 1989). Useat koulun vaihdokset 14 -16 vuoden iässä, erityisesti saman kouluvuoden aikana saattavat myös olla riskitekijä (Maguin et al. 1995).

Heikot koulusaavutukset voivat johtua älyllisen suorituskyvyn rajallisuudesta tai olla sekundaarisia kiinnostuksen tai yrittämisen puutteille tai muille kouluun liittyville ongelmille. Nämä muut ongelmat ovat itsessään nuorilla väkivaltakäyttämisen riskitekijä. Syyistä riippumatta huono koulumenestys lisää myöhemmän väkivaltakäyttäytymisen riskiä.

Koodaus: Heikko koulumenestys

Matala	Nuorella ei ole merkittäviä ongelmia koulusuoriutumisessa. Ei ole luokalle jäämisiä tai erityisen heikkoja arvosanoja.
Kohonnut	Nuorella on ollut joitakin koulumenestyksen ongelmia. Hän on saanut joitakin hylättyjä tai selvästi keskitasoa huonompia tuloksia tietyissä kouluaineissa, mutta luokalle jäämisiä ei kuitenkaan ole tapahtunut.
Korkea	Nuori on jäänyt luokalleen, saanut selvästi keskitasoa huonompia arvosanoja useimmissa kouluaineissa ja/tai hänet on siirretty erityisluokalle oppimisvaikeuksien takia.

Tässä osiossa tarkastellaan koulumenestyksen ongelmia. Se näkyy heikkoina kouluarvosanoina tai huonona menestyksenä luokkatilanteissa ja kouluaineissa. Relevantteja heikon koulumenestyksen indikaattoreita ovat luokalle jäämiset, hylätyt suoritukset, systemaattisesti heikko menestys eri oppiaineissa ja siirtäminen erityisopetukseen huonojen oppimistulosten takia. Sen sijaan käyttäytymisongelmat kuten lintsaaminen, koulusta erottamiset tai tarkkailuluokalle siirtäminen, vaikka ne mahdollisesti liittyvätkin huonoon koulumenestykseen, eivät itsessään ole sitä, mitä tässä osiossa koodataan heikkona koulumenestyksenä.

SAVRY

Sosiaaliset/tilannesidonnannaiset riskitekijät

- 11. Epäsosiaalinen toveripiiri**
- 12. Toverien hyljeksimäksi joutuminen**
- 13. Stressi ja heikot coping –keinot**
- 14. Vanhemmuuden puuttuminen**
- 15. Sosiaalisen tuen puute**
- 16. Vieraannuttava elinympäristö**

Sosiaaliset /tilannesidonnaiset riskitekijät

11. Epäsosiaalinen toveripiiri

Epäsosiaalinen toveripiiri on nuorille epäsosiaalisen käyttäytymisen ja väkivallan riskitekijä. Se on nuorille erityisen keskeinen riskitekijä ja interventioiden kohde nuoruusiässä. Aggressiiviset lapset ja nuoret ovat taipuvaisia hakeutumaan toistensa seuraan ja muodostamaan epäsosiaalisia ryhmiä (Cairns, Cairns, Neckerman, Gest, Garipey 1988). Tällainen ryhmäytyminen on väkivaltakäyttäytymisen riskitekijä ja lisää myös muun rikollisen käyttäytymisen riskiä (Keenan, Loeber, Zhang, Stouthamer-Loeber, Van Kammen, 1995). Ryhmäytyminen rikollisesti käyttäytyvään toveripiiriin ennakoii kouluongelmia ja antisosiaalista käyttäytymistä (Dishion, Loeber 1985; Elliot, Huizinga, Ageton 1985; Patterson, Dishion 1985). Vastaavasti Blaske, Borduin, Henggeler ja Mann (1989) totesivat, että väkivaltarikoksiin syyllistyneet nuoret olivat enimmäkseen tekemisissä aggressiivisten ikätoverien kanssa.

Edellä kuvattua ryhmäytymistä on pidetty toisena vaiheena prosessissa, joka alkaa ikätoverien hyljeksinnän kohteeksi joutumisesta; siis siitä, että aggressiiviset lapset ensin joutuvat normaalin toveripiirin hyljeksimiksi ja sen jälkeen etsivät poikkeavasti käyttäytyvien seuraa (Loeber, Hay 1994). On todellakin osoitettu, että ikätoverien hyljeksimäksi joutuminen 10 vuoden iässä korreloi siihen, että 12-vuoden iässä nuori ryhmäytyy epäsosiaalisten tovereiden kanssa (Dishion, Patterson, Stoolmiller, Skinner 1991). Vaikka aggressiiviset ja häiriköivät lapset herkästi tulevat hyljeksityiksi, nuoruusikään mennessä heillä yleensä kuitenkin on joitakin merkittäviä ystävyyssuhteiksi katsottavia toverisuhteita; nämä ystävyyssuhteet ovat kuitenkin yleensä vähemmän pysyviä kuin ei-aggressiivisten nuorten ystäväverkostot (Gairns ym. 1988).

Rikollisesti käyttäytyvillä tovereilla näyttää olevan myös vaikutusta sellaisiin nuoriin, joilla ei ole aikaisempaa aggressio- tai epäsosiaalisuustusta. Rikollisesti käyttäytyvät ryhmät saattavat nuoresta vaikuttaa kypsemiltä, riippumattomammilta tai ”makeilta”. Nuoruusiän identiteettikriisissä liittyminen tällaisiin porukoihin saattaa vaikuttaa houkuttelevalta. Paine käyttäytyä samankaltaisesti saattaa siis johtaa rikollisen käyttäytymisen matkimiseen. Kun epäsosiaalinen käyttäytyminen ilmenee ensimmäisen kerran nuoruusiässä ja yhteydessä epäsosiaalisesti käyttäytyvien toverien vaikutukseen, nuoren epäsosiaalisuus yleensä rajoittuu nuoruusikään ja jää myöhemmin pois (Moffitt 1993). Epäsosiaalisen toveripiirin merkitys väkivaltariskin kohottajana saattaa kuitenkin olla vähemmän tärkeä niillä, joilla väkivaltakäyttäytymistä esiintyy halki elämän eri ikävaiheissa.

Epäsosiaalisesti käyttäytyvät sisarukset lisäävät niin ikään nuoren väkivaltakäyttäytymisen riskiä (Farrington 1989; Maguin et al. 1995; Williams 1994). Esim. eräässä lontoolaisten poikien keskuudessa tehdyssä tutkimuksessa 26 % niistä lapsista, joiden sisaret olivat käyttäytyneet epäsosiaalisesti, tuomittiin myöhemmin väkivaltarikoksesta, kun taas nuorista ilman tätä riskitekijää 10 % tuomittiin väkivaltarikoksista. Jengeihin liittyminen ja jengien jäsenyys näyttävää lisäävän väkivaltaisen käyttäytymisen ja muun rikoskäyttäytymisen riskiä vielä enemmän kuin suhteet epäsosiaaliseen toveripiiriin sinänsä (Battin, Hill, Abbot, Catalano, Hawkins 1998; Maguin et al. 1995). Nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen on todettu lisääntyvän jengiin liittymisen jälkeen ja pysyvän kohonneena kunnes nuori jättää jengin. Lisäksi jengien jäsenyys on yhteydessä siihen, että väkivaltarikokset ovat vakavampia (Thornberry, Krohn, Lizotte, Chard-Wierschem 1993).

”Epäsosiaalisen toveripiirin merkitys väkivaltakäyttäytymiselle näyttää olevan suurempi nuoruusikäisillä kuin aikaisemmissa kehitysvaiheissa” (Hawkins ym, 2000).

Koodaus: Epäsosiaalinen toveripiiri

Matala	Nuori ei ole tekemisissä epäsosiaalisen toveripiirin kanssa.
Kohonnut	Nuori liittyy toisinaan epäsosiaalisesti tai rikollisesti käyttäytyviin tovereihin tai on säännöllisesti tekemisissä sellaisten nuorten kanssa, jotka silloin tällöin käyttäytyvät epäsosiaalisesti tai tekevät vähäisiä epäsosiaalisia tekoja. Nuoren ensisijainen toveripiiri ei ole rikollinen eikä epäsosiaalinen.
Korkea	Nuori liittyy säännönmukaisesti rikollisesti tai epäsosiaalisesti käyttäytyvien nuorten seuraan tai on tekemisissä jengipuuhiin kanssa tai kuuluu johonkin jengiin. Nuoren ensisijainen toveripiiri on rikollista tai epäsosiaalista.

Tätä osiota koodattaessa otetaan huomioon nuoren itse ilmoittama, vanhempien kertoma, ehdonalaisen valvojalta, poliisista, opettajilta, sosiaalityöntekijöiltä ja terapeuteilta saatu informaatio.

Rikolliset yhteydet viittaavat ystävyysuhteisiin tai säännöllisessä tekemisessä olemiseen sellaisten nuorten kanssa, jotka käyttäytyvät epäsosiaalisesti tai rikollisesti. Arvioitaessa toverien rikoskäyttäytymistä ja epäsosiaalisuutta tulee ottaa huomioon toveripiirien tekojen ja puuhiin toistuvuus- ja vakavuusaste. Yksittäisiksi jäävät vähäiset rikkeet, joita muutama ystävä ehkä on tehnyt, eivät välttämättä merkitse epäsosiaalista toveripiiriä. Toisaalta säännönmukainen epäsosiaalinen tai rikollinen käyttäytyminen, olkoon vähäistäkin, saattaa oikeuttaa kohonneen riskin koodaamiseen tässä osiossa. Rikollisten jengien jäsenyys tai läheinen tekemisissä olo sellaisten kanssa edellyttää korkean riskin koodaamista tässä osiossa.

12. Toveripiirin hyljeksimäksi joutuminen

Tässä osiossa tarkastellaan toverien hyljeksimäksi joutumista (Selman, Schultz, Nakkula, Bar 1992). Kirjallisuudessa toverien hyljeksimäksi joutuminen määritetään niin, että vain harvat, jos ketkään, ikätoverit pitävät lapsesta tai nuoresta, ja useimmat selkeästi eivät pidä hänestä tai inhoavat häntä. Hyljeksityksi joutuminen ei siis tarkoita yksinkertaisesti sitä, että nuorella on vain vähän ystäviä. Hyljeksitty asema – joka ilmenee niinkin aikaisin kuin kuuden vuoden iässä – yhdistyy lukuisiin negatiivisiin ja epäsuotuisiin asioihin nuoruus- iässä. Hyljeksittyjen lasten riski epäsosiaaliseen käyttäytymiseen ja aggressiivisiin tekoihin

on kohonnut (Coie, Lochman, Terry, Hyman 1992; DeRosier, Kupersmidt, Patterson 1994; Kupersmidt, Coie 1990; Ollendick, Weist, Borden, Greene 1992). Hyljeksityksi joutuneet lapset ja nuoret ovat usein myös avoimen (Coie, Kupersmidt 1983; Dodge, Coie, Brakke 1982) ja piiloaggression (Crick, Crotpeter 1998) ja muunlaisen ei-toivotun sosiaalisen kanssakäymisen kohteita (Tremblay, LeBlanc, Schwartzman 1988). Toveripiirin hyljeksimät lapset ovat taipuvaisia ylitulkitsemaan toisten aggressiivisia intentioita ja heillä on vaikeuksia keksiä vaihtoehtoisia ratkaisuja ongelmallisissa vuorovaikutustilanteissa (Dodge, Petit, McClaskey, Brown 1986; Dodge, Price, Coie, Christopoulos 1990). Koska nimenomaan aggressiiviset lapset joutuvat usein toverien hyljeksimiksi, on vaikeaa päätellä, liittyykö heidän kohonnut väkivaltariskinsä enemmän hyljeksintään sinänsä vai aggressiivisuuteen, joka johti hyljeksimiseen (Kupersmidt, Goie 1990). Pitkäaikaisessa hyljeksintätilanteessa kuitenkin näyttäisi oleellisemmalta yhteys aikaisemman ja myöhemmän väkivaltakäyttäytymisen välillä.

Hyljeksimisen syynä voivat olla useat erilaiset syyt kuten heikot sosiaaliset taidot, nuoren oma miellyttävyys tai epämiellyttävyys, tilannesidonnaiset tekijät jne. Syystä riippumatta varhainen toveripiirin hyljeksinnän kohteeksi joutuminen on yhdistetty myöhempään antisosiaalisuuteen (Farrington 1987). Toveripiirin hyljeksinnän indikaattoreita ovat esim. säännöllinen ja merkittävä kiusatuksi joutuminen, se, että nuorella on vain vähän tai ei lainkaan ystäviä ja se, että hän joutuu suljetuksi toveripiirin ulkopuolelle tai jatkuvasti syrjityksi ja inhotuksi.

Koodaus: Toveripiirin hyljeksimäksi joutuminen

Matala	Nuori ei ole parasta aikaa eikä ole lapsuudessa ja aikaisemmin nuoruusiässä ollut toveripiirin hyljeksimä. Ainakin jotkut ikätoverit pitävät hänestä eivätkä toisaalta useimmat inhoa häntä.
Kohonnut	<ul style="list-style-type: none"> a) Nuori on jossakin määrin toveripiirin hyljeksimä, mutta hyljeksintä ei ole vakavaa tai pitkäaikaista. b) Nuori ei viime aikoina ole ollut toveripiirin hyljeksimä, mutta aikaisemmin hän on joutunut merkittävän hyljeksinnän kohteeksi.
Korkea	Nuori on merkittävässä määrin toveripiirin hyljeksimä tai hän on nyt jossain määrin hyljeksitty ja on aikaisemmin lapsuuden ja aikaisemman nuoruusiän kehityksen aikana ollut merkittävässä määrin toverien hyljeksimä.

13. Stressi ja heikot coping-keinot

Arvioitaessa väkivaltariskiä kohottavia tilannesidonnaisia tekijöitä on tärkeää ottaa huomioon stressaavat ja negatiiviset elämäntapahtumat, joita nuori on viime aikoina kokenut tai jotka häntä näyttävät uhkaavan. Näitä ovat esim. merkittävät menetykset, jotka voivat olla materiaalisia (tärkeät ja vaalitut esineet), ihmissuhteisiin liittyviä (kuolemantapaukset tai erot läheisissä ihmissuhteissa) tai statuksen menetyksiä (narsistinen loukkaus).

Aikaisemmat tutkimukset ovat yhdistäneen stressaavat elämäntapahtumat kohonneeseen väkivaltariskiin nuorten joukossa (Guerra, Huesmann, Tolan, Van Acker, Eron 1995). Attar, Guerra ja Tolan (1994) totesivat, että stressaavan elämäntapahtuman jälkeen aggressiokäyttäytymisen riski (opettajan arvioimana) on kohonnut yli vuoden ajan. Tämä yhteys voi olla erityisen voimakas väkivallan uhriksi joutuneilla henkilöillä (Felson 1992).

Joitakin merkittäviä stressitekijöitä kuten odottamattomia kuolemantapauksia ei voi ennakoita, mutta odotettavissa olevia stressitekijöitä tulisi arvioida ainakin neljällä eri elämänalueella: perhesuhteet, toverisuhteet, koulu ja käsitys itsestä/status.

Aikaisempien stressaavien olosuhteiden arvioiminen voi olla hyödyllistä kahdella eri tavalla:

1. Aikaisemmat tyypilliset konfliktitilanteet tai stressaavat olosuhteet voivat antaa viitteitä siitä, minkälaisia vaikeuksia nuorella voi olla tulevaisuudessa edessään. Jos tulevat olosuhteet ovat samanlaisia kuin aikaisemmatkin, samantapaiset stressaavat tapahtumat saattavat hyvinkin toistua.
2. Nuoren reaktiot stressaavien tapahtumien tapahtuessa voivat antaa viitteitä siitä kuinka hän käyttäytyy tulevaisuudessa, ja tämä voi auttaa määrittämään sosiaalisten ja coping -keinojen puutteita ja käyttäytymisen ylilyöntejä, joihin riskiä vähentävät toimenpiteet voidaan suunnata.

Koodaus: Stressi ja heikot coping-keinot

Matala	Nuori on viime aikoina kokenut vain lievää stressiä, ei merkittäviä menetyksiä, nuorella on keskimääräiset coping -kyvyt.
Kohonnut	Nuori on viime aikoina kokenut kohtalaista stressiä tai menetyksiä, mutta yleisesti ottaen hänellä tuntuu olevan riittävät coping -kyvyt.
Korkea	Nuori on viime aikoina kokenut merkittävää stressiä tai menetyksiä tai hän on kokenut kohtalaista stressiä tai menetyksiä, mutta hänellä on äärimmäisen huonot coping -kyvyt.

Tätä osiota koodattaessa on tärkeää arvioida sekä ennakoitavissa olevia stressaavia tapahtumia että arvioitavan todennäköistä reagoitua tai coping -keinoja tulevissa tilanteissa. Huomaa, että tämä osio voidaan koodata korkeaan riskiin, jos jompikumpi seuraavista kahdesta ehdosta täyttyy: a) nuori on viime aikoina kokenut merkittävää stressiä tai menetyksiä (riippumatta coping -kyvyistä) tai b) nuori on viime aikoina kokenut stressiä tai menetyksiä vain kohtalaisessa määrin, mutta hänellä on tai hän on aikaisemmin osoittanut äärimmäisen huonoja coping -kykyjä.

14. Vanhemmuuden puuttuminen

Vanhemmuuden puuttumisella viitataan sellaisiin vanhempien toimintatapoihin, jotka osoittavat riittämätöntä valvontaa ja kurinpitoa. ”Tutkimus on toistuvasti osoittanut, että vanhempien kyvyttömyys asettaa lasten käyttäytymiselle selkeät säännöt, riittämätön lasten valvonta ja silmälläpito ja liiallisen ankara ja epä johdonmukainen kurinpito ovat sellaisia vanhemmuuden malleja, jotka ennakoivat myöhempää epäsosiaalisuutta ja päihdeongelmia (Capaldi, Patterson 1996; Hawkins, Arthur, Catalano 1995)” (Hawkins et al. 1998). Maguin ym. (1995) havaitsi, että 14 -16-vuotiaana koettu puutteellinen vanhemmuus ennakoivat nuorten itse ilmoittamaa väkivaltakäyttäytymistä 18 vuoden ikänsä. Vanhemman ja nuoren välisen kommunikaation puute ja vanhempien vähäinen osallistuminen nuoren elämään keskinuoruudessa lisää väkivaltaisen käyttäytymisen riskiä, jos kohta tämän yhteys on voimakkaampi pojilla kuin tytöillä (Williams 1994).

Vanhempi viittaa aikuiseen, jota voidaan pitää ensisijaisena huoltajana/nuoren tähänastisen elämän aikana. Useimmiten tämä on biologinen tai adoptiovanhempi; vanhemmat voivat kuitenkin olla muutkin aikuiset, jotka nuori itse indentifioi vanhemmiksi.

Koodaus: Vanhemmuuden puuttuminen

Matala	Vanhemmat pitävät nuorelle tarkoituksenmukaista kuria, valvovat häntä riittävästi ja osallistuvat hänen elämäänsä riittävässä määrin.
Kohonnut	Nuorelle osoitettu kurinpito on toisinaan epä johdonmukaista, mutta ei säännönmukaisesti liiallisen ankaraa tai ylenpalttisen sallivaa. Valvontaakin nuoreen kohdistetaan, mutta toisinaan se ei ole oikein luotettavaa tai vanhemmat osoittavat kohtalaista välinpitämättömyyttä nuoren elämää kohtaan.
Korkea	Nuoreen kohdistettu kurinpito on äärimmäisen epä johdonmukaista tai se on jatkuvasti ylettömän ankaraa tai liiallisen sallivaa. Vanhemmat valvovat nuorta heikosti tai ovat korostetun välinpitämättömiä nuoren elämän suhteen.

15. Sosiaalisen tuen puute

Tukea antavien sosiaalisten suhteiden puute saattaa vähentää väkivaltariskin hallintayritysten tehoa ja lisätä riskiä väkivallan todennäköisyyttä lisääviin olosuhteisiin (Estroff, Zimmer 1994; Estroff, Zimmer, Lachicotte, Benoit 1994). Vihamieliset tai ristiriitaiset ihmissuhteet voivat myös lisätä väkivaltakäyttäytymisen riskiä. Eräässä afroamerikkalaisia nuoria käsittelevässä tutkimuksessa perheenjäsenten tarjoama sosiaalinen tuki oli positiivisessa yhteydessä korkean riskin kaupunkiympäristöissä asuvien lasten suuttumuksen ja raivon tunteiden hallintaan (Stevenson 1998). Vastaavasti terveet ihmissuhteet perheen sisällä on yhdistetty vähempiin väkivaltamielikuviin ja väkivallan tekoihin (Rodney, Tachia, Rodney 1997). Esikouluikäisistä alkaneessa poikien seurantatutkimuksessa havaittiin, että sosiaalinen tuki vähensi aggressiivisuutta (Stromont-Spurgin, Zentall 1995). Vastaavasti toivottomat nuoret voivat kokea, että perhe ja ystävät tarjoavat äärimmäisen vähän tukea, ja voivat olla taipuvaisempia ilmaisemaan vihantunteitaan avoimesti ja aggressiivisesti (Kashani, Suarez, Allan, Reid 1997).

Tuen lähteiden tulisi olla vastuuntuntoisia ja prososiaalisia aikuisia. Tätä osiota arvioitaessa on tärkeää, että huomiota ei kiinnitetä ainoastaan toisten hyviin aikeisiin, vaan pohditaan myös sitä, ovatko he kykeneviä vastuuntuntoisesti antamaan tukea ja valvontaa.

Koodaus: Sosiaalisen tuen puute

Matala	Perhe, huoltajat tai muut aikuiset ovat kykeneviä, saatavilla ja halukkaita tarjoamaan emotionaalista tukea ja opastusta.
Kohonnut	Perhe, huoltajat ja/tai muut aikuiset ovat toisinaan saatavilla ja halukkaita tarjoamaan emotionaalista tukea ja opastusta, tämä on kuitenkin epäjohdonmukaista ja toisinaan epäluotettavaa.
Korkea	Nuorella on vain harvoja tai ei ketään perheenjäseniä, huoltajia ja/tai muita aikuisia, jotka ovat kykeneviä, saatavilla ja/tai halukkaita tarjoamaan emotionaalista tukea ja opastusta.

16. Vieraannuttava elinympäristö

Tietyt piirteet siinä yhteisössä tai naapurustossa, jossa nuori asuu ja viettää aikaansa, voivat vaikuttaa väkivaltariskiin. Sampson ja Lauritsen (1994) ovat perusteellisessa katsauksessaan tarkastelleet niitä yhteisön piirteitä, jotka lisäävät väkivaltarikollisuuden esiintyvyyttä, ja todenneet, että sosiaalinen epäjärjestys ja yhteisön muutos ovat kaksi tärkeintä tekijää. National Youth Survey -tutkimuksessa urbaanissa ympäristössä asuvat nuoret ilmoittivat korkeampia väkivaltarikoslukuja kuin ne, jotka eivät asuneet kaupunkimaisissa ympäristöissä, ja köyhyydessä elävillä nuorilla oli kaksin verroin väkivaltarikollisuutta verrattuna keskiluokkaisiin nuoriin (Elliott, Huizinga, Menard 1989). Asuminen naapurustossa, jossa tehdään paljon rikoksia, ennakoit myös väkivaltariskiä (Thornberry ym. 1995). Seattlessa tehdyssä laajassa tutkimuksessa nuoret, jotka kertoivat

asuvansa disorganisoituneissa yhteisöissä (joissa on paljon rikollisuutta, huumeiden välitystä, jengejä ja huonoja asuinolosuhteita) ja nuoret, jotka ilmoittivat, että huumeita oli heidän lapsuutensa ja nuoruutensa aikana ollut helposti saatavilla, osoittivat myöhäisnuoruudessa moninaista väkivaltakäyttäytymistä (Maguin ym. 1995). Epäsuotuisa naapurusto ja yhteisön epäjärjestys saattavat myös altistaa nuoria varhaisemmalle väkivaltakäyttäytymisen aloittamiselle (Loeber, Wikstrom 1993), ja aikainen väkivaltakäyttäytymisen aloittaminen lapsilla on poikkeuksellisen yleistä huonoilla asuinalueilla. Nämä havainnot pätevät niin poikiin kuin tyttöihin (Sommers, Baskin 1994).

Koodaus: Vieraannuttava elinympäristö

Matala	Nuori elää sellaisessa ympäristössä, jossa rikollisuus, köyhyys ja väkivalta ovat harvinaisia.
Kohonnut	Nuoren elinympäristössä on joitakin rikollisuuteen, köyhyyteen ja/tai väkivaltaan liittyviä ongelmia.
Korkea	Nuori asuu yhteisössä, jossa on merkittäviä rikollisuuteen, köyhyyteen ja/tai väkivaltaan liittyviä ongelmia.

SAVRY

Yksilöön liittyvät riskitekijät

- 17. Negatiiviset asenteet**
- 18. Riskinotto/impulsiivisuus**
- 19. Päihdeongelmat**
- 20. Vaikeus hallita vihan tunteita**
- 21. Kyvyttömyys tuntea empatiaa/katumusta**
- 22. Tarkkaavaisuushäiriö/hyperaktiivisuus**
- 23. Huono hoitomyöntyvyys**
- 24. Vähäinen mielenkiinto/sitoutuminen kouluun**

Yksilöön liittyvät riskitekijät

17. Negatiiviset asenteet

Tietyt epäsosiaaliset asenteet tai sosiaalisen kognition puutteellisuudet voivat lisätä nuoren väkivaltakäyttäytymisen riskiä (Andrews, Bonta 1995; Catalano, Hawkins 1996; Dodge 1991). Väkivallalle myönteisten asenteiden on havaittu kohtuullisessa määrin ennakoivan myöhempää väkivaltakäyttäytymistä nuoruusiässä (Hawkins et al. 1998; Maguin et al. 1995; Salby, Gurra 1988). Vastaavasti Ken Dodge, ja hänen työtoverinsa (Dodge 1991; Dodge et al. 1986) ovat kuvanneet kaksi keskeistä sosiaalisen kognition puutosta nuorilla, jotka voivat johtaa lisääntyneeseen väkivaltaisuuteen: 1. kyvyttömyys löytää ei-aggressiivisia ratkaisuja interpersoonallisiin konflikteihin ja 2. taipumus säännönmukaisesti kokea toisten aikeet aggressiivisina silloinkin, kun sellaista tarkoitusta ei olekaan. Väkivaltaisuudelle alistavia kognitiivisia tekijöitä ovat taipumus tulkita toiset provokatiivisiksi tai heidän toimintansa tarkoitukselliseksi (hostile attribution bias), väkivaltafantasiat, aggressiiviset itseä koskevat määritelmät (tai ”minä-puhe”), ja odotukset väkivallankäytön hyödyllisyydestä tai välinearvosta. Väkivaltaa suosivat asenteet ennakoivat väkivaltaa paremmin vanhemmilla kuin nuoremmilla lapsilla (Zhang, Loeber, Stouthamer-Loeber 1997). Epätarkoituksenmukaisesti paisunut itsetunto voi myös olla yhteydessä väkivaltariskiin. Henkilöt, joilla on liiallinen omanarvontunto, saattavat olla hyvin sensitiivisiä mille tahansa egoonsa tai minäkuvaansa kohdistuvalle uhalle ja saattavat reagoida aggressiivisesti negatiivisiin arvioihin tai palautteeseen. Empiirisissä tutkimuksissa on todettu, että itsen idealisointi ja liialliset käsitykset omasta kompetenssista yhdistyvät suurempaan aggressiivisuuteen (Hughes, Cavell, Grossman 1997). Baumeister, Smart ja Boden (1996) totesivat katsauksessaan, että ”mitä positiivisempi käsitys yksilöllä on itsestään, sitä useammanlaisen palautteen toisten taholta hän kokee sietämättömän huonona” (s.9).

Väkivaltaisten asenteiden muokkaaminen on monien nuoruusikäisten väkivaltaongelmien hoito-ohjelmien keskeinen komponentti (Cainer, Webster, Champion 1993; Ringwalt, Graham, Paschall, Flewelling, Browne 1996), ja väkivaltaisten asenteiden arvioiminen on tärkeää lyhytaikaisen väkivaltariskin ennustamisessa.

”Epärehellisyyden, epäsosiaalisten uskomusten ja asenteiden, väkivaltaa suosivien asenteiden ja vihamielisyyden poliisia kohtaan on havaittu ennakoivan väkivaltakäyttäytymistä miehillä. Naisilla näiden riskitekijöiden yhteys väkivaltaan on vähemmän johdonmukainen” (Hawkins, et al. 2000).

Koodaus: Negatiiviset asenteet

Matala	Nuori ei pidä rikoksia tai väkivaltaa oikeutettuina, tai nuorella on kyky löytää ongelmiin ei-aggressiivisia ratkaisuja, eikä hän virheellisesti koe toisten aikeita vihamielisiksi silloin, kun nämä eivät tarkoita niin käyttäytyä.
Kohonnut	Nuoren asenteet ovat jossain määrin rikos- tai väkivaltamyönteiset tai nuorella on jonkin verran vaikeuksia löytää ei-aggressiivisia ratkaisuja ongelmatilanteissa ja/tai hänellä on lievä taipumus kokea toisten aikeet aggressiivisiksi silloinkin, kun nämä eivät sitä tarkoita.
Korkea	Nuoren asenteet ja arvot ovat selvästi väkivaltamyönteiset (esim. hän näkee väkivallan ensisijaisena ratkaisuna konfliktitilanteissa) tai hän suhtautuu myönteisesti epäsosiaaliseen käyttäytymiseen tai hänellä on huomattavia vaikeuksia löytää ei-aggressiivista ratkaisuja konfliktitilanteisiin ja/tai hän säännönmukaisesti kokee toisten aikeet vihamielisinä tai aggressiivisina silloinkin, kun nämä eivät sitä tarkoita.

Arvioitaessa väkivaltamyönteisiä asenteita ja kognitioita nuoren haastattelu on hyödyllinen menetelmä. Tällaiset asenteet voivat tulla esiin keskusteltaessa esim. arvioitavan muita ihmisiä, toimijoita ja instituutioita, lakia ja viranomaisia koskevista uskomuksista. On hyvä myös arvioida nuoren nykyistä asennetta aikaisempia väkivallantekojaan kohtaan ja kysyä jäsenyydestä tai läheisistä suhteista sellaisiin ryhmiin, joilla on tai jotka vahvistavat negatiivisia asenteita.

18. Riskinotto/ impulsiivisuus

Riskinotto ja impulsiivisuus liittyvät sekä toisiinsa että väkivaltaisuuksiin ja epäsosiaaliseen käyttäytymiseen nuorilla. Vaikka nämä kaksi termiä ovatkin tosistaan erotettavia käsitteitä, niitä käsitellään tässä yhtenä osiona kahdesta eri syystä: a) väkivaltakäyttäytymisen ja ”impulsiivisuutena” ymmärrettävien käyttäytymismuotojen sekä väkivaltakäyttäytymisen ja ”riskin ottona” ymmärrettävien käyttäytymismuotojen välinen yhteys on kutakuinkin yhtä voimakas (jos kohta jotkut tutkimukset ovat havainneet suuremman yhteyden riskinottoon – katso esim. Hawkins et al. 1998) ja b) empiirisesti nämä konstruktiot ovat voimakkaasti yhteydessä toisiinsa nuorilla ihmisillä (Dahlbaeck 1990; Horvath, Zuckerman 1993; Moore, Rosenthal 1993; Pfefferbaum, Wood 1994; Standford, Greve, Boudreaux, Mathias 1996).

Impulsiivisuudelle väkivaltakäyttäytymisen riskitekijänä on usein esitetty tyypilliseksi käyttäytymisen ja tunne-elämän epätasapainoisuus ja huomattava vaihtelu mielialassa tai esiintymisessä yleensä (Hollander, Stein 1995; Webster, Jackson 1997; White et al. 1994). Impulsiivisuus ilmenee nuorilla esim. toimintana ennen kuin ajattelee, toisten edelle tunkeutumisena, kyvyttömyytenä odottaa vuoroaan jonossa tai pelissä, kärsimättömänä vastausten huutamisena luokassa tai keskustelutilanteessa ja puhumisena silloin, kun pitäisi olla hiljaa. Impulsiiviset nuoret saattavat reagoida hyvin voimakkailla tunteilla

äkillisesti ja pohtimatta seuraamuksia. Impulsiivisuus viittaa myös kyvyttömyyteen keskittyä yhteen asiaan erityisesti stressitilanteessa. Samalle ulottuvuudelle kuuluu myös impulsiivinen elämäntapa, johon kuuluvat vaaralliset tai mahdollisesti harmillisiin seurauksiin johtavat puuhut kuten päihdekäyttö, impulsiivinen, epäsosiaalinen käyttäytyminen, tuhailu jne.

Impulsiivisuutta on pidetty väkivaltakäyttäytymisen tärkeänä riskitekijänä lapsilla (Augimeri et al. 2001), aikuisilla (Webster ym. 1997) ja nuorilla (Rutter, Giller, Hagell 1998). Esimerkiksi Farrington (1989) on havainnut, että sekä nuoren itse ilmoittama että virallisista asiakirjoista todettavissa oleva impulsiivisuus nuorilla yhdistyy kohonneeseen väkivaltariskiin. Samansuuntaisesti käyttäytymisen piirteet, joita voi luonnehtia ”riskin otolla” tai ”uskalluksella”, ovat osoittautuneet olevan voimakkaassa yhteydessä väkivaltaan – ne lisäävät väkivaltaisen käyttäytymisen riskiä jopa kaksin- tai kolminkertaiseksi vanhempien lasten ja nuorten joukossa (Farrington 1989; Hawkins et al. 1998).

Impulsiivisuus on myös osa eräitä muita tässä oppaassa koodattavia väkivallan riskitekijöitä (esim. keskittymisvaikeus/hyperaktiivisuus). Sitä käsitellään tässä erillisenä sen takia, että sillä itsessään on ennustemerkitystä, erityisesti reaktiivisen väkivaltakäyttäytymisen ennustamisessa. Tätä ulottuvuutta arvioitaessa nuoren havainnoiminen erityisesti validoitujen impulsiivisuuden arviointilomakkeiden avulla voi olla hyödyllistä.

Koodaus: Riskinotto/impulsiivisuus

Matala	Nuorella ei ole ongelmia riskinoton tai impulsiivisuuden alueella.
Kohonnut	Nuorella on vähäistä tai vähemmän vakavaa riskinottoa tai impulsiivisuutta.
Korkea	Nuorella on merkittävää riskinottoa tai impulsiivisuutta.

19. Päihdeongelmat

Päihdeongelmilla viitataan alkoholin, laillisten tai laittomien huumeiden tai muiden päihteiden käyttöön, joka on riittävän vakavaa aiheuttaakseen ongelmia fyysisen terveyden tai toimintakyvyn ongelmia yhdellä tai useammalla elämänalueella. Tutkimustieto on systemaattisesti osoittanut, että päihteiden väärinkäyttö on nuorten väkivaltakäyttäytymisen (Loeber, Dishion 1983; Loeber, Hay 1997; Loeber, Stouthamer-Loeber 1987) ja rikosten uusimisen (Dembo, Turner, Chin Sue, Schmeidler, Borden, Manning 1995) riskitekijä. Eräässä 20-vuotisessa pitkittäistutkimuksessa todettiin, että päihdekäyttö varhaisnuoruuden aikana oli yhteydessä samanaikaiseen ja myöhempään ja epäsosiaaliseen käyttäytymiseen (nuoruuden ja varhaisen aikuisuuden aikana) (Brook, Whiteman, Finch, Cohen 1996). Alkoholi on mahdollisesti yhtä voimakas riskitekijä kuin huumeiden käyttö. CDC Youth Risk Behavior Survey-tutkimuksessa (n=12 272) tappeluihin osallistuminen oli merkittävästi yleisempää niillä nuorilla, jotka käyttivät laittomia päihteitä, yhtä lailla pojilla ja tytöillä (Dukarm, Byrd, Auinger, Weitzman 1996).

Tässä osiossa arvioitsijan tulisi tarkastella päihteiden käytön osuutta nuoren aikaisempaan aggressiivikäyttäytymiseen. Päihteiden väärinkäyttö saattaa olla erityisen merkittävä riskitekijä niillä henkilöillä, joilla aikaisemmat väkivaltaiset rikokset tai väkivallanteot ovat liittyneet alkoholin tai muiden päihteiden käyttöön.

Koodaus: Päihdeongelmat

Matala	Nuorella ei ole ajankohtaista tai aikaisempaa päihdeongelmaa tai päihteisiin liittyviä vaikeuksia.
Kohonnut	Nuorella ei ole viimeaikaista alkoholin tai muiden päihteiden väärinkäyttöä, mutta hänellä on aikaisemmin ollut merkittäviä päihteisiin liittyviä ongelmia (esim. toistuvaa aineiden väärinkäyttöä, päihderiippuvuutta, huomattavaa sosiaalisen toimintakyvyn tai terveyden heikkenemistä tai vakavaa rikoskäyttäytymistä, joka on liittynyt päihteiden käyttöön). Nuori käyttää alkoholia tai muita päihteitä silloin tällöin, mutta hänellä ei ole tämän seurauksena sopeutumisvaikeuksia.
Korkea	Nuorella on paraikaa (tai aivan viime aikoina on ollut) merkittäviä alkoholiin tai huumeiden käyttöön liittyviä vaikeuksia. Vähäisempääkin päihdekäyttöä tulee pitää väkivallan riskitekijänä, mikäli aikaisempi väkivaltakäyttäytyminen on sattunut päihteiden tai alkoholin vaikutuksen alaisena.

Aikaisempi alkoholin tai huumeiden käyttöhistoria ei oikeuta koodaamaan korkeaa riskiä, jollei nuori viime aikoina ole käyttänyt aineita. Jos viime aikoina päihteistä erossa pysytelleellä nuorella on päihderiippuvuushistoria tai hänellä on aikaisemmin ollut hyvin vakavia sosiaalisia ongelmia tai rikoskäyttäytymistä, jotka ovat liittyneet päihteiden käyttöön, tämän osion koodaaminen kohonneeksi on aiheellista (tällaisissa tapauksissa

päihdehistoria ennakoi myös myöhempiä vaikeuksia päihteiden kanssa). Korkean riskin koodaaminen edellyttää, että nuorella on viime aikoina ollut tai on paraikaa alkoholin ja huumeiden väärinkäyttöä. Jos nuori on aikaisemman väkivaltarikoksen tapahtuessa ollut päihteiden vaikutuksen alaisena, vähäinenkin nykyinen alkoholin tai huumeiden käyttö saattaa oikeuttaa suuremman riskin koodaamiseen. Erityistä harkintaa on käytettävä niissä tilanteissa, joissa nuori on pysynyt erossa päihteiden käytöstä siksi, että hänellä ei ole ollut mahdollisuutta hankkia aineita (esim. kun raittiina pysyminen on tapahtunut pidätyksen tai vankeuden aikana). Näissä tilanteissa on yleensä parasta koodata tämä osio sen mukaan, millainen nuoren tilanne oli, kun hänellä viimeksi oli tavanomaiset mahdollisuudet saada haltuunsa huumeita tai alkoholia.

20. Vaikeus hallita vihan tunteita

Suuttumus saattaa olla ”voimakas aggression aktivoija” (Novaco 1994). Vihan tunteet ja epäsosiaaliset asenteet esiintyvät usein yhtä aikaa, ja molemmat liittyvät aggressioon, erityisesti reaktiiviseen aggressioon, nuorilla rikollisilla (Granic, Butler 1998). Vihantunteiden hallinta ja rakentava käsittely ovat usein tärkeimpiä tavoitteita nuorten väkivaltarikollisten hoidossa (Feindler, Marriott, Iwata 1984). Vaikeudet hallita vihantunteita ja erityisesti räjähtävä temperamentti yhdistyvät usein kohonneeseen väkivaltariskiin (Furlong, Smith 1994). Suuttumus voi nostaa valmiustilaa ja edelleen aggressiivisen käyttäytymisen riskiä (Wells, Miller 1993), mutta myös henkilölle luonteenomainen jatkuva vihamielisyys tai ärtyneisyys on yhdistetty väkivaltaisen käyttäytymisen riskiin nuorilla (Cornell, Peterson, Richards 1999). Empatia, syyllisyys, ahdistuneisuus tai pelko taas voivat puolestaan vähentää riskiä. Suuttumuksen merkitys aggressiiviselle käyttäytymiselle riippuu tyypillisesti käyttäytymistä välittävistä kognitiivisista tekijöistä. Kuten negatiivisten asenteiden osiossa todettiin, eräs keskeinen vaikeus aggressiivisesti käyttäytyvillä nuorilla on taipumus virheellisesti havaita toisten käyttäytymisessä vihamielisiä merkkejä. Alkoholin ja laittomien huumeiden kuten PCP:n, amfetamiinin ja kokaiinin käyttö saattaa myös muuttaa tunne- ja käyttäytymisvasteita ja johtaa lisääntyneeseen suuttumustaipumukseen ja väkivaltaisuuteen (Miller, Potter-Efron 1989).

”Niin teoreetikot kuin klinikot ovat pitkään huomanneet yhteyden voimakkaiden suuttumuksen tunteiden tai suuttumustaipumuksen ja suurentuneen aggressiivisen käyttäytymisen ryöpsähtämisen riskin välillä” (Cornell ym. 1999).

Koodaus: Vaikeus hallita vihantunteita

Matala	Nuorella on ikätason mukaiset kyvyt ilmaista suuttumusta ja hallita suuttumuksen tunteita.
Kohonnut	Nuorella on jonkin verran vaikeuksia hallita vihantunteiden ilmaisemista (esim. satunnaisia ryöpsähdyksiä, joihin kuuluu huutamista tai vähäistä omaisuuden vahingoittamista).
Korkea	Nuorella on huomattavia vaikeuksia kontrolloida vihantunteitaan (esim. toistuvia raivokohtauksia, jolloin toiset ovat uhattuna, pelästyvät tai vahingoittuvat tai nuori aiheuttaa huomattavaa vahinkoa omaisuudelle).

Tätä osiota koodattaessa tulee ottaa huomioon niin potilaalta itseltään saatu informaatio kuin tiedot muista lähteistä, kuten hoitajilta, ehdonalaisen valvojilta, koulun tai lastensuojelun viranomaisilta ja terapeuteilta. Vaikeudet hallita suuttumuksen tunteita tulevat usein esiin esimerkiksi kotona, koulussa ja ryhmätilanteissa. Kohonneen tai korkean riskin koodaaminen tässä osiossa edellyttää sitä, että nuori käyttäytymisellään osoittaa selkeästi ja objektiivisesti havaittavaa raivoa tai aggressiivisuutta. Kohonnutta riskiä ei tule päätellä epäsuorista käyttäytymisvihjeistä (esim. vaikeuksia hallita vihan tunteita ei tule päätellä hiljaisuudesta tai siitä, että suuttumuksen kontrollointi hoidossa ollessa on potilaalle vaikeaa). Arvioitaessa voi olla hyödyksi esittää nuorelle esimerkkejä erilaisista konfliktitilanteista ja kysyä, kuinka hän reagoisi siinä tilanteessa.

Tässä osiossa vaikeudet hallita vihan tunteita viittaavat epätarkoituksenmukaisiin, intensiivisiin tai huonosti hallinnassa oleviin negatiivisten ja vihamielisten tunteiden (suuttumuksen) ilmauksiin. Esimerkkejä tästä ovat jatkuva vihaisuus, toistuvat raivokohtaukset, raivo, joka johtaa esineiden tuhoamiseen (esim. tavaroiden paiskimiseen, jälkien tai reikien lyömiseen tai potkimiseen oviin ja seiniin jne.) sekä vaikeudet rauhoittua.

21. Kyvyttömyys tunkea empatiaa/ katumusta

Kyvyttömyys tunkea empatiaa ja katumusta ovat piirteitä, jotka liittyvät sekä toisiinsa että väkivaltaiseen käyttäytymiseen ja epäsosiaalisuuteen nuoruusiässä. Puutteet yksilön kyvyssä tunkea empatiaa ja katumusta käsitetään oikeusistuimissa usein väkivaltariskin perimmäisiksi riskitekijöiksi.

Empatia tarkoittaa kykyä samaistua, ymmärtää ja jakaa toisen henkilön ajatukset, tunteet ja aikomukset (Eisenberg, Strayer 1987). Väkivaltaisilla nuorilla on usein havaittu puutteita empatiakyvyssä (Choen, Strayer 1996; Ellis 1982; Marcus, Gray 1998; Phelps 1995), ja tällaiset puutteet yhdistyvät kohonneeseen riskiin käyttäytyä ihmissuhteessa väkivaltaisesti (Goodman 1999; Kaukinen, Björkqvist, Lagerspetz, Österman, Salmivalli, Rothberg, Ahlbom 1999; Rubinetti 1997). Empatiakyvyn on toisaalta havaittu lieventävän tai hillitsevän aggressiota (Bjoerkvist, Osterman 2000; Endresen, Olweus 2001; Guerra, Slaby

1990; Miller, Eisenberg 1988; Endresen, Olweus, Dan Richardson, Hammock, Smith, Grander 1994) ja edistävän prososiaalista käyttäytymistä (LeSure-Lester, 2000). Miller ja Eisenberg (1998) havaitsivat meta-analyyssissään, että empatiakyky oli käänteisessä suhteessa aggressiivisuuteen ja epäsosiaaliseen käyttäytymiseen niin, että korrelaatiot osuivat matalasta keskitasoon (-0,06 - -0,46), erityisesti, kun empatiakykyä arvioitiin itsearviointikyselyillä.

Katumus tarkoittaa epämiellyttävää tunnetilaa, joka nousee tietoisuudesta, että henkilö on toimillaan vahingoittanut muita. Vaikka on tehty vain harvoja tutkimuksia, joissa kyvyttömyys tuntea katumusta on yhdistynyt väkivaltaisuuteen, kyvyttömyys katumukseen on kuitenkin yksi avainalueita tunnekylymyden (callous/unemotional, CU) piirteissä (Frick, Hare 2001), joka erottelee erityisen vakavaan ja pitkäkestoiseen epäsosiaaliseen rikoskäyttäytymiseen taipuvaisten lasten ja nuorten ryhmän (Christian, Frick, Hill, Tyler, Frazer 1997; Frick 1998; Frick, Ellis 1999; Frick, Barry, Bodin 2000; Frick, O'Brien, Wootton, McBurnett 1994). Nuorisorikollisilla tunnekylymät piirteet on yhdistetty tiheämpään ja monimuotoisempaan väkivaltarikollisuuteen ja useammin esiintyvään proaktiiviseen aggressiivisuuteen (Kruh, Frick, Clements in press) ja siihen, että nuorella on merkittävämmässä määrin positiivisia odotuksia väkivallan hyödyllisyydestä välineenä toivotun lopputuloksen saavuttamiseen (Pardini, Lochman, Frick in press). Riskitutkimukset ovat ”dokumentoineet, että tunnekylymien piirteiden esiintyminen ennustaa myöhempää epäsosiaalisuutta, aggressiivisuutta, väkivaltarikosten määrää ja lyhyempää aikaväliä uuteen väkivaltarikollisuuteen epäsosiaalisilla nuorilla.” (Frick, Cornell, Barry, Bodin, Dane in press).

Tämän osion koodaamiseksi näyttöä kyvyttömyydestä tuntea empatiaa ja katumusta tulisi tarkastella pitkällä aikavälillä ja erilaisissa tilanteissa, yhteyksissä ja nuoren toimintakyvyn eri alueilla, ei ainoastaan yhteydessä indeksirikokseen. Empatian ja katumuksen osoittaminen parasta aikaa käsillä ja tutkittavana olevaan rikokseen ja sen uhreihin nähden voi kyllä olla relevanttia, mutta se ei välttämättä oikeuta arvioimaan tätä osiota alaspäin. Jotkut saattavat verbaalisesti ilmaista mutta eivät kuitenkaan tuntea katumusta. Jotkut saattavat tuntea katumusta tuomatta sitä mitenkään esiin. Katumuksen ilmaiseminen epäsosiaalisesta teosta on helppo tunnistaa sosiaalisesti toivottavaksi käyttäytymiseksi. Sen vuoksi verbaaliset ilmaukset yksinään eivät välttämättä ole merkitseviä. Käänteisesti pitkäaikainen tai akuutti traumareaktio saattaa johtaa yleiseen tunneilmaisun mykistymiseen tai tunteista irrallaan olon kokemukseen. Tällaista ei pidä sekoittaa tunnekylymään välinpitämättömyyteen ja empatian tai katumuksen tunteiden puuttumiseen. Arvioitsijan pitäisi etsiä merkkejä vähäisestä kyvystä empatiaan ja katumukseen, ei ainoastaan tiettyjä väkivallanteon tai rikoksen uhreja kohtaan, mutta myös yleisemmin nuoren perhesuhteissa, toverisuhteissa, koulussa ja muissa verkostoissa. Helpottaaksemme tämän osion arvioimista olemme liittäneen seuraavaan joitakin esimerkkejä, joita voi käyttää yhdessä tämän osion spesifien koodauskriteerien kanssa.

Empatiakyvyttömyys voidaan päätellä käyttäytymisestä. Tahallinen ryhtyminen muita vahingoittavaan ilman, että nuori osoittaisi huomaavansa tai välittävänsä siitä, mitä tämä käyttäytyminen aiheuttaa, on tyyppiesimerkki tämän piirteen ilmenemisestä. Tällainen muille vahingollinen käyttäytyminen saattaa sisältää julmuutta, kiusaamista, häirintää, tunnekylymää käyttäytymistä, toisten kärsimyksestä nauttimista ja puuttuvaa tai epäadekvaattia reagointia toisten kipuun tai kärsimykseen. Empatiakyvyttömät henkilöt saattavat helposti tai jopa innokkaasti hyödyntää toisten heikkoutta tai hyväntahtoisuutta, myös ystävien parissa ja perhepiirissä. Lisäksi nuorta yksinkertaisesti ei ehkä kiinnosta miltä toisista tuntuu tai mitä he ajattelevat. Yleensä henkilöt, joilla empatiakyky on vähäinen, ovat hyvin vähän kiinnostuneita toisten tunteista tai hyvinvoinnista. Tunneilmaisut voivat vaikuttaa laimeilta, vilpillisiltä tai yhteen sopimattomilta tekojen tai

non-verbaalisen käyttäytymisen kanssa. Eräs osoitus empatiakyvystä on toisten auttaminen ja avun tarjoaminen niille, jotka sitä tarvitsevat.

Nuori, joka ei kykene tuntemaan katumusta, saattaa vaikuttaa omatunnottomalta tai kyvyttömältä tuntemaan syyllisyyttä. Katumuksen puutetta voi osoittaa esim. se, että kieltäytyy ottamasta vastuuta tekemisistään, syyttää muita tai suuresti vähättelee vahingollisten tekojen vaikutuksia ja se, että vahingolliset teot toistuvat katumuspuheista huolimatta. Muita tähän liittyviä piirteitä voivat olla vähäiset tai laimeat ja emotionaalisen kuormittumisen tai surullisuuden ilmaukset. Usein nämä ilmaukset keskittyvät enemmän tekijän henkilökohtaiseen epämukavuuteen tekojen seuraamusten takia (esim. he voivat harmitella sitä, että ovat jääneet kiinni) pikemminkin kuin mihinkään todelliseen tai syyllisyyteen uhrien kärsimyksen takia. Tarkkaile nuoren tekoja ja käyttäytymistä välittömästi väkivaltaisen/rikollisen teon jälkeen tunnistaaksesi tunnereaktioita, jotka saattavat viitata kykyyn tai kyvyttömyyteen tuntea katumusta. Kykyä tuntea katumusta saattavat osoittaa esim. rehellinen tunnustaminen, vapaaehtoinen korvaaminen, vapaaehtoinen kiinnijättäytyminen viranomaisille ja yhteistyöhalukkuus tutkinnan aikana, vapaaehtoinen pidättäytyminen poissa rikollisesta toiminnasta, suhteiden katkaiseminen rikollisiin verkostoihin ja vapaaehtoinen kuntoutukseen hakeutuminen (esim. mielenterveys- tai päihdehoito)

”Katsauksemme tulokset osoittavat, että empatia on käänteisessä suhteessa aggressioon, eksternalisoiviin ja epäsosiaalisiin käyttäytymismuotoihin ja väkivaltamyönteisyyteen.” (Mille & Eisenberg 1988, p.338).

Koodaus: Kyvyttömyys tuntea empatiaa/katumusta ¹

Matala	Nuorella on ikätason mukainen kyky tuntea katumusta ja empatiaa.
Kohonnut	Nuorella on ikätasoon nähden kohtalaisen merkittävää kyvyttömyyttä tuntea katumusta (esim. hän ilmentää vain aivan minimaalista psyykkistä kuormitusta reaktiona vaateisiin katua omaa väärin tekemistään, vaikka verbaalisesti saattaakin myöntää syyllisyytensä) ja/tai ikätasoon nähden kohtalaista empatiakyvyttömyyttä (esim. vain vähäistä tunnereagointia toisten kärsimykseen tai epäonneen; väheksyy toisten tunteiden merkitystä; vähättelee oman käyttäytymisen haitallisia seuraamuksia toisille).
Korkea	Nuori osoittaa ikätasoon nähden huomattavaa kyvyttömyyttä katumukseen (esim. ei mitään tunnereaktiota tilanteessa, jossa tulisi katua omaa väärää käyttäytymistä, vaikka verbaalisesti saattaakin katumusta kuvailla; ei myönnä tehneensä väärin) ja/tai huomattavaa empatiakyvyttömyyttä (ei reagoi millään tavalla toisten kärsimykseen tai onnettomuuteen; välinpitämätön toisten tunteita kohtaan; tunnekylmää välinpitämättömyyttä oman käyttäytymisen negatiivisista seuraamuksista muille).

¹ SAVRYn nykyisessä versiossa (Versio 1.1) osiota 21 (aikaisemmin nimeltään psykopaattiset piirteet) ei enää koodata PCL-YV:n mukaan. Kyvyttömyys tuntea empatiaa/katumusta korvaa aikaisemman osion. Tämä muutos on tehty kolmesta syystä: (a) PCL-YV on diagnostinen instrumentti psykopatian tunnistamiseen. SAVRYn koodaamisen ja siihen liittyvän riskiarvion kannalta olemme kuitenkin ensisijaisesti kiinnostuneita arvioimaan relevantteja piirreklustereita riski-indikaattoreina väkivaltaisuuksille pikemminkin kuin arvioimaan psykopatia-käsitettä itsessään nuoruusikäisillä; (b) käyttäjän pätevyysvaatimukset SAVRYlle, joka on riskiarviointimenetelmä, ovat erilaiset kuin käyttäjän pätevyysvaatimukset PCL-YV:n, joka on diagnostinen testi, käyttäjälle; (c) psykopatian käsitteeseen liittyy laajasti negatiivisia konnotaatiota ja leima itsessään on niin voimallinen, että mikä tahansa muu informaatio nuoresta saattaa hukkuu siihen, kun tätä termiä käytetään. Tietäen, että SAVRYn ja PCL-YV:n osiot ovat merkittävässä osin päällekkäisiä, yritimme etsiä ulottuvuutta, joka kykenisi erittelemään vaihtelua tässä piirreklusterissa, jonka tiedetään liittyvän lisääntyneeseen väkivaltaisen käyttäytymisen todennäköisyyteen. Kyvyttömyys tuntea empatiaa/katumusta osio on näiden ponnistelujen tulos. Vaikka SAVRYä ei käytetäkään numeerisina arvioina, tutkimme, muuttaisiko tämä osion muovaaminen SAVRY -kokonaisriskiarviointia. Tätä varten käytimme PCL-YV-osion 6 (katumuksen puute) ja 8 (tunnekylmyys/empatiakyvyttömyys) osioiden summaa ja jaoimme sen kahdella. Arvot 0 ja 0,5 saivat arvon 0 (matala), arvot 1, ja 1,5 arvon 1 (kohonnut), ja arvo 2 koodattiin 2. (korkea). SAVRY -kokonaisriskiarvio käytettäessä uudelleen muotoiltuja koodauskriteereitä korreloi alkuperäiseen kokonaisriskiin tasolla 0,99 koko aineistossa ja tasolla 0,99 nuorisorikollisten aineistossa.

22. Tarkkaavuushäiriö/ Hyperaktiivisuus

Keskittymiskyvyn puutteet (mukaan lukien ADD) ja hyperaktiivisuus ennustavat väkivaltaista käyttäytymistä lapsuudessa, nuoruusiässä ja aikuisuudessa. Molemmat komponentit – keskittymiskyvyn puutteet ja hyperaktiivisuus – ovat empiirisen kirjallisuuden mukaan itsenäisesti yhteydessä kohonneeseen väkivaltariskiin (Campbell 1990, 1991; Hawkins et al. 1998; Hechtman, Weiss, Perlman, Amsel 1984; Loney, Kramer, Milich 1983; Sanson, Smart, Prior, Oberklaid 1993; Satterfield et al. 1982). Tuoreet tutkimukset ovat osoittaneet, että hyperaktiivisilla lapsilla on nuoruusiässä runsaasti epäsosiaalista käyttäytymistä ja käytöshäiriöongelmia (Barkley, Fischer, Edelbrock, Smallish 1990; Hechtman et al. 1984; Klein, Mannuzza 1991; Loeber, Green, Kreenen; Lahey 1995; Mannuzza, Klein, Konig, Giampino 1989; Satterfield, Hope, Schell 1982). Hyperaktiivisuus on erityisen ongelmallista, jos nuorella on myös käytöshäiriöproblematiikka (siinäkin tapauksessa, että käytöshäiriöoireet eivät riitä DSM-IV-käytöshäiriödiagnosiin (APA 1999; Loeber et al. 1995). Esimerkiksi Satterfieldin ja Schellin (1997) kontrolloidussa tutkimuksessa todettiin, että hyperaktiivisilla nuorilla oli huomattavasti korkeampi riski joutua pidätetyksi (46% vs. 11 %) ja vangituksi (22% vs. 1 %) kuin kontrolleilla. Hyperaktiivisilla nuorilla oli myös kohonnut riski joutua pidätetyksi nimenomaan väkivaltarikoksista (34% vs. 9%). Vaikka keskittymisen ja käyttäytymisen häiriöiden prevalenssi tytöillä on matalampi kuin pojilla, vakavien komorbidien häiriötilojen kehittymisen riski saattaa ADHD:sta tai käytöshäiriöstä kärsivillä tytöillä olla vielä korkeampi kuin näistä häiriöistä kärsivillä pojilla (Loeber, Stouthamer-Loeber 1998).

Koodaus: Tarkkaavuushäiriö/hyperaktiivisuus

Matala	Ei havaittavissa ylenmääräistä levottomuutta, hyperaktiivisuutta tai keskittymiskyvyn ongelmia.
Kohonnut	Voidaan havaita jonkin verran ongelmia ylenmääräisen levottomuuden, hyperaktiivisuuden tai keskittymisvaikeuksien alueella.
Korkea	Huomattavia vaikeuksia ylenmääräisen levottomuuden hyperaktiivisuuden tai keskittymisvaikeuksien alueella (esim. ADHD:n diagnostiset kriteerit täyttävä oireisto).

23. Huono hoitomyöntyvyys

Tässä osiossa arvioidaan sellaisia tekijöitä, jotka vaikuttavat nuoren myöntyvyyteen osallistua ennustetta parantaviin toimenpiteisiin (esim. sitoutua hoitoon, sitoutua määrättyihin ehtoihin ja sääntöihin). Myöntyvyyteen sitoutua hoitoon tai riskien hallintaohjelmaan vaikuttavat usein seuraavat asiat: 1) Arvostus – ymmärrys siitä, että tietyt asiat lisäävät väkivaltakäyttäytymisen riskiä ja että tarvitaan toimenpiteitä riskin hallitsemiseksi; 2) Motivaatio – oma halu, toive ja mielenkiinto osallistua ja olla yhteistyössä; tämä edellyttää a) yhteisiä ponnistuksia väkivallantekojen ehkäisemiseksi ja b) uskon siihen, tai halun hyväksyä se ajatus, että suunnitelluilla toimenpiteillä riskiä voidaan vähentää ja c) sen, että nuori pystyy hyväksymään suunnitelman epämiellyttävät puolet tai haittavaikutukset; 3) Saatavuus – hoidon saatavuuden esteet, jotka vaikuttavat myöntyvyyteen, kuten kustannukset, välimatka jne.; ja 4) Vaikutukset – rationaalinen analyysi hoidon kustannuksista ja hyödyistä. Jotkut eivät usko eivätkä odota, että ehdotettu hoito-ohjelma pystyisi tehokkaasti lieventämään heidän ongelmiaan, tai he voivat pitää hoidon ”hoidon kustannuksia” tai haittavaikutuksia niin vastenmielisenä, että ne ovat painavampia kuin mitkään hyödyt.

Muita tärkeitä näkökohtia saattavat olla suunniteltujen toimenpiteiden saatavuus ja nuoren asenne niitä kohtaan, jotka hoidon/ohjelman toteuttavat. Huono hoitomyöntyvyys on yhdistetty lisääntyvään väkivaltakäyttäytymisen riskiin myös aikuisilla (Andrews, Bonta 1998; Borum, Swarts, Swanson, Wiseman in press; Simourd et al. 1994; Swanson et al. in press; Webster et al. 1997).

Koodaus: Huono hoitomyöntyvyys

Matala	Nuori ymmärtää suunniteltujen toimenpiteiden tarpeellisuuden ja osoittaa positiivisia asenteita (esim. mielenkiintoa ja halukkuutta) sitä ja valvontaa kohtaan.
Kohonnut	Nuori ei täysin pysty hyväksymään suunniteltujen toimenpiteiden tarpeellisuutta tai ilmaisee satunnaisesti sitä tai sen toteuttajia kohtaan sellaisia negatiivisia asenteita, jotka osoittavat heikkoa motivaatiota.
Korkea	Nuori ei usko omaan riskiinsä eikä pidä suunniteltuja toimenpiteitä tarpeellisena. Nuori osoittaa huonoa motivaatiota suunnitelman läpiviemiseen ilmaisemalla toistuvasti negatiivisia asenteita sitä tai sen toteuttajia kohtaan.

Tätä osiota koodattaessa on tärkeää ottaa huomioon sekä intervention tarpeen ymmärtäminen että motivaatio ja lisäksi muut tilannesidonnaiset seikat, jotka voivat vaikuttaa hoitoon kiinnittymiseen.

Heikko motivaatio tai heikko ymmärrys intervention tarpeesta voi ilmetä aikaisempaan heikkona myöntyvyytenä ja sitoutumisena esim. vanhempien antamiin määräyksiin (esim. kieltäytyy noudattamasta kotiintuloaikoja) oikeuden määräyksiin (esim. asumista ja

oleskelua koskevien sääntöjen, poistumiskieltojen, liikkumisrajoitusten, lähestymiskieltojen yms. rikkomiset, laittomat teot yleensä ja ehdonalaisen rikkomiset yms.) tai hoitointerventioihin (varattujen aikojen käyttämättä jättäminen, hoidon keskeyttäminen, osallistumattomuus jne.)

24. Vähäinen mielenkiinto/ sitoutuminen kouluun

Nuoren sitoutuminen ja kiinnostus koulunkäyntiä ja koulutyötä kohtaan on yhteydessä väkivaltaisen käyttäytymisen todennäköisyyteen (Farrington, 1989; Maguin et al. 1995; Simourd et al. 1994). Mielenkiinto ja sitoutuminen kouluun on dynaaminen muuttuja ja se tulee erottaa koulusaavutuksista, sillä tässä mitataan nimen omaan nuoren motivaatiota ja kiinnittymistä kouluun.

Vähäinen sitoutuminen ja mielenkiinto koulua kohtaan ilmenee sellaisena käyttäytymismuotoina kuin viimeaikaisena lintsamisena, koulun keskeyttämisenä, jatkuvana myöhästelynä, tehtävien tekemättä jättämisenä ja sellaisina asenteina, jotka ilmentävät haluttomuutta käydä koulua, aikeita keskeyttää koulunkäynti ja koulutuksen merkityksen vähättelyä.

Koodaus: Vähäinen mielenkiinto/sitoutuminen kouluun

Matala	Nuori osoittaa ainakin keskimääräistä kiinnostusta ja sitoutumista koulua kohtaan.
Kohonnut	Nuoren kiinnostus ja sitoutuminen koulua kohtaan on vähäistä, mutta hän kuitenkin käy koulua säännöllisesti ja suorittaa annetut tehtävät.
Korkea	Nuoren kiinnostus ja sitoutuminen koulua kohtaan on vähäistä ja hän lintsaa, myöhästelee tai jättää tehtävät tekemättä.

SAVRY

Suojaavat tekijät

P1. Prososiaalinen käyttäytyminen

P2. Vahva sosiaalinen tuki

P3. Voimakkaat kiintymyssuhteet

P4. Positiiviset asenteet interventiota ja auktoriteetteja kohtaan

P5. Voimakas sitoutuminen kouluun

P6. Joustavat persoonallisuuden piirteet

”Prososiaalinen käyttäytyminen saattaa olla voimakas vastavoima aggressiiviselle käyttäytymiselle silloin, kun aikaisempi emotionaalinen haavoittuvuus ja negatiiviset interpersoonalliset kokemukset kuten hylkääminen ja leimautuminen johtavat vihamielisyyteen, vieraantumiseen ja sosiaaliseen vetäytymiseen” (Caprara ym. 2001).

Suojaavat tekijät

P1. Prososiaalinen käyttäytyminen

Prososiaalisuus viittaa aktiivisen sosiaalisiin käyttäytymisen muotoihin kuten auttavaisuuteen, yhteistyökykyisyyteen, neuvotteluun, tarkoituksenmukaiseen tunneilmaisuun ja toisten tunteiden tunnistamiseen; prososiaalisiin toimintoihin osallistumiseen, ja prososiaaliseen toveripiiriin liittymiseen (Caprara, Barbaranelli, Pastorelli 2001). Tutkimukset osoittavat, että heikko sosiaalinen liittyminen on yksi myöhemmän väkivaltakäyttäytymisen ennustetekijöitä (Lipsey, Derzon 1998; Simourd et al. 1994). Positiiviset toverisuhteet ja prososiaaliset käyttäytymismuodot suojaavat rikollisuudelta ja aggressiivikäyttäytymiseltä (Caprara et al. 2001; Hoge, Andrews, Leschied 1996).

Prososiaaliset aktiviteetit ovat sosiaalisesti suotavia vapaa-ajan toimintoja kuten ohjattuja urheiluharrastuksia, kerhoja, valvottuja ryhmätoimintoja jne. Prososiaaliset toverit tarkoittavat muita nuoria, jotka eivät harjoita epäsosiaalista tai rikollista käyttäytymistä ja jotka aktiivisesti osallistuvat prososiaaliseen toimintaan.

Koodaus: Prososiaalinen käyttäytyminen

On	Nuori osallistuu prososiaalisiin toimintoihin ja liittyy prososiaaliseen toveripiiriin.
Ei ole	Nuori ei osallistu prososiaalisiin aktiviteetteihin eikä liity prososiaalisiin nuoriin.

”Ei ole niinkään oleellista, kuinka monta nuorelle tärkeää ja hänen elämänsä osallistuvaa henkilöä nuori voi nimetä, vaan miten nämä ihmiset ryhmänä tarjoavat nuorelle emotionaalista tukea, toveruutta, hoivaa ja apua kotitöissä.” (Morrison ym. 1998).

P2. Vahva sosiaalinen tuki

Sosiaalisella tuella viitataan ihmissuhdeverkostoon (samanikäisiin ja aikuisiin), joka tarjoaa emotionaalista tukea ja konkreettista apua stressitilanteissa ja kun apua tarvitaan. Sosiaaliseen tukeen luetaan tässä myös ne nuorta lähellä olevat henkilöt, jotka aktiivisesti rohkaisevat häntä pysyttelemään erossa väkivaltaisesta ja rikollisesta käyttäytymisestä. Cause (1996) havaitsi, että toveripiirin tarjoama emotionaalinen tuki edisti koulusuoriutumista nuorilla afroamerikkalaisilla. Dubow ja Reid (1994) vastaavasti totesivat, että voimakas positiivinen sosiaalinen tuki lisää aggressiivisuuteen taipuvaisten lasten joustavuutta erityisesti stressitilanteessa.

Koodaus: Vahva sosiaalinen tuki

On	Nuori saa vahvaa sosiaalista tukea.
Ei ole	Nuori ei saa erityisen vahvaa sosiaalista tukea.

”Pojan elämään kuuluvilla ihmisillä... voi olla poikaan yhtä voimakas muovaava vaikutus kuin testosteronilla, ei ainoastaan siksi, että he vaikuttavat hänen kehitystä ohjaaviin kokemuksiinsa, vaan myös vaikuttamalla keskushermoston rakenteisiin ja hermovälittäjäaineisiin.” (Pollack 1998).

P3. Voimakkaat kiintymyssuhteet

Lämpimät ja tunnepitoiset suhteet aikuisiin (esim. perheenjäseniin, opettajiin, muihin aikuisiin), jotka tunnustavat nuoren vahvat puolet ja tukevat niitä ja osoittavat positiivisia tunteita ja hyväksyntää (ei epäsosiaalisen käyttäytymisen hyväksymistä), ovat suojaava tekijä tulevaa väkivaltakäyttäytymistä vastaan (Fitzpatrick 1997; Hawkins, Catalano, Miller 1992; Pollack 1998, 2000; Stouthamer-Loeber, Loeber, Farrington, Zang 1993). Tutkijat ovat havainneet, että kiintymyssuhteen ongelmat varhaisessa elämänvaiheessa lisäävät väkivaltarikoksen riskiä kolminkertaiseksi nuoruusikäisillä pojilla (Levy, Orlans 2000). Toisaalta turvallisen kiintymyssuhteen kehittyminen varhaislapsuudessa suojaa epäsosiaaliselta ja väkivaltaiselta käyttäytymiseltä lapsuudessa, nuoruusiässä ja myöhemmin (Fonagy, Target, Steel, Steel 1997). On tärkeää, että kiintymyssuhde muodostuu prososiaaliseen aikuiseen, sillä vahvat siteet epäsosiaaliseen henkilöön voivat päinvastoin lisätä väkivaltaisen käyttäytymisen riskiä.

Koodaus: Voimakkaat kiintymyssuhteet

On	Nuorella on pitkäaikaisia positiivisia kiintymyssuhteita ja läheiset siteet ainakin yhteen prososiaaliseen aikuiseen.
Ei ole	Nuorella ei ole kestäviä positiivisia kiintymyssuhteita eikä läheistä suhdetta ainakin yhteen prososiaaliseen aikuiseen.

”Havainto positiivisen auktoriteetteihin reagoinnin suojaavuudesta väkivaltaisuukselta on merkittävä ja vahvistaa käsitystä, että asennetekijät ovat tärkeitä seikkoja rikoskäyttäytymisessä” (Hoge ym 1996)

P4. Positiiviset asenteet interventioiden ja auktoriteetteja kohtaan

Positiiviset asenteet korjaaviin toimenpiteisiin (osallistuminen suunnitteluun ja hoitoon, hoitomyöntyvyys, avoimuus) vähentävät väkivaltakäyttäytymisen riskiä nuorilla. Esim. Hoge ym. (1996) havaitsivat, että positiivinen reagointi auktoriteetteihin yhdistyi vähäisempään uusintarikollisuuteen myöhäisnuoruusiän aikana.

Koodaus: Positiiviset asenteet interventiota ja auktoriteetteja kohtaan

On	Nuorella on positiivinen asenne korjaavia toimenpiteitä ja auktoriteetteja kohtaan.
Ei ole	Nuori ei osoita positiivista asennetta korjaavia toimenpiteitä ja auktoriteetteja kohtaan.

”Kouluun sitoutuneet nuoret ovat omaksuneet merkityksellisen sosiaalisen instituution päämäärät ja arvot. Heidän todennäköisyytensä käyttäytyä väkivaltaisesti on vähäisempi sekä siksi, että väkivaltakäyttäytyminen ei sovi yhteen heidän orientaationsa kanssa että siksi, että väkivaltakäyttäytyminen saattaisi vaaraan heidän koulumenestyksensä ja heidän suhteensa aikuisiin.” (U.S. Department of Health & Human Services 2001).

P5. Voimakas sitoutuminen kouluun

Säännöllinen koulunkäynti, menestyminen opinnoissa ja voimakas positiivinen suhde kouluun voivat vähentää myöhemmän väkivaltakäyttäytymisen riskiä.

Voimakas sitoutuminen, kiinnittyminen tai tunnesuhde kouluun – ei pelkästään hyvät kouluarvosanat – on toistuvasti yhdistetty vähentyneeseen väkivaltariskiin niin lapsilla kuin nuorilla (Hawkins ym.1998).

Hyvä koulumenestys on myös yhdistetty vähäisempään rikoskäyttäytymiseen (Hoge ym. 1996) ja toimii suojaavana tekijänä väkivaltaisuutta vastaan nuorilla (Herrenkohl ym. 2000).

Koodaus: Voimakas sitoutuminen kouluun

On	Nuori osoittaa merkittävää kiinnostusta, sitoutumista ja motivaatiota jatkaa koulussa.
Ei ole	Nuori ei osoita mainittavaa kiinnostusta, sitoutumista eikä motivaatiota onnistua koulussa.

”Useat positiivista sopeutumista kuormittavissa ja riskiympäristössä käsittelevät pitkittäistutkimukset osoittavat, että voimakkuus, kestävyys ja kyvykkyys ennakoivat onnistunutta vuorovaikutusta ympäristön kanssa ” (Kumpfer 1999).

P6. Joustavat persoonallisuuden piirteet

Yksi keskeinen väkivaltakäyttäytymiseltä suojaava tekijä on joustavuus. Joustavuutta luonnehtii kyky onnistua tai saavuttaa positiivisia päämääriä huolimatta vaikeista olosuhteista. Joustavuus (resilienssi) käsittää kolme dimensiota: (1) temperamentti/ persoonallisuus, (2) perhetekijät ja (3) sosiaalinen tuki (Garmezy 1993). Näistä kaksi jälkimmäistä on käsitelty muissa osioissa, joten tässä osiossa käsitellään vain nuoren temperamentin ja persoonallisuuden tekijöitä, jotka liittyvät resilienssiin. Joustavan temperamentin ilmenemismuotoja ovat keskimääräistä suurempi älykkyys ja kognitiiviset kyvyt (looginen päättely, suunnittelu, kyky odottaa tarpeen tyydytystä), kyky tuottaa harkittuja ratkaisuja konflikteihin ja ongelmiin, positiivinen reagointi muihin, sopeutuvuus ympäristön muutoksissa, kyky lohduttaa itseään tai ottaa lohtua vastaan muilta kuormittavan tai jännitteitä aiheuttavan tapahtuman jälkeen, rauhalliset mielialat ja terve ja realistinen itsetunto (Kumpfer 1999)

Koodaus: Joustavat persoonallisuuden piirteet

On	Nuorella on positiivisia ja joustava persoonallisuuden piirteitä.
Ei ole	Nuorella ei ole voimakkaita joustavia persoonallisuuden piirteitä.

LIITE A

Kysymyksiä/näkökulmia yksityiskohtaisen väkivaltahistorian selvittämiseen

Riskiarviointia (esimerkiksi kriisitilanteissa, oikeuden pyytämässä, koulusijoitusarvioinneissa jne.) tekevien klinikoiden tulisi rutiininomaisesti kysyä tietyt kysymykset väkivaltakäyttäytymisestä. On syytä tarkentaa kysymykset konkreettisten käyttäytymismuotojen tasolle eikä tyytyä tiedustelemaan ainoastaan väkivaltakäyttäytymisestä tai rikoskäyttäytymisestä yleensä. Eri nuoret voivat määrittää käsitteen "väkivalta" eri tavoin. Nuoruusikäinen poika, joka tarttuu kiinni, uhkailee tai tönii äitiään, ei ehkä pidä tätä väkivallan tekona; klinikolle se on kuitenkin relevanttia informaatiota. Kartoittavat kysymykset voidaan aloittaa esimerkiksi seuraavasti:

- Oletko huomannut, että lyöt ihmisiä tai rikot tavaroita, kun olet vihainen?
- Oletko koskaan huolissasi, että saattaisit vahingoittaa jotakuta fyysisesti?
- Onko koskaan ollut aikoja, että olisit lyönyt, läimäytellyt, potkinut, töninyt tai tyrkkinyt jotakuta tai käynyt käsiksi?
- Oletko koskaan uhannut ketään aseella?

Jos näihin avauskysymyksiin saadaan positiivisia vastauksia, tulisi edetä yksityiskohtaisempaan kartoitukseen. Alla olevassa listassa luetellaan muutamia mahdollisia yksityiskohtaisempia kysymyksiä.

- Johtiko aggressiivinen käyttäytyminen vammoihin sen kohteella?
- Onko nuori koskaan käyttänyt asetta väkivallanteoissa?
- Missä tilanteessa tai olosuhteissa väkivaltakäyttäytyminen sattui?
- Mikä oli nuoren käsitys väkivaltakäyttäytymiseen johtaneista seikoista?
- Mitä nuori ajatteli tai tunsu väkivaltakäyttäytymisen aikana?
- Oliko nuori väkivaltaepisodin sattuessa alkoholin tai päihteiden vaikutuksen alaisena?
- Ovatko päihteet tai alkoholi provosoineet muita tapauksia?
- Oliko nuorella psykoottisia oireita kuten deluusioita tai hallusinaatioita?
- Oliko nuorella lääkärin määräämä lääkitys viimeisimmän episodin sattuessa? Käyttikö hän lääkitystä säännöllisesti? Entä muiden episodien aikaan?
- Kuka oli viimeisimmän väkivallanteon uhri tai kohde? Entä muissa tapauksissa?
- Mikä on väkivallan uhrin/uhrien suhde nuoreen?

- Mikä merkitys tai tavoite nuoren väkivaltakäyttäytymisellä on?
- Huomaako nuori väkivaltakäyttäytymisessään mitään säännönmukaisuuksia?
- Pystyykö nuori tunnistamaan mitään varomerkkejä ennen kuin ajautuu väkivaltaiseen käyttäytymiseen?
- Onko ollut tilanteita, joissa nuori oli vähällä käyttäytyä väkivaltaisesti tai vakavasti harkitsi väkivaltaa, mutta pidättäytyi? Jos on, niin mikä auttoi nuorta pidättäytymään väkivaltakäyttäytymisestä?
- Mitä toimia nuori ehdottaa tulevien väkivaltatilanteiden ehkäisemiseksi?

Strukturoitu nuoruusikäisen väkivaltariskin arvio SAVRY: Versio 1 k
Koodauslomake
 © Bartel, Borum ja Forth, 2000

Nimi/Henkilötunnus: _____	
Koodi: _____	Ikä: _____
Arvioitsija: _____	

Aikaisempiin elämänvaiheisiin liittyvät riskitekijät		Koodaus M-K-KK-X	Kriittinen tekijä
1.	Aikaisempi väkivaltakäyttäytyminen		
2.	Aikaisempi ei-väkivaltainen rikoskäyttäytyminen		
3.	Varhainen väkivaltakäyttäytymisen aloittaminen		
4.	Aikaisempi valvonnan/intervention epäonnistuminen		
5.	Itsetuhoisuus tai itsemurhayritykset		
6.	Altistuminen väkivallalle kotona		
7.	Lapsuudenaikainen kaltoinkohtelu		
8.	Vanhemman/huoltajan rikostausta		
9.	Varhainen hoivasuhteen katkeaminen		
10.	Heikko koulumenestys		

Sosiaaliset/tilannesidonnaiset riskitekijät		Koodaus M-K-KK-X	Kriittinen tekijä
11.	Epäsosiaalinen toveripiiri		
12.	Toverien hyljeksimäksi joutuminen		
13.	Stressi ja heikot coping-keinot		
14.	Vanhemmuuden puuttuminen		
15.	Sosiaalisen tuen puute		
16.	Vieraannuttava elinympäristö		

Yksilöön liittyvät/kliiniset riskitekijät		Koodaus M-K-KK-X	Kriittinen tekijä
17.	Negatiiviset asenteet		
18.	Riskinotto/impulsiivisuus		
19.	Päihdeongelmat		
20.	Vaikeus hallita vihantunteita		
21.	Kyvyttömyys tuntea empatiaa/katumusta		
22.	Tarkkaavaisuushäiriö/hyperaktiivisuus		
23.	Huono hoitomyöntyvyys		
24.	Vähäinen mielenkiinto/sitoutuminen kouluun		

SAVRY

Koodauslomake

Suojaavat tekijät		Koodaus On-Ei-X	Kriittinen tekijä
P1.	Prososiaalinen käyttäytyminen		
P2.	Vahva sosiaalinen tuki		
P3.	Voimakkaat kiintymyssuhteet		
P4.	Positiiviset asenteet interventioita ja auktoriteetteja kohtaan		
P5.	Voimakas sitoutuminen kouluun		
P6.	Joustavat persoonallisuuden piirteet		

Muut riskitekijät		Koodaus M-K-KK-X	Kriittinen tekijä

Muut suojaavat tekijät		Koodaus On-Ei-X	Kriittinen tekijä

Riskin kokonaisarvio			
	Matala	Kohonnut	Korkea
Riski-arvio			

Erityistä huomattavaa/huolestuttavaa

<p>Arvion suorittivat:</p> <p>Allekirjoitus: _____</p> <p>Päiväys: _____</p>

References

American Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of mental disorders (4th ed.). Washington, DC: Author, 1994

Andrews D, Bonta J. The psychology of criminal conduct: Second edition. Cincinnati, OH, Anderson Publishing, 1998

Apter A, Gothelf D, Orbach I, Weizman R, Ratzoni G, Har-even D, Tyano S. Correlation of suicidal and violent behavior in different diagnostic categories in hospitalized adolescent patients. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 1995; 34(7): 912-918

Attar B, Guerra N, Tolan P. Neighborhood disadvantage, stressful life events, and adjustment in urban elementary-school children. *Journal of Clinical Child Psychology*, 1994; 23:391-400

Augimeri L, Webster C, Koegl C, Levene K. Early Assessment Risk List for Boys: EARL-20B, Version 2. Toronto, Earls court Child and Family Centre, 2001

Baker R, Mednick B. Influences on human development: A longitudinal perspective. Boston, Kluwer-Nijhoff, 1984

Barkley R, Fischer M, Edelbrock C, Smallish L. The adolescent outcome of hyperactive children diagnosed by research criteria: I. An 8 year prospective follow-up study. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 1990; 29: 546-557

Bartel P, Borum R, Forth A. Structured Assessment for Violence Risk in Youth (SAVRY). Consultation Edition. Author, 2000

Bartel P, Forth A, Borum R. Development and validation of the Structured Assessment for Violence Risk in Youth (SAVRY). Manuscript Under Review, 2001

Battle A., Battle M, Tolley E. Potential for suicide and aggression in delinquents at Juvenile Court in a southern city. *Suicide & Life-Threatening Behavior*, 1993; 23(3):230-244

Battin S, Hill K, Abbott R, Catalano R, Hawkins J. The contribution of gang membership to delinquency beyond delinquent friends. *Criminology*, 1998; 36: 93-115

Baumeister R, Smart L, Boden J. Relation of threatened egoism to violence and aggression: The dark side of high esteem. *Psychological Review*, 1996; 103:5-33

Bjoerkqvist K, Oesterman K. Social intelligence empathy=aggression? *Aggression & Violent Behavior*, 2000; 5:191-200

Bjorkqvist K, Lagerspetz M, Kaukiainen A. Do girls manipulate and boys fight? Developmental trends in regard to direct and indirect aggression. *Aggressive Behavior*, 1992; 18:117-127

Blaske D, Borduin C, Henggeler S, Mann B. Individual, family, and peer characteristics of adolescent sex offenders and assaultive offenders. *Developmental Psychology*, 1989; 25(5):846-855

Boer D, Hart S, Kropp P, Webster C. *Manual for the Sexual Violence Risk - 20: Professional Guidelines for Assessing Risk of Sexual Violence*. British Columbia, Canada, British Columbia Institute Against Family Violence and Mental Health, Law, and Policy Institute, Simon Fraser University, 1997

Booth R, Zhang Y. Severe aggression and related conduct problems among runaway and homeless adolescents. *Psychiatric Services*, 1996; 47(1): 75-80

Borum R. Improving the clinical practice of violence risk assessment: Technology, guidelines and training. *American Psychologist*, 1996; 51:945-956

Borum R. Assessing violence risk among youth. *Journal of Clinical Psychology*, 2000; 56:1263-1288

Borum R. (in press). Assessing risk for violence among juvenile offenders. In S Sparta, G Koocher (Eds.), *The Forensic Assessment of Children and Adolescents: Issues and Applications* New York, Oxford University Press

Borum R, Fein R, Vossekuil B, Berglund J. Threat assessment: Defining an approach for evaluating risk of targeted violence. *Behavioral Sciences & the Law*, 1999; 17:323-337. Available on the World Wide Web: <http://www.treas.gov/usss/ntac>.

Borum R, Otto R, Golding S. Improving clinical judgment and decision making in forensic evaluation. *Journal of Psychiatry and Law*, 1993; 21:35-76

Borum R, Reddy M. Assessing violence risk in Tarasoff situations: A fact-based model of inquiry. *Behavioral Sciences & the Law*, 2001; 19: 375-385

Borum R, Swartz M, Swanson J. Assessing and managing violence risk in clinical practice. *Journal of Practical Psychiatry and Behavioral Health*, 1996; 2(4):205-215

Borum R, Swartz M, Swanson J, Wiseman S (in press). Noncompliance with remediation attempts. *HCR-20: Treatment Companion Guide*

Brandt J, Kennedy W, Patrick C, Curtin J. Assessment of psychopathy in a population of incarcerated adolescent offenders. *Psychological Assessment*, 1997; 9(4): 429-435

Brook J, Whiteman M, Finch S, Cohen P. Young adult drug use and delinquency: Childhood antecedents and adolescent mediators. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 1996; 35:1584-1592

Cairns R, Cairns B, Neckerman H, Ferguson L, Garipey J. Growth and Aggression: I. Childhood to early adolescence. *Developmental Psychology*, 1989; 25: 320-330

Cairns R, Cairns B, Neckerman H, Gest S, Garipey J. Social networks and aggressive behavior: Peer support or peer rejection? *Developmental Psychology*, 1988; 24:815-823

Campbell A. Female participation in gangs. In C. Huff (Ed.), *Gangs in America* (pp.163-182). Newbury Park, CA, Sage, 1990

Campbell S. Longitudinal studies of active and aggressive preschoolers. In D Cicchetti, S Toth. (Eds.), *Internalizing and externalizing expressions of dysfunction*. Rochester symposium on developmental psychopathology: Vol. 2 (pp. 57-89). Hillsdale, NJ, Erlbaum, 1991

Capaldi D, Patterson G. Can violent offenders be distinguished from frequent offenders? Prediction from childhood to adolescence. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 1996; 33:206-231

Caprara G, Barbaranelli C, Pastorelli C. Prosocial behavior and aggression in childhood and pre-adolescence. In A Bohart, D Stipek (Eds.), *Constructive & destructive behavior: Implications for family, school, & society* (pp. 187-203). Washington, DC, American Psychological Association, 2001

Catalano R, Hawkins J. The social development model: A theory of antisocial behavior. In J Hawkins (Ed.), *Delinquency and crime: Current theories* (pp. 149-197). New York, Cambridge University Press, 1996

Cauce A, Mason C, Gonzales N, Hiraga Y, Liu G. Social support during adolescence: Methodological and theoretical considerations. In K Hurrelmann, S Hamilton (Eds.), *Social problems and social contexts in adolescence: Perspectives across boundaries* (pp. 131-151). New York, NY, Aldine De Gruyter, 1996

Cauffman E, Steinberg L. The cognitive and affective influences on adolescent decision-making. *Temple Law Review*, 1996; 68:1763-1789

Cauffman E, Steinberg L. (Im)maturity of judgment in adolescence: Why adolescents may be less culpable than adults. *Behavioral Sciences and the Law*, 2000; 18:1-21

Christian R E, Frick P J, Hill N L, Tyler L, Frazer D R. Psychopathy and conduct problems in children: II. Implications for subtyping children with conduct problems. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 1997; 36:233-241

Climent C, Plutchik R, Ervin F. Parental loss, depression, and violence. III. Epidemiological studies of female prisoners. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 1977; 55:261-268

Cloninger C, Christiansen K, Reich T, Gottesman I. Implications of sex differences in the prevalence of antisocial personality, alcoholism, and criminality for familial transmission. *Archives of General Psychiatry*, 1978; 35:941-951

Cohen C, Strayer J. Empathy in conduct-disordered and comparison youth. *Developmental Psychology*, 1996; 32:988-998

Coie J, Kupersmidt J. A behavioral analysis of emerging social status in boys' groups. *Child Development*, 1983; 54:1400-1416

Coie J, Lochman J, Terry R, Hyman C. Predicting early adolescent disorder from childhood aggression and peer rejection. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1992; 60:783-792

Cooper R, Werner P. Predicting violence in newly admitted inmates: A lens model analysis of staff decision making. *Criminal Justice and Behavior*, 1990; 17:431-447

Cornell D, Benedek E, Benedek D. Characteristics of adolescents charged with homicide: Review of 72 cases. *Behavioral Sciences & the Law*, 1987; 5(1):11-23

Cornell D, Peterson C, Richards H. Anger as a predictor of aggression among incarcerated adolescents. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1999; 67:108-115

Crick N, Grotpeter J. Children's treatment by peers: Victims of relational and overt aggression. In M Hertzog, E Farber (Eds.), *Annual progress in child psychiatry and child development: 1997* (pp. 79-92). Bristol, PA, Brunner/Mazel, 1998

Cummings E, Lanotti R, Zahn-Waxler C. Aggression between peers in early childhood: Individual continuity and developmental change. *Child Development*, 1989; 60:887-895

Dahlberg L, Toal S, Behrens C. Measuring violence-related attitudes, beliefs, and behaviors among youths: A compendium of assessment tools. Atlanta, National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention, 1998. Available on the World Wide Web: <http://www.cdc.gov/ncipc/pub-res/measure.htm>.

Dawes R, Faust D, Meehl P. Clinical versus actuarial judgment. *Science*, 1989; 243:1668-1674

Dembo R, Turner G, Chin Sue C, Schmeidler J, Borden P, Manning D. Predictors of recidivism to a juvenile assessment center. *International Journal of the Addictions*, 1995; 30(11):1425-1452

Dempster R. Prediction of sexually violent recidivism: A comparison of risk assessment instruments. Unpublished master's thesis. Simon Fraser University, Burnaby, British Columbia, 1998

Denno D. *Biology and violence: From birth to adulthood*. Cambridge, UK, Cambridge University Press, 1990

DeRosier M, Kupersmidt J, Patterson C. Children's academic and behavioral adjustment as a function of the chronicity and proximity of peer rejection. *Child Development*, 1994; 65:1799-1813

Dishion T, Loeber R. Adolescent marijuana and alcohol use: The role of parents and peers revisited. *American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 1985; 11:11-25

Dishion T, Patterson G, Stoolmiller M, Skinner M. Family, school, and behavioral antecedents to early adolescent involvement with antisocial peers. *Developmental Psychology*, 1991; 2:172-180

Dodge K. The structure and function of reactive and proactive aggression. In D Pepler K Rubin (Eds.), *The development and treatment of childhood aggression* (pp. 201-218). Hillsdale, NJ, Erlbaum, 1991

Dodge K, Coie J, Brakke N. Behavior patterns of socially rejected and neglected preadolescents: The roles of social approach and aggression. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 1982; 10(3):389-409

Dodge K, Petit G, McClaskey C, Brown M. Social competence in children. Monograph on Social Research in Child Development, 1986; 51: Series No. 213

Dodge K, Price J, Coie J, Christopoulos C. On the development of aggressive dyadic relationships in boys' peer groups. *Human Development*, 1990; 33:260-270

Douglas K, Cox D, Webster C. Violence risk assessment: Science and practice. *Legal & Criminological Psychology*, 1999; 4(Pt. 2):149-184

Dubow E, Reid G. Risk and resource variables in childrens' aggressive behavior: A two-year longitudinal study. In L. Huesmann, (Ed.), *Aggressive behavior: Current perspectives*. Plenum series in social/clinical psychology (pp. 187-211). New York, NY, Plenum Press, 1994

Dukarm C, Byrd R, Auinger P, Weitzman M. Illicit substance use, gender, and the risk of violent behavior among adolescents. *Archives of Pediatric Adolescent Medicine*, 1996; 150:797-801

Edleson, J. Children's witnessing of adult domestic violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 1999; 14(8):839-870

Eisenberg N, Strayer J. Critical issues in the study of empathy. In N Eisenberg & J Strayer, J (Eds.), *Empathy and its development* (pp. 3-16). Cambridge, England, Cambridge University Press, 1987

Elliott D. Serious violent offenders: Onset, developmental course, and termination - The American Society of Criminology 1993 presidential address. *Criminology*, 1994; 32:1-21

Elliott D, Ageton S, Huizinga D, Knowles B, Canter R. The prevalence and incidence of delinquent behavior: 1976-1980. (The National Youth Survey Report No. 26). Boulder, CO, Behavioral Research Institute, 1983

Elliott D, Huizinga D, Ageton S. *Explaining delinquency and drug use*. Beverly Hills, CA, Sage, 1985

Elliott D, Huizinga D, Menard S. *Multiple problem youth: Delinquency, substance use and mental health problems*. New York, Springer-Verlag, 1989

Ellis P L. Empathy: A factor in antisocial behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 1982; 10:123-124

Endresen I M, Olweus D. Self-reported empathy in Norwegian adolescents: Sex differences, age trends, and relationship to bullying. In A.C Bohart & D. J. Stipek (Eds.), *Constructive and destructive behavior: Implications for family, school, & society* (pp. 147-165), 2001

Estroff S, Zimmer C. Social networks, social support, and violence among persons with severe, persistent mental illness. In J Monahan and H Steadman (Eds.), *Violence and mental disorder*, (pp.259-295). Chicago, University of Chicago Press, 1994

Estroff S, Zimmer C, Lachicotte W, Benoit J. The influence of social networks and social support on violence by persons with serious mental illness. *Hospital and Community Psychiatry*, 1994; 45:669-679

Farrington D. Early precursors of frequent offending. In J. Wilson & G. Lounsbury (Eds.), *From children to citizens* (pp. 27-50). New York, Springer-Verlag, 1987

Farrington D. Early predictors of adolescent aggression and adult violence, *Violence and Victims*, 1989; 4:79-100

Farrington D. Childhood aggression and adult violence: Early precursors and later life outcomes. In D. Pepler & K. Rubin (Eds.), *The development and treatment of childhood aggression* (pp. 5-29). Hillsdale, NJ, Erlbaum, 1991

Farrington D. Key issues in the integration of motivational and opportunity-reducing crime prevention strategies. In P Wikstrom, R Clarke, J McCord (Eds.), *Integrating crime prevention strategies: Propensity and opportunity*. (pp. 333-357). Stockholm, Sweden, National Council for Crime Prevention, 1995

Faust D, Ziskin J. The expert witness in psychology and psychiatry. *Science*, 1988; 241:501-511

Fein R, Vossekuil B. Protective intelligence & threat assessment investigations: A guide for state and local law enforcement officials (NIJ/OJP/DOJ Publication No. 170612). Washington, DC, U.S. Department of Justice, 1998. Available on the World Wide Web: <http://www.treas.gov/usss/ntac>.

Fein R, Vossekuil B, Holden G. Threat assessment: An approach to prevent targeted violence. National Institute of Justice, Research in Action, 1-7, 1995. Available on the World Wide Web: <http://www.treas.gov/usss/ntac>.

Feindler E, Marriott S, Iwata M. Group anger control training for junior high school delinquents. *Cognitive Therapy & Research*, 1984; 8(3):299-311

Felson R. "Kick 'em when they're down.": Explanations of the relationship between stress and interpersonal aggression and violence. *Sociological Quarterly*, 1992; 33:1-16

Fitzpatrick K. Fighting among America's youth: A risk and protective factors approach. *Journal of Health & Social Behavior*, 1997; 38(2):131-148

Fonagy P, Target M, Steele M, Steele H. The development of violence and crime as it relates to security of attachment. In J Osofsky (Ed.), *Children in a violent society* (pp. 150-177). New York, NY, Guilford Press, 1997

Forth A, Burke H. Psychopathy in adolescence: Assessment, violence and developmental precursors. In D Cooke, A Forth, R Hare (Eds.) *Psychopathy: Theory, research and implications for society* (pp. 205-229). Boston, Kluwer Academic, 1998

Forth A, Hart S, Hare R. Assessment of psychopathy in male young offenders. *Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1990; 2:342-344

Forth A, Kosson D, Hare R (in press). *The Hare Psychopathy Checklist: Youth Version (PCL-YV, Research Version)*. Toronto: Multi-health Systems.

Forth A, Mailloux D. Psychopathy in youth: What do we know? In C. Gacono (Ed.), *Clinical and forensic applications of psychopathy* (pp. 25-54). Hillsdale, NJ, Erlbaum, 2000

Frick P J. Callous-unemotional traits and conduct problems: Applying the two-factor model of psychopathy to children. In D Cooke, A E Forth, R D Hare (Eds.), *Psychopathy: Theory, research, and implications for society* (pp. 161-187). Dordrecht, The Netherlands, Kluwer, 1998

Frick P J, Cornell A H, Barry C T, Bodin S D, Dane H E. Callous-unemotional traits and conduct problems in the predictions of conduct problem severity, aggression, and self-reported delinquency. *Journal of Abnormal Child Psychology* 2003; 31:457-470

Frick P J, Ellis M L. Callous/unemotional traits and subtypes of conduct disorder. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 1999; 2:149-168

Frick P J, O'Brien B S, Wootton J M, McBurnett K. Psychopathy and conduct problems in children. *Journal of Abnormal Psychology*, 1994; 103:700-707

Frick P J, Bodin S D, Barry C T. Psychopathic traits and conduct problems in community and clinic-referred samples of children: Further development of the Psychopathy Screening Device. *Psychological Assessment*, 2000; 12:382-393

Frick P J, Hare R D. *The Antisocial Process Screening Device*. Toronto, ON, Multi-Health Systems, 2001

Furlong M, Smith D. *Anger, hostility and aggression: Assessment, prevention, and intervention strategies for youth*. Brandon, VT, Clinical Psychology Publishing, 1994

Gainer P, Webster D, Champion H. Weapon carrying among inner-city junior high school students: Defensive behaviour vs. aggressive delinquency. *American Journal of Public Health*, 1993; 83(11):1604-1608

Garb H. Toward a second generation of statistical prediction rules in psycho diagnosis and personality assessment. *Computers in Human Behaviour*, 1994; 10:377-394

Garnezy N. Vulnerability and resilience. In D Funder, R Parke (Eds.), *Studying lives through time: Personality and development* (pp. 377-398). Washington, DC, American Psychological Association, 1993

Garrison C, McKeown R, Valois R, Vincent M. Aggression, substance use, and suicidal behaviors in high school students. *American Journal of Public Health*, 1993; 83:179-184

Gelles R. *Intimate violence in families*. Thousand Oaks, CA: Sage, 1997

Goodman G. The relationship among affect integration, emotion-engaged coping, empathy, and interpersonal violence in adolescents. *Dissertation Abstracts International*, 1999; 59(7-B):3753. (UMI No. 95002-081)

Granic I, Butler S. The relation between anger and antisocial beliefs in young offenders. *Personality & Individual Differences*, 1998; 24:759-765

Gretton H. Psychopathy and recidivism in adolescence: A ten-year retrospective follow-up. *Dissertation Abstracts International: Section B: the Sciences & Engineering*, 1999; 59(12-B):6488

Gretton H, McBride M, O'Shaughnessy R, Hare R (in press). Psychopathy and recidivism in adolescent sex offenders. *Criminal Justice and Behavior*.

Grisso T. Society's retributive response to juvenile violence: A developmental perspective. *Law and Human Behavior*, 1996; 20:229-247

Grisso T. *Forensic evaluation of juveniles*. Sarasota, FL: Professional Resource Press, 1998

Grove W, Zald D, Lebow B, Snitz B, Nelson C. Clinical versus mechanical prediction: A meta-analysis. *Psychological Assessment*, 2000; 12(1):19-30

Grove W, Meehl P. Comparative efficiency of informal (subjective, impressionistic) and formal (mechanical, algorithmic) prediction procedures: The clinical-statistical controversy. *Psychology, Public Policy and Law*, 1996; 2:293-323

Guerra N, Huesmann L, Tolan P, Van Acker R, Eron L. Stressful events and individual beliefs as correlates of economic disadvantage and aggression among urban children. *Journal of Consulting & Clinical Psychology*, 1995; 63(4):518-528

Guerra N G, Slaby R G. Cognitive mediators of aggression in adolescent offenders: 2. Intervention. *Developmental Psychology*, 1990; 26:106-124

Hanson K. What we know about sex offender risk assessment. *Psychology, Public Policy & Law*, 1998; 4:50-72

Hart S, Kropp P, Hare R. Performance of male psychopaths following conditional release from prison. *Journal of Consulting & Clinical Psychology*, 1988; 56(2):227-232

Hawkins J, Arthur M, Catalano R. Preventing substance abuse. In M Tonry, D Farrington (Eds.), *Building a safer society: Strategic approaches to crime prevention: Vol 19. Crime and justice: A review of research* (pp. 343-427). Chicago, University of Chicago Press, 1995

Hawkins D, Arthur M, Olson J. Community interventions to reduce risks and enhance protection against antisocial behavior. In D Stoff, J Breiling, J Maser (Eds.), *Handbook of antisocial behavior* (pp. 365-374). New York, NY, Wiley & Sons, 1997

Hawkins J, Catalano R, Miller J. Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early adulthood: Implications for substance abuse prevention. *Psychological Bulletin*, 1992; 112:64-105

Hawkins J, Herrenkohl T, Farrington D, Brewer D, Catalano R, Harachi T. A review of predictors of youth violence. In R. Loeber & D. Farrington (Eds). *Serious and violent juvenile offenders: Risk factors and successful interventions* (pp. 106-146). Thousand Oaks, CA, Sage, 1998

Hechtman L, Weiss G, Perlman T, Amsel R. Hyperactives as young adults: Initial predictors of adult outcome. *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 1984; 23:250-260

Heilbrun K. Prediction vs. management models relevant to risk assessment: The importance of legal decision-making context. *Law and Human Behavior*, 1997; 21:347-359

Henry B, Avshalom C, Moffitt T, Silva P. Temperamental and familial predictors of violent and non-violent criminal convictions: Age 3 to age 18. *Developmental Psychology*, 1996; 32:614-623

Herrenkohl T, Maguin E, Hill K, Hawkins J, Abbott R, Catalano R. Developmental risk factors for youth violence. *Journal of Adolescent Health*, 2000; 26:176-186

Hirschi T. *Causes of delinquency*. Berkeley, CA, University of California Press, 1969

Hoge R, Andrews D, Leschied A. An investigation of risk and protective factors in a sample of youthful offenders. *Journal of Child Psychology & Psychiatry & Allied Disciplines*, 1996; 37(4):419-424

Hollander E, Stein D (Eds.). *Impulsivity and aggression*. Toronto, Wiley, 1995

Howell J, Krisberg B, Hawkins J, Wilson J. *Sourcebook on serious, violent, and chronic juvenile offenders*. Thousand Oaks, CA, Sage, 1995

Hughes J, Cavell T, Grossman P. A positive view of self: Risk or protection for aggressive children? *Development & Psychopathology* 1997; 9:75-94

Inamdar S, Lewis D, Siomopoulos G, Shanok S, Lamela M. Violent and suicidal behavior in psychotic adolescents. *American Journal of Psychiatry*, 1982; 139(7):932-935

Jessor R, Van den Bos J, Vanderryn J, Costa F, Turbin M. Protective factors in adolescent problem behavior: Moderator effects and developmental change. *Developmental Psychology*, 1995; 31:923-933

Kashani J, Suarez L, Allan W, Reid J. Hopelessness in inpatient youths: A closer look at behavior, emotional expression, and social support. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 1997; 36:1625-1631

Kaukiainen A, Bjoerkqvist K, Lagerspetz K, Oesterman K, Salmivalli C, Rothberg S, Ahlbom A. The relationships between social intelligence, empathy, and three types of aggression. *Aggressive Behavior*, 1999; 25: 81-89

Keenan K, Loeber R, Zhang Q, Stouthamer-Loeber M, Van Kammen W. The influence of deviant peers on the development of boys' disruptive and delinquent behaviour: A temporal analysis. *Developmental Psychology*, 1995; 7:715-726

Klassen D, O'Connor W. Demographic and case history variables in risk assessment. In J. Monahan, H J Steadman (Eds.), *Violence and mental disorder: Developments in risk assessment* (pp. 229-258). Chicago: University of Chicago Press, 1994

Klein R, Mannuzza S. Long-term outcome of hyperactive children: A review. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 1991; 30:383-387

Koegl C, Augimeri L, Webster C. Very young offenders: Risk factors and outcome. Paper presented at the 2000 Biennial Conference of the American Psychology-Law Society, New Orleans, LA, 2000

Kohlberg L, LaCrosse J, Ricks D. The predictability of adult mental health from childhood behavior. In B. Wolman (Ed.), *Manual of child psychopathology* (pp. 1217-1284). New York, NY, McGraw Hill, 1972

Kratzer L, Hodgins S. A typology of offenders: A test of Moffitt's theory among males and females from childhood to age 30. Paper presented at the meeting of the Life History Research Society, London, 1996

Kropp P, Hart S, Webster C, Eaves D. *Manual for the Spousal Assault Risk Assessment Guide* (3rd ed.). Toronto, Multi-Health Systems, 1999

Kruh I P, Frick P J, Clements C B. (in press). Historical and personality correlates to the violence patterns of juveniles tried as adults. *Criminal Justice and Behavior*.

Kumpfer K. Factors and processes contributing to resilience: The resilience framework. In M. Glantz & J. Johnson (Eds.), *Resilience and development: Positive life adaptations. Longitudinal research in the social and behavioral sciences* (pp. 179-224). New York, NY, Kluwer Academic/Plenum, 1999

Kupersmidt J, Coie J. Preadolescent peer status, aggression, and school adjustment as predictors of externalizing problems in adolescence. *Child Development*, 1990; 61:1350-1362

Lefkowitz M, Eron L, Walder L, Huesmann L. *Growing up to be violent: A longitudinal study of the development of aggression*. New York, Pergamon Press, 1977

LeSure-Lester G E. Relation between empathy and aggression and behavior compliance among abused group home youth. *Child Psychiatry and Human Development*, 2000; 31:153-161

Levy T, Orlans M. Attachment disorder as an antecedent to violence and antisocial patterns in children. In T. Levy, (Ed.), *Handbook of attachment interventions* (pp. 1-26). San Diego, CA, Academic Press, 2000

Lipsey M, Derzon J. Predictors of violent or serious delinquency in adolescence and early adulthood: A synthesis of longitudinal research. In R. Loeber & D. Farrington (Eds.), *Serious & violent juvenile offenders: Risk factors and successful interventions* (pp. 86-105). Thousand Oaks, CA, Sage, 1998

Litwack T, Kirschner S, Wack R. The assessment of dangerousness and prediction of violence: Recent research and future prospects. *Psychiatric Quarterly*, 1993; 64: 245-255

Loeber R, Dishion T. Early predictors of male delinquency: A review. *Psychological Bulletin*, 1983; 94:68-99

Loeber R, Green S, Keenen K, Lahey B. Which boys will fare worse? Early predictors of the onset of conduct disorder in a six-year longitudinal study. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 1995; 34:499-509

Loeber R, Hay D. Developmental approaches to aggression and conduct problems. In M Rutter, D Hay (Eds.), *Development through life: A handbook for clinicians* (pp. 488-515). Oxford, Blackwell Scientific, 1994

Loeber R, Hay D. Key issues in the development of aggression and violence from childhood to early adulthood. *Annual Review of Psychology*, 1997; 48:371-410

Loeber R, Stouthamer-Loeber M. Prediction. In H. Quay (Ed.), *Handbook of juvenile delinquency* (pp. 325-382). New York, Wiley, 1987

Loeber R, Stouthamer-Loeber M. Development of juvenile aggression and violence: Some common misperceptions and controversies. *American Psychologist*, 1998; 53:242-259

Loeber R, Wikstrom P. Individual pathways to crime in different types of neighborhood. In D Farrington, R Sampson, P Wikstrom (Eds.), *Integrating individual and ecological aspects of crime*. Stockholm, Liber-Verlag, 1993

Loney J, Kramer J, Milich R. The hyperkinetic child grows up: Predictors of symptoms, delinquency, and achievement at follow-up: Birth and childhood cohorts. In S. Mednick, M. Harway, & K. Finello (Eds.), *Handbook of longitudinal research*, Vol. 1. New York, NY, Praeger, 1983

Maguin E, Hawkins J, Catalano R, Hill K, Abbott R, Herrenkohl T. Risk factors measured at three ages for violence at age 17-18. Paper presented at the American Society of Criminology, Boston, 1995

Maguin E, Loeber R. Academic performance and delinquency. In M Tonry (Ed.), *Crime and Justice: A Review of Research*, Vol. 220, (pp. 145-264). Chicago, University of Chicago Press, 1996

Mannuzza S, Klein R, Konig P, Giampino T. Hyperactive boys almost grown up: IV. Criminality and its relationship to psychiatric status. *Archives of General Psychiatry*, 1989; 46:1073-1079

Marcus R F, Gray L. Close relationships of violent and nonviolent African American delinquents. *Violence and Victims*, 1998; 13:31-46

Marttunen M, Aro H, Henrikson M, Lonnqvist J. Antisocial behavior in adolescent suicide. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 1994; 89:167-173

McCord J. Some child-rearing antecedents of criminal behavior in adult men. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1979; 37:1477-1486

McCord J, Ensminger M. Pathways from aggressive childhood to criminality. Paper presented at the American Society of Criminology, Boston, 1995

McEachran A. The predictive validity of the PCL-YV and the SAVRY in a population of adolescent offenders. Unpublished master's thesis. Simon Fraser University, Burnaby, British Columbia, 2001

McNiel D, Borum R, Douglas K, Hart S, Lyon D, Sullivan L, Hemphill J. (in press). Risk Assessment. In J. Ogloff (Ed). *Psychology and law: reviewing the discipline*, New York, Plenum Publishing

- Meehl P. Psychology and criminal law. *University of Richmond Law Review*, 1970; 5:1-30
- Melton G, Petrila J, Poythress N, Slobogin C. *Psychological evaluations for the courts: A handbook for mental health professionals and lawyers* (2nd ed.). New York, Guilford, 1997
- Miller C. Childhood animal cruelty and interpersonal violence. *Clinical Psychology Review*, 2001; 21:735-749
- Miller M, Morris N. Predictions of dangerousness: An argument for limited use. *Violence & Victims*, 1988; 3:263-270
- Miller M, Potter-Efron R. Aggression and violence associated with substance abuse. *Journal of Chemical Dependency*, 1989; 3:1-36
- Miller P A, Eisenberg N. The relation of empathy to aggressive and externalizing/antisocial behavior. *Psychological Bulletin*, 1988; 103:324-344
- Moffitt T. Parental mental disorder and offspring criminal behavior: An adoption study. *Psychiatry*, 1987; 50:346-360
- Moffitt T. "Life course persistent" and "adolescence limited" antisocial behavior: A developmental taxonomy. *Psychological Review*, 1993; 100:674-701
- Moffitt T, Lynam D, Silva P. Neuropsychological tests predict male delinquency. *Criminology*, 1994; 32:101-124
- Monahan J. Risk assessment of violence among the mentally disordered: Generating useful knowledge. *International Journal of Law and Psychiatry*, 1988; 11:249-257
- Monahan J. Violence prediction: The last 20 years and the next 20 years. *Criminal Justice and Behavior*, 1996; 23:107-120
- Monahan J, Steadman H. *Violence and mental disorder: Developments in risk assessment*. Chicago, University of Chicago Press, 1994
- Monahan J, Steadman H. Violence risk assessment: A quarter century of research. In L Frost, R Bonnie (Eds.), *The evolution of mental health law* (pp. 195-211). Washington, DC, American Psychological Association, 2001
- Monahan J, Steadman H, Silver E, Appelbaum P, Robbins P, Mulvey E, Roth L, Grisso T, Banks S. *Rethinking risk assessment: The MacArthur study of mental disorder and violence*. New York, Oxford University Press, 2001
- Morris R, Harrison E, Knox G, Tromanhauser E, Marquis D, Watts L. Health risk behavioral survey from 39 juvenile correctional facilities in the United States. *Journal of Adolescent Health*, 1995; 17(6):334-344
- Mossman D. Assessing predictions of violence: Being accurate about accuracy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1994; 62:783-792
- National Research Council. *Improving risk communication*. Washington, DC, National Academy Press, 1989

Novaco R. Anger as a risk factor for violence among the mentally disordered. In J Monahan, H Steadman (Eds.), *Violence and mental disorder: Developments in risk assessment* (pp.21-60). Chicago, University of Chicago Press, 1994

Ollendick T, Weist M, Borden M, Greene R. Sociometric status and academic, behavioral, and psychological adjustment: A five-year longitudinal study. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1992; 60:80-87

Olweus D. Continuity in aggressive and withdrawn, inhibited behavior patterns. *Psychiatry and Social Science*, 1981; 1:141-159

Otto R. The prediction of dangerous behavior: A review and analysis of 'second generation' research. *Forensic Reports*, 1992; 5:103-133

Otto R. Assessing and managing violence risk in outpatient settings. *Journal of Clinical Psychology*, 2000; 56(10):1239-1262

Otto R, Borum R, Hart S. Professional issues in the use of actuarial instruments in sexually violent predator evaluations. Manuscript submitted for publication, 2000

Pardini D A, Lochman J E, Frick P J. Callous-unemotional traits and social cognitive processes in adjudicated youths. *Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 2003; 42:364-371

Parker J, Asher S. Peer relations and later personal adjustment: Are low accepted children at risk? *Psychological Bulletin*, 1987; 102:357-389

Patterson G, Dishion T. Contributions of family and peers to delinquency. *Criminology*, 1985; 23:63-79

Patterson G, Yoerger K. Developmental models for delinquent behavior. In S Hodgins (Ed.), *Mental disorder and crime* (pp. 140-172). Newbury Park, CA, Sage, 1993

Pfeffer C, Klerman G, Hurt S, Kakuma T. Suicidal children grow up: Rates and psychosocial risk factors for suicide attempts during follow-up. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 1993; 32(1):106-113

Phelps, S.C. Social information processing and empathy deficits among aggressive adolescents. *Dissertation Abstracts International*, 1995; 55(9-B):4130. (UMI No. 95005-161)

Plutchik R, Van Praag H. Suicide, impulsivity, and antisocial behavior. In D Stoff, J Breiling, J Maser (Eds.), *Handbook of antisocial behavior* (pp. 101-108). New York, NY, Wiley & Sons, 1997

Pollack W. (*Real boys: Rescuing our sons from the myths of boyhood*. New York, Henry Holt and Company, Inc, 1998

Pollack W. *Real boys' voices*. New York, Random House, 2000

Quinsey V, Harris G, Rice M, Cormier C. *Violent offenders: Appraising and managing risk*. Washington, DC, American Psychological Association, 1998

Reddy M, Borum R, Vossekul B, Fein R, Berglund J, Modzeleski W. Evaluating risk for targeted violence in schools: Comparing risk assessment, threat assessment, and other approaches. *Psychology in the Schools*, 2001; 38(2):157-172. Available on the World Wide Web: <http://www.treas.gov/usss/ntac>.

Ringwalt C, Graham L, Paschall M, Flewelling R, Browne D. Supporting adolescents with guidance and employment (SAGE). *American Journal of Preventive Medicine*, 1996; 12(5, Suppl):31-38

Rivera B, Widom C. Childhood victimization and violent offending. *Violence and Victims*, 1990; 5:19-25

Robins L. *Deviant children grown up: A sociological and psychiatric study of sociopathic personality*. Baltimore, MD, Williams & Wilkins, 1966

Rodney E, Tachia R, Rodney L. The effect of family and social support on feelings and past acts of violence among African American college men. *Journal of American College Health*, 1997; 46:103-108

Rowe D, Vazsonyi A, Flannery D. Sex differences in crime: Do means and within-sex variation have similar causes? *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 1995; 32:84-101

Rubinetti. Empathy, self-esteem, hopelessness, and belief in the legitimacy of aggression in adolescents exposed to pervasive community violence. *Dissertation Abstracts International*, 1997; 57(10-B):6592. (UMI No. 95008-147)

Rutter M. Psychosocial resilience and protective mechanisms. *American Journal of Orthopsychiatry*, 1987; 57:316-331

Rutter M, Giller H, Hagell A. *Antisocial behavior by young people*. New York, NY, Cambridge, 1998

Sampson R, Lauritsen J. Violent victimization and offending: Individual-, situational-, and community-level risk factors. In N. Reiss & J. Roth (Eds.), *Understanding and preventing violence: Vol. 3. Social influences* (pp. 1-115). Washington, DC, National Academy Press, 1994

Sanson A, Smart D, Prior M, Oberklaid F. Precursors of hyperactivity and aggression. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 1993; 32:1207-1216

Satterfield J, Hoppe C, Schell A. A prospective study of delinquency in 110 adolescent boys with attention-deficit disorder and 88 normal adolescent boys. *American Journal of Psychiatry*, 1982; 139:795-798

Satterfield J, Schell A. A prospective study of hyperactive boys with conduct problems and normal boys: Adolescent and adult criminality. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 1997; 36:1726-1735

Selman R, Schultz L, Nakkula M, Barr D. Friendship and fighting: A developmental approach to the study of risk and prevention of violence. *Development & Psychopathology*, 1992; 4(4):529-558

Serin R. Violent recidivism in criminal psychopaths. *Law & Human Behavior*, 1996; 20(2):207-217

Simons K, Paternite C, Shore C. Quality of parent/adolescent attachment and aggression in young adolescents. *Journal of Early Adolescence*, 2001; 21:182-203

Simourd D, Hoge R, Andrews D, Leschied A. An empirically-based typology of male young offenders. *Canadian Journal of Criminology*, 1994; 36(4): 447-461

Skodol A, Karasau T. Emergency psychiatry and the assaultive patient. *American Journal of Psychiatry*, 1978; 135:202-205

Slaby R, Guerra. Cognitive mediators of aggression in adolescent offenders: I. Assessment. *Developmental Psychology*, 1988; 24(4):580-588

Smith C, Thornberry T. The relationship between childhood maltreatment and adolescent involvement in delinquency. *Criminology*, 1995; 33:451-481

Sommers I, Baskin D. Factors related to female adolescent initiation into violent street crime. *Youth in Society*, 1994; 25:468-489

Stattin H, Magnusson D. The role of early aggressive behaviors in the frequency, seriousness, and types of later crime. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1989; 57:710-718

Steinberg L, Cauffman E. Maturity of judgment in adolescence: Psychosocial factors in adolescent decisionmaking. *Law and Human Behavior*, 1996; 20:249-272

Steinberg L, Cauffman E. A developmental perspective on serious juvenile crime: When should juveniles be treated as adults? *Federal Probation*, 1999; 52-57.

Steinberg L, Schwartz R. Developmental psychology goes to court. In T Grisso and R Schwartz (Eds.), *Youth on trial* (pp. 9-31). Chicago, University of Chicago Press, 2000

Stevenson H. Raising safe villages: Cultural-ecological factors that influence the emotional adjustment of adolescents. *Journal of Black Psychology*, 1998; 24:44-59

Stormont-Spurgin M, Zentall S. Contributing factors in the manifestation of aggression in preschoolers with hyperactivity. *Journal of Child Psychology & Psychiatry & Allied Disciplines*, 1995; 36:491-509

Stouthamer-Loeber M, Loeber R, Farrington D, Zhang Q. The double edge of protective and risk factors for delinquency: Interrelations and developmental patterns. *Development & Psychopathology*, 1993; 5(4):683-701

Swanson J, Swartz M, Borum R, Wagner R, Burns B, Hiday V. Can outpatient commitment reduce violent behavior in persons with severe mental illness? Findings from a randomized trial. *British Journal of Psychiatry*, 2000; 126:324-331

Thornberry T, Huizinga D, Loeber R. The prevention of serious delinquency and violence: Implications from the Program of Research on the Causes and Correlates of Delinquency. In J Howell, B Krisberg, J Hawkins, J Wilson (Eds.), *Sourcebook on serious, violent, and chronic juvenile offenders* (pp.213-237). Thousand Oaks, CA, Sage, 1995

Thornberry T, Krohn M, Lizotte A, Chard-Wierschem D. The role of juvenile gangs in facilitating delinquent behavior. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 1993; 30:55-87

Tolan P, Guerra N, Kendall P. A developmental-ecological perspective on antisocial behavior in children and adolescents: Toward a unified risk and intervention framework. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1995; 63(4):579-584

Tolan P, Thomas P. The implications of age of onset for delinquency risk: II. Longitudinal data. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 1995; 23:157-181

Tremblay R, LeBlanc M, Schwartzman A. The predictive power of first grade peer and teacher ratings of behavior and personality at adolescence. *Journal of Abnormal Psychology*, 1988; 16:571-584

U S Department of Health and Human Services. Youth violence: A report of the Surgeon General. Rockville, MD, U.S. Department of Health and Human Services, Substance Abuse and Mental Health Services Administration, Center for Mental Health Services, National Institutes of Health, National Institute of Mental Health, 2001. Available on the World Wide Web: <http://www.surgeongeneral.gov/library/youthviolence>.

Vitiello B, Stoff D. Subtypes of aggression and their relevance to child psychiatry. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 1997; 36(3):307-315

Wadsworth M. Delinquency prediction and its uses: The experience of a 21-year follow-up study. *International Journal of Mental Health*, 1978; 7:43-62

Webster C, Douglas K, Eaves D, Hart S. HCR-20: Assessing risk for violence, Version 2. Burnaby, British Columbia: Simon Fraser University and Forensic Psychiatric Services Commission of British Columbia, 1997

Webster C, Jackson M (Eds.). *Impulsivity: Theory, assessment, & treatment*. New York, NY, Guilford 1997

Wells D, Miller M. Adolescent affective aggression: An intervention model. *Adolescence*, 1993; 28:781-791

Werner P, Rose T, Murdach A, Yesavage J. Social workers' decision making about the violent client. *Social Work Research and Abstracts*, 1989; 25(3):17-20

Werner P, Rose T, Yesavage J. Reliability, accuracy and decision making strategy in clinical predictions of imminent dangerousness. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1983; 51:815-825

White J, Moffitt T, Earls F, Robins L, Silva P. How early can we tell? Predictors of childhood conduct disorder and adolescent delinquency. *Criminology*, 1990; 28:507-533

White J, Moffitt T, Caspi A, Bartusch D, Jeglum D, Needles D, Stouthamer-Loeber M. Measuring impulsivity and examining its relationship to delinquency. *Journal of Abnormal Psychology*, 1994; 103:192-205

Widom C. The cycle of violence. *Science*, 1989; 244:160-166

Williams J. Understanding substance abuse, delinquency involvement, and juvenile justice system involvement among African-American and European-American adolescents. Unpublished dissertation. University of Washington, Seattle, 1994

Zhang Q, Loeber R, Stouthamer-Loeber M. Developmental trends of delinquent attitudes and behaviors: Replications and synthesis across domains, time, and samples. *Journal of Quantitative Criminology*, 1997; 13(2):181-215

Zingraff M, Leiter J, Myers K, Johnson M. Child maltreatment and youthful problem behavior. *Criminology*, 1993; 31:173-202

JAKELU

Länsi-Suomen lääninhallitus, lääninlääkäri
Helsingin yliopiston kirjasto
Kainuun keskussairaala, tieteellinen kirjasto
Kanta-Hämeen keskussairaala, ammattikirjasto
Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, lääketieteellinen kirjasto
Kuopion yliopistollinen sairaala, tieteellinen kirjasto
Kuopion yliopistollinen kirjasto
Oulun yliopisto, lääketieteellisen tiedekunnan kirjasto
Pirkanmaan ammattikorkeakoulu/terveysala, kirjasto
Pirkanmaan Maakuntakirjasto
Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirin ky, tieteellinen kirjasto
Päijät-Hämeen keskussairaala, tieteellinen kirjasto
Seinäjoen ammattikorkeakoulu, terveysalan yksikkö, kirjasto
Seinäjoen sairaala, tieteellinen kirjasto
Sosiaali- ja terveysministeriö, kirjasto
STAKES, tietopalvelu
Suomen kuntaliitto, kirjasto/tietopalvelu
Tampereen ammattiopisto, kirjasto
Tampereen yliopistollinen sairaala, lääketieteellinen kirjasto (2 kpl)
Terveystieteiden keskuskirjasto
Turun yliopisto, lääketieteellisen tiedekunnan kirjasto
UKK-instituutti, kirjasto
Vaasan keskussairaala, Tieteellinen kirjasto
Varastokirjasto, luettelointi

TAYS:n nuorisopsykiatrian vastualue/ EVA-yksikkö

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin julkaisuja 7/2005

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

PL 2000, 33521 TAMPERE

Puhelin: (03) 311 611

Faksi: (03) 311 64042

Toimituskunta:

Tutkimusyksikön johtaja

Erkki Wuolijoki (03) 311 69130

sähköpostimuoto:

Kehittämispäällikkö

Juha Heino (03) 311 65124

etunimi.sukunimi@pshp.fi

Ylihoitaja

Hannele Hiidenhovi (03) 311 66145

Ylilääkäri

Minna Kaila (03) 311 69122

Toimitussihteeri

Pirjo Heikkilä (03) 311 65599

ISBN 951-667-101-2

ISSN 1238-2639